

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Anna Zelenková

Metodika vyšetřování loupeží

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jiří Krupička, Ph. D.

Katedra: Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 2. 9. 2020

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 156.762 znaků včetně mezer.

V Praze dne 2. září 2020

Anna Zelenková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce, panu JUDr. Jiřímu Krupičkovi, Ph. D., za konzultace, připomínky a rady k mé práci, vstřícný přístup a ochotu. Dále bych ráda poděkovala celé mé rodině – mamce, Marušce, Kubovi, Matějovi a Štěpánovi, za jejich podporu nejen při studiu. Dále pak Honzovi a všem mým blízkým.

Obsah

Úvod	1
1 Trestně právní charakteristika loupeže.....	3
1.1 Historický vývoj právní úpravy	3
1.2 Současná právní úprava.....	5
2 Kriminalistická charakteristika loupeže	8
2.1 Kriminální situace	12
2.1.1 Místo činu	12
2.1.2 Doba spáchání	13
2.1.3 Napadené osoby	15
2.2 Způsoby spáchání loupeží	15
2.2.1 Charakter napadeného objektu.....	16
2.2.2 Agrese a její intenzita	17
2.2.3 Existence předchozího kontaktu mezi pachatelem a obětí	18
2.2.4 Použití zbraně.....	19
2.2.5 Přípravná jednání	20
2.2.6 Další.....	20
2.3 Pachatel.....	22
2.4 Motiv	26
2.5 Oběť	27
3 Zvláštnosti vyšetřování loupeží.....	30
3.1 Zvláštnosti předmětu vyšetřování.....	30
3.2 Zvláštnosti podnětů k vyšetřování	34
3.3 Zvláštnosti prvotních vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů	37

3.3.1	Výslech oznamovatele, výslech svědků	38
3.3.2	Pronásledování po horké stopě	41
3.3.3	Ohledání místa činu, oděvu, prohlídka těla poškozeného a obviněného.....	43
3.3.4	Prověrka alibi	44
3.3.5	Vyhodnocení záznamů z kamerových systémů	45
3.3.6	Zadržení, osobní a domovní prohlídka u obviněného	47
3.4	Zvláštnosti vyšetřovacích verzí, plánování a organizace vyšetřování	47
3.5	Zvláštnosti následných úkonů.....	49
3.5.1	Výslech obviněného	50
3.5.2	Šetření k osobě poškozeného	52
3.5.3	Výslech svědků	54
3.5.4	Rekognice	56
3.5.5	Znalecké posudky.....	59
3.5.6	Vyšetřovací pokus a rekonstrukce	60
4	Zapojení veřejnosti do vyšetřování.....	61
4.1	Zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování.....	61
4.2	Zvláštnosti kriminalistické prevence	62
Závěr	66
Seznam použitých zkratk	66
Seznam použitých zdrojů	67
Abstrakt	74
Abstract.....	75

Úvod

Loupež patří mezi trestné činy, které nejsou pro společnost nové, ale jsou trestními zákoníky a staršími právními předpisy upravovány po celá staletí. Současně i definice tohoto trestného činu je již po dlouhá desetiletí, ba i století, v podstatě stejná, jakkoli jinak jazykově konstruována. Její podstatou je užití násilí či pohrůžky bezprostředního násilí k zmocnění se cizí věci. Jakkoli různými světovými zákoníky bývá loupež odlišně řazena mezi majetkové trestné činy, jedná se o trestný čin univerzální, upravován trestními předpisy po celém světě, pouze objekt se může lišit, samotná esence činu je stejná všude. Jedná se o čin násilný, k jehož spáchání dochází ve srovnání s některou jinou násilnou činností (např. ve srovnání s vraždami) poměrně často. Zároveň může mít loupež závažné následky na zdraví oběti, a to s ohledem na míru použitého násilí. Tyto skutečnosti, spolu s fascinací loupežemi médii, která jim věnují značnou pozornost, má za následek skutečnost, že se společnost loupeží velmi bojí, někdy i bezdůvodně. Tento strach pak může negativně ovlivnit chování občanů či cizinců, kteří bývají často pachateli loupeží typováni jako snadný cíl, a může vést k tomu, že se začnou vyliďňovat i celé čtvrti, příp. k tomu, že se turisté budou vyhýbat určitým destinacím. I z těchto důvodů je nutno, aby vyšetřování loupeží bylo efektivní, aby docházelo ke zvyšování míry objasněných loupeží a ke snižování počtu spáchaných skutků.

Za tímto účelem jsou vypracovávány metodiky vyšetřování nejen loupeží, ale i jiných trestných činů. Metodika vyšetřování loupeží se však liší od některých jiných metodik, které se věnují vyšetřování celé skupiny trestných činů (např. metodika vyšetřování trestných činů proti životnímu prostředí), či se věnují trestným činům spáchaným určitou skupinou pachatelů (např. metodika vyšetřování trestných činů, které jsou páchany mládeží). Dalším specifikem metodiky vyšetřování loupeží pak je, že tato metodika musí obsáhnout všechny možné způsoby, jakými je možné loupež spáchat. Ať už se jedná o pouliční loupež, kterou si pravděpodobně představí většina z nás, přes loupež spáchanou pohrůžkou bezprostředního násilí či bankovní loupež.

Cílem této práce je vystihnout vybrané komponenty metodiky vyšetřování loupeží, které jsou pro úplnost a porozumění trestného činu loupeže doplněny o trestně právní charakteristiku loupeží, jak historickou, tak současnou. K dosažení tohoto cíle je v práci použita zejména analýza hlavních kriminalistických textů, ať už českých, slovenských či jiných zahraničních autorů. Dále jsou rozebírány studie věnující se loupežím, opět jak českých, tak zahraničních autorů. Tyto poznatky jsou doplněny o rozbor statistických údajů jak českých, tak údajů, které jsou zveřejňovány v rámci Evropské unie. Zároveň je práce doplněna o příklady z praxe, a to za pomoci rozboru kazuistik

uvedených v Kriminalistickém sborníku, a o poznatky získané z rozhovorů s policisty. Pro obsáhlost tématu se tato práce nevěnuje typickým stopám a typickým vyšetřovacím situacím.

Práce je pro přehlednost rozdělena do čtyř kapitol a jednotlivých podkapitol. První dvě kapitoly se věnují charakteristice loupeží, nejprve charakteristice trestněprávní, následně charakteristice kriminalistické. Jedná se o poznatky z trestněprávní teorie, judikatury a zobecněné poznatky získané z kriminologických a kriminalistických studií věnujících se loupežím, které pomáhají k vytvoření metodik tím, že je možno rozlišit různé druhy loupeží, rozlišit mezi loupeží a jinými trestnými činy apod. Třetí kapitola se věnuje zvláštnostem samotného vyšetřování loupeží. Tyto zvláštnosti vyšetřování musí zohledňovat všechna specifika loupeže jako násilného trestného činu, který však může být spáchán různými, a to i velice odlišnými způsoby. Zároveň se snaží informovat o problémech, které jsou spojeny s prováděním jednotlivých úkonů v rámci vyšetřování loupeží. Poslední kapitola se věnuje zapojení veřejnosti do vyšetřování a kriminalistické prevenci v případě loupeží. Pro vyšetřování loupeží v souvislosti spolupráce s veřejností je totiž specifický vysoký zájem veřejnosti přispět k vyšetřování a značnými možnostmi předcházení trestné činnosti.

1 Trestně právní charakteristika loupeže

1.1 Historický vývoj právní úpravy

Na rozdíl od moderního pojetí loupeže, dřívější pojetí bylo takové, že spácháním loupeže došlo k porušení zejména soukromé držby majetku a soukromá osoba tak musela žádat o nápravu škody, která jí byla způsobena. Až později se dostala do popředí zásada, že by v případech loupeží měl zasahovat stát.¹ Dle Břetislavových dekretů z roku 1039 byly krádež a loupež považovány za zločiny. Dekreta pak rozlišovala mezi tím, zda li byl pachatel přistižen při činu, kdy v takovém případě hovoříme o loupeži a krádeži zjevné, anebo je stíhán na základě obvinění jiné osoby.² Avšak rozlišení mezi loupeží a krádeží jako dvěma různými skutkovými podstatami v této době neexistuje.

Stejně tak v pozdějších právních úpravách českého a moravského zemského práva nebylo rozlišováno mezi loupeží a krádeží ve smyslu definice, stíhání a trestání.³ O rozlišení se pokouší Rauscher⁴, dle kterého loupeží v nejstarších právních úpravách našich zemích můžeme rozumět „*odnětí cizí věci movité, při němž byla trestná činnost vykonána zřejmě a zpravidla na silnici a s použitím násilí.*“ Francek⁵ za znaky loupeže pokládá veřejnost a násilí s tím, že typickou formou spáchání loupeže bylo spáchání na silnici.

K rozlišení mezi krádeží a loupeží pak došlo Koldínem v jeho Městských právech, ve kterých definuje pojem krádeže a na okraj pak též pojem loupeže. Znaky loupeže jsou však definovány poměrně přesně.⁶ Rozlišuje též mezi vražedníkem a morděrem,⁷ a tím i mezi vraždou a loupežnou vraždou.

¹ RAUSCHER, R. *O krádeži a loupeži v českém právu zemském*. Bratislava: Knihovna Právnické fakulty University Komenského v Bratislavě, 1929. Str. 2. Dostupné také z: https://science.law.muni.cz/knihy/O_kradezi_a_loupezi_v_ceskem_pravu_zemskem.pdf.

² VLČEK, E. *Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu*. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita: Edice učebnic Právnické fakulty MU, 2007. Str. 3–4.

³ RAUSCHER, R. *O krádeži a loupeži v českém právu zemském*. Op.cit., str. 3, shodně též FRANCEK, Jindřich. *Dějiny loupežnictva: zloději, loupežníci, lupiči, pytláci a žháři v českých dějinách*. Op. cit. Str. 32–33.

⁴ RAUSCHER, R. *O krádeži a loupeži v českém právu zemském*. Op. cit. Str. 25, 30.

⁵ FRANCEK, Jindřich. *Dějiny loupežnictva: zloději, loupežníci, lupiči, pytláci a žháři v českých dějinách*. Op. cit. Str. 42–43.

⁶ RAUSCHER, R. *O krádeži a loupeži v českém právu zemském*. Op. cit. Str. 30–31.

⁷ FRANCEK, Jindřich. *Dějiny loupežnictva: zloději, loupežníci, lupiči, pytláci a žháři v českých dějinách*. Op. cit. Str. 45.

V rozlišování mezi loupeží a loupežnou vraždou pokračuje jak Hrdelní řád Josefa I. z roku 1707, tak Hrdelní řád Marie Terezie z roku 1768.⁸ Josefina odejmutí cizí věcí násilím subsumuje pod krádež. Vyčleňuje však zvláštní druh loupeže, a to loupež spáchanou na silnici, pro kterou je specifické místo činu. Jedná se tedy o speciální trestný čin k široce pojatému trestnému činu krádeže.⁹ Tereziána pak v čl. 96 definuje tzv. loupež prostou, které se dopustí ten, kdo „na lidi ve veřejných ulicích a silnicích s veřejným aneb také toliko s menším násilím outok činějí a jejich věci (necht' jest jich jakkoli málo) poberou, ačkoli jim na životě a na hrdle neublížili.“¹⁰

Již v r. 1787 však byla Tereziána nahrazena Všeobecným zákoníkem o zločinech a trestech za ně, vypracovaným za vlády Josefa II. a inspirovaným osvícenskými názory dobových myslitelů, zejména pak Cesarea Beccarii a jeho dílem O zločinech a trestech. Beccaria ve svém učení již vycházel ze dvou hlavních trestněprávních zásad, a *to nullum crimen sine lege a nulla poena sine lege*.¹¹ V roce 1796 byl pak nejprve pro Západní Halič jako Západohaličský trestní zákoník, a v roce 1803 i pro zbytek Rakousko Uherské monarchie jako Zákoník o zločinech a těžkých policejních přestupcích, vyhlášen nový trestní zákoník, jehož pozdější novelou je trestní zákon ze dne 27. 5. 1852.¹²

Loupeže se dle § 190 trestního zákona o zločinech, přečinech a přestupcích ze 27. května 1852, ř. z., č. 117 „*dopustí ten, kdo někomu učiní násilí, aby se zmocnil jeho nebo nějaké jiné věci movité, necht' násilí se stane tak, že se ublíží skutkem nebo necht' se stane jen pohrůzkou.*“ Na rozdíl od krádeže, jejíž úprava byla obsažena v ust. § 171 trestního zákona, a která měla stejný předmět útoku jako loupež, byla loupež dokonána již použitím násilí,¹³ a to jak fyzického, tak psychického. Účelem fyzického násilí muselo být překonání odporu. Pohrůzka musela mít charakter hrozby bezprostředního a okamžitého násilí směřujícího proti tělu anebo životu. Jejím účelem pak bylo okamžité zmocnění se cizí věci. Důsledkem pohrůzky pak bylo, že napadená osoba neměla jiné možnosti než obětovat věc, které se útočník snažil zmocnit. Úprava loupeže byla obsažena

⁸ FRANCEK, Jindřich. *Dějiny loupežnictva: zloději, loupežníci, lupiči, pytláci a žháři v českých dějinách*. Op. cit. Str. 45–46.

⁹ KALLAB Jaroslav, *Trestní právo hmotné platné v zemi české a moravskoslezské. (Část obecná i zvláštní)*. Praha: Melantrich a. s., 1935. Str. 32.

¹⁰ FRANCEK, Jindřich. *Dějiny loupežnictva: zloději, loupežníci, lupiči, pytláci a žháři v českých dějinách*. Op. cit. Str. 45–46.

¹¹ Id. Str. 30.

¹² VLČEK, E. *Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu*. Op. cit. Str. 30–31.

¹³ KALLAB Jaroslav, *Trestní právo hmotné platné v zemi české a moravskoslezské. (Část obecná i zvláštní)*. Op. cit. Str. 235.

ve dvacáté druhé hlavě, systematicky byla loupež řazena mezi trestné činy proti majetku a co se závažnosti týče, byla považována za zločin.¹⁴

Když pak v r. 1918 došlo k rozpadu Rakousko Uherska a vzniku samostatného Československa, došlo zákonem č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého (tzv. recepční normou), k převzetí dosavadních zemských a říšských nařízení, které byly ponechány v platnosti. Což znamená, že v platnosti zůstal též trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích ze 27. května 1852, ř. z., č. 117. Trestní zákon z roku 1852 zůstal na našem území s pozdějšími změnami v platnosti až do 31. 7. 1950. Na Slovensku pak zůstaly v platnosti trestní zákon z r. 1878 a zákon o přestupcích z r. 1879. I s ohledem na tuto skutečnost začaly práce vedoucí k unifikaci trestního práva, avšak v předválečném období jí dosaženo nebylo.¹⁵

V roce 1950 byl v rámci tzv. právníkové dvouletky přijat nový trestní zákon č. 86/1950 Sb., který úpravu loupeže zařadil systematicky do hlavy sedmé, označené trestné činy proti svobodě a důstojnosti člověka, konkrétně pak do prvního oddílu, trestné činy proti svobodě s tím, že skutková podstata měla shodné znaky s úpravou obsaženou v trestním zákoně z roku 1852. Nově šlo o násilí též v případech dle ust. § 76 odst. 2 zmiňovaného trestního zákona, tedy byla-li osoba, na které je čin spáchán násilím, uvedena do bezbrannosti lští.¹⁶

Zákon č. 140/1960 Sb., trestní zákon, který vstoupil v platnost k 1. lednu 1962, upravoval loupež v ust. § 234 a řadil ji opět mezi trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti. Předmětem ochrany nebyla ovšem pouze lidská svoboda, vedlejším objektem byl též majetek. Úprava loupeže se neodchylovala od úpravy obsažené v trestním zákoně z roku 1950 a ani četné novely po roce 1989 nevedly k zásadním změnám, co se loupeže týče. Zákon zůstal v platnosti až do roku 2009.¹⁷

1.2 Současná právní úprava

V roce 2009 byl pak přijat nový trestní zákon, a to Trestní zákoník, který vstoupil v účinnost dne 1. 1. 2010. Dle ust. § 173 odst. 1 tohoto trestního zákoníku se loupeže pak dopustí ten, kdo „proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci“. Loupež pak dle trestního zákoníku patří mezi zvlášť závažné zločiny, jelikož v souladu

¹⁴ ROZUM, Jan. *Výzkum trestného činu loupeže v Praze*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). Str. 39.

¹⁵ VLČEK, E., *Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu*. Op. cit. Str. 36, 40.

¹⁶ ROZUM, Jan. *Výzkum trestného činu loupeže v Praze*. Op. cit. Str. 43.

¹⁷ Id. Str. 45.

s ust. § 14 odst. 3 horní hranice trestní sazby, kterou je možno uložit za spáchání loupeže, je deset let, a to již v základní skutkové podstatě.

Tento trestný čin má dva objekty, kterými jsou svoboda ve smyslu svobody rozhodování a ochrana majetku, kterého se chce lupič zmocnit.

Tyto objekty jsou vyjádřeny kumulativně, což znamená, že při útoku pachatelem musí být objekty zasaženy současně.¹⁸ Řada zahraničních trestních zákoníků, na rozdíl od toho českého, řadí loupež mezi majetkové trestné činy, čímž klade důraz na ochranu majetku. Český zákonodárce však zařazením loupeže mezi trestné činy proti svobodě klade důraz na zásah do osobní svobody ve smyslu svobody rozhodování.¹⁹

Objektivní stránka trestného činu slouží k charakterizování způsobu, jakým je trestný čin spáchán a jaké jsou jeho následky. Obligatními znaky objektivní stránky jsou dle Jelínka²⁰ jednání, následek trestného činu a příčinný vztah mezi jednáním a následkem. Objektivní stránka loupeže pak spočívá v použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci. Použití násilí je prostředek, pomocí kterého pachatel dosáhne zmocnění se cizí věci. Slouží k odstranění skutečného nebo předpokládaného odporu. Klazení odporu tedy není podmínkou naplnění skutkové podstaty trestného činu. Násilí může být vykonáno jak na člověku, tak na věci. V takovém případě však musí být splněna podmínka, že vykonání násilí na věci je prostředkem působení nátlaku na vůli napadené osoby.²¹ Dle ust. § 119 trestního zákoníku je pak trestný čin spáchán násilím také tehdy, „*je-li spáchán na osobě, kterou pachatel uvedl do stavu bezbrannosti lstí, nebo jiným podobným způsobem.*“

Pohrůžka bezprostředního násilí je pak pohrůžka násilím, které má být vykonáno ihned, a to za předpokladu, že se napadená osoba nepodrobí vůli útočníka. Tato pohrůžka může být vyjádřena výslovně či konkludentně, musí však být zřejmé, že se násilí uskuteční ihned.²² Jednalo-li by se

¹⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Op. cit. Str. 176, 586.

¹⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, str. 1727.

²⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Op. cit. Str. 179.

²¹ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRÍVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. Op. cit. Str. 601–602.

²² JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Op. cit. Str. 586.

o pohrůžku násilím, které by mělo být vykonáno v budoucnosti, a ne bezprostředně s tím, že tato pohrůžka by byla použita s úmyslem zmocnit se cizí věci, jednalo by se o trestný čin vydírání.²³

Napadenou osobou může, ale nemusí být vlastník věci, může se jednat pouze o osobu, které byla věc svěřena, a která nemá k věci žádný zvláštní vztah. Věc však musí být cizí. V případě, kdy se jedná o věc, která byla napadené osobě útočníkem v minulosti zapůjčena a teď se jí násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí snaží dostat zpět, jednalo by se o vydírání. Půjčené peníze jsou však považovány za cizí věc. Zmocněním se cizí věci se rozumí, že pachatel vyloučí napadenou osobu z dispozice s danou věcí, a tím dosáhne své volné dispozice s věcí. S ohledem na tuto skutečnost nezáleží na tom, že napadená osoba pod pohrůžkou násilí vydala věc dobrovolně.²⁴

Dokonání trestného činu loupeže pak nebrání fakt, že nevznikla poškozené osobě žádná hmotná škoda, ani že se pachatel věci zmocnil. Čin je totiž dokonán již samotným užitím násilí nebo pohrůžky násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci.²⁵

Pachatelem loupeže může být kdokoli, tedy jak fyzická, tak právnická osoba s tím, že není třeba, aby daná osoba byla v nějakém zvláštním postavení ve vztahu k napadené osobě, nebo byla nadána nějakou zvláštní vlastností. Pachatel musí jednat s úmyslem k násilnému jednání a k tomu, aby se za jeho pomoci zmocnil cizí věci.²⁶

²³ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. Op. cit. Str. 602.

²⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Op. cit. Str. 586–587.

²⁵ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. Op. cit. Str. 602.

²⁶ Id. Str. 604.

2 Kriminalistická charakteristika loupeže

Jak již bylo zmíněno, pro loupež je charakteristické zmocnění se cizí věci za použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí. Majetkové ztráty obětí loupeží však nebývají značné, a z tohoto důvodu je skutečností, která vypovídá o závažnosti loupeže právě použití násilí, které je navíc obvykle směřováno proti náhodně vybrané oběti.²⁷ I z tohoto důvodu je strach z loupeže značný, a to nejen mezi obyvateli měst, ale též předměstí, kde není takový důvod pro tento strach, jelikož loupež bývá spojována s městy. Conklin²⁸ dokonce tvrdí, že „*jakkoliv má veřejnost strach z vraždy a znásilnění, jedná se zejména o strach z loupeže, ... kvůli kterému se lidé nezdržují na ulicích, vyhýbají se neznámým lidem a zamykají si dveře.*“²⁹ Tento strach tedy může mít za následek změnu životního stylu obyvatel v určitých částech měst a obcí a může dokonce vést k postupnému vystěhování některých obyvatel z těchto částí.³⁰ Tomu nepomáhá ani publicita věnovaná loupežím ze strany médií, která k tomuto neodůvodněnému, nebo přinejmenším nepřiměřenému strachu společnosti přispívá.

Policie ČR vede statistické přehledy kriminality, které každoročně zveřejňuje, a umožňuje tak zkoumat tendence v oblasti páchaní trestné činnosti. V rámci těchto přehledů kriminality je zaznamenáván počet registrovaných a objasněných loupeží. Loupež je zde řazena mezi násilnou kriminalitu. O výskytu násilné kriminality, počtu registrovaných loupeží a objasněných loupeží vypovídá níže uvedená tabulka.

Tabulka 1

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Násilná kriminalita celkem	18073	19409	18358	18689	16949

²⁷ COOK, Philip J. *Robbery Violence*, in *Journal of Criminal Law and Criminology*, vol. 78, no. 2, Summer 1987 [online]. Northwestern University, School of Law. [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z https://www.jstor.org/stable/1143453?seq=1#metadata_info_tab_contents. Str. 357.

²⁸ CONKLIN, J., *Robbery*, Philadelphia: J.B. Lippincott, 1972 in WRIGHT, R., DECKER, S. H. *Robbers on robbery: Prevention and the Offender* [online]. U.S. Department of Justice. [cit. 16. 7. 2020] Dostupné z <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/193800.pdf>. Str. 1.

²⁹ Pozn. autorky: Jedná se o volný překlad autorkou. Stejně tomu tak bude se všemi ostatními cizojazyčnými texty použitými v této práci.

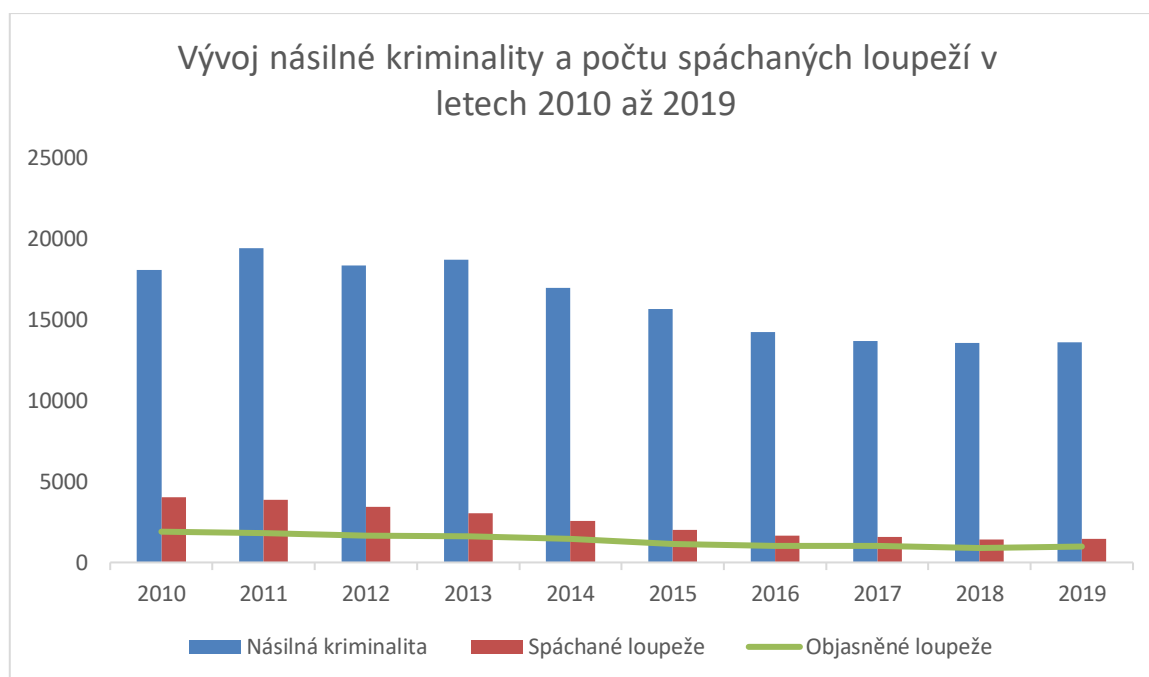
³⁰ DURAKOVIĆ, Adnan. *Robberies and Some Features of the Methodology of Investigating Robberies in European Journal of Multidisciplinary Studies Articles*. [online] European Center for Science Education and Research. Vol. 3. EJMS. 2018. Sept. [cit. 16. 7. 2020] Dostupné z http://journals.euser.org/files/articles/ejms_v3_i4_18/Adnan.pdf. Str. 15.

Počet spáchaných loupeží	4019	3881	3416	3051	2547
Počet objasněných loupeží (spáchané a objasněné v daném období)	1900	1797	1660	1615	1437
tj. %	47,28 %	46,30 %	48,59 %	52,93 %	56,41 %
Rozdíl v počtu registrovaných loupeží		- 138	- 465	- 365	- 504
Rozdíl v počtu násilných trestných činů		+ 1336	- 1051	+ 331	- 1740
Rozdíl v objasněnosti loupeží		- 0,98 %	+ 2,29 %	+ 4,34 %	+ 3,48 %

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Násilná kriminalita celkem	15669	14233	13672	13553	13606
Počet spáchaných loupeží	2022	1646	1585	1406	1439
Počet objasněných loupeží (spáchané a objasněné v daném období)	1154	1004	1019	891	963
tj. %	57,07 %	60,10 %	64,29 %	63,37 %	66,92 %
Rozdíl v počtu registrovaných loupeží	- 525	- 376	- 61	- 179	+ 33
Rozdíl v počtu násilných trestných činů	- 1280	- 1436	- 561	- 119	+ 53
Rozdíl v objasněnosti loupeží	+ 0,66 %	+ 3,03 %	+4,19 %	-0,92 %	+ 3,55 %

Zdroj: Statistické přehledy kriminality. Policie ČR.

Graf 1

Zdroj: *Statistické přehledy kriminality. Policie ČR.*

Z výše uvedených údajů je zřejmé, že v posledních deseti letech dochází k několika pozitivním jevům, a to k poklesu spáchané násilné činnosti (s výjimkou roků 2011, 2013 a 2019), k poklesu počtu spáchaných loupeží (s výjimkou roku 2019, kdy došlo k nárůstu o 33 případů). Zároveň dochází k nárůstu objasněnosti loupeží (s výjimkou roku 2011 a roku 2019). Objasněnost loupeží pak přesáhla v roce 2013 hranice 50 %, v roce 2013 dokonce 60 % a dále roste.

V Evropské unii jsou data o spáchaných kriminálních činech zasílána unii jednotlivými státy ke zpracování a publikována Eurostatem. V rámci těchto údajů je zveřejňován počet spáchaných loupeží ve všech státech EU, celkové číslo za EU, a z těchto údajů jsou pak vyvozovány další údaje, jako je např. počet spáchaných loupeží na 100 000 obyvatel v té které zemi. V České republice to např. za rok 2017 činí 15 loupeží³¹ na 100 000 obyvatel, což řadí Česko spolu s Kypr (14), Slovinskem (12), Slovenskem (9) a Maďarskem (9) mezi státy s nejnižším počtem loupeží v rámci EU.³²

³² Statistika trestné činnosti. [online]. Eurostat. [cit. 16. 7. 2020] Dostupné z https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Crime_statistics/cs .

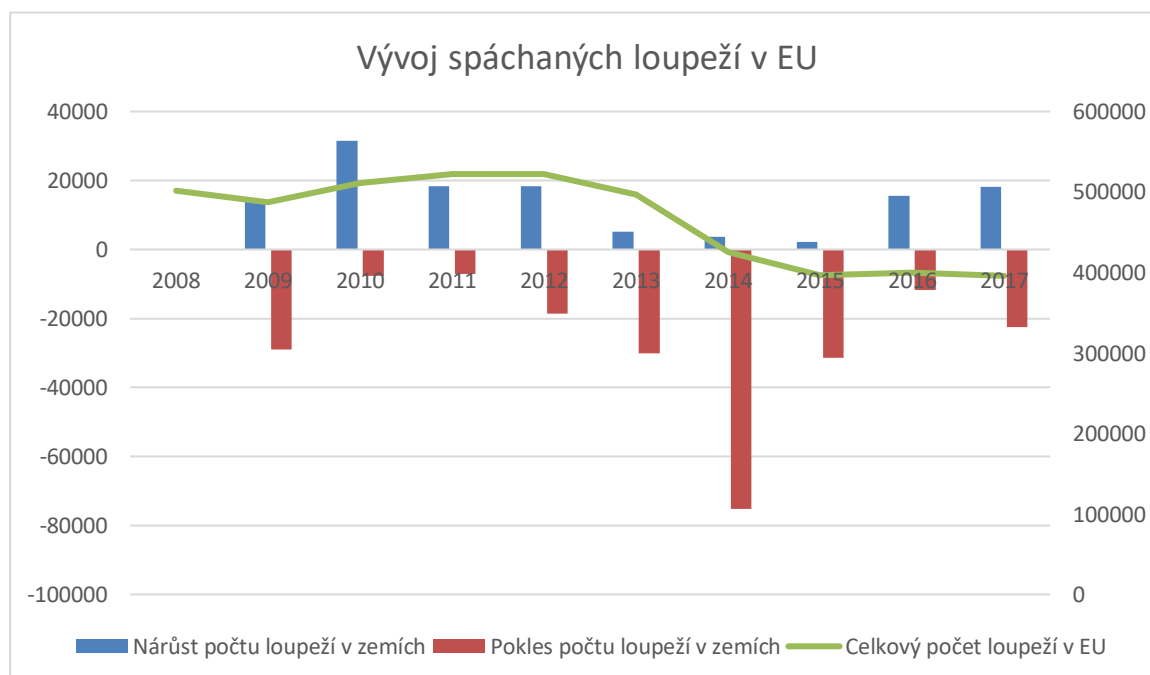
Tabulka 2

	2008	2009	2010	2011	2012
Počet loupeží v EU	501610	487102	511034	522286	522107
Nárůst počtu spáchaných loupeží		14395	31564	18354	18362
Pokles počtu spáchaných loupeží		- 28903	- 7632	- 7102	- 18541
Celková změna v EU		- 14508	23932	11252	- 179

	2013	2014	2015	2016	2017
Počet loupeží v EU	497064	425615	396322	400133	395812
Nárůst počtu spáchaných loupeží	5113	3685	2159	15506	18144
Pokles počtu spáchaných loupeží	- 30156	- 75134	-31452	- 11695	- 22465
Celková změna v EU	- 25043	- 71449	- 29293	3811	- 4321

Zdroj: Statistika trestné činnosti. Eurostat.

Graf 2

Z výše uvedených údajů je v EU zřejmý podobný trend jako v České republice. S výjimkou několika let, kdy počet spáchaných loupeží v EU rostl, dochází k postupnému snižování počtu spáchaných loupeží. Nejde však o to, že by docházelo ke snižování počtu loupeží ve všech zemích EU. Situace je taková, že v některých zemích počet loupeží dokonce roste, zatímco jinde klesá.

2.1 Kriminální situace

O loupeži můžeme hovořit jako o typickém příkladu tzv. pouliční kriminality, pro kterou je významná společenská kontrola, a to jak formální, v podobě orgánů policie a dalších orgánů státu, ale také neformální, v podobě občanů žijících v dané lokalitě.³³ I z tohoto důvodu je výskyt loupeží vyšší ve větších městech, která jsou anonymější a společenská, a tím pádem je úroveň neoficiální kontroly nižší.³⁴ To umožňuje vznik mnoha krimogenních situací. Mezi prvky kriminální situace významné pro vyšetřování loupeže pak patří doba spáchání loupeže, místo spáchání loupeže a napadené osoby a jejich vlastnosti.³⁵

2.1.1 Místo činu

Jak již bylo zmíněno, loupež je typickým příkladem pouliční kriminality a kriminality městské. Můžeme rozlišovat loupeže spáchané venku, tedy na ulicích, a vevnitř budov, kdy je rozlišováno mezi loupežemi v komerčních zařízeních a v domácnostech, a dále také loupeže páchané na řídicích automobilů,³⁶ nebo loupeže spáchané při používání dopravních prostředků, ať už veřejné dopravy nebo vlastního dopravního prostředku.³⁷ Z komerčních zařízení je pak specifická loupež finančních institucí. Takovýchto loupeží jsou však v České republice registrovány jen jednotky případů.³⁸ V České republice dle dostupných dat převažují loupeže spáchané na ulicích s tím, že pachatelé se soustředí na jednotlivce. Časté jsou dále loupeže v hernách, na benzinových čerpacích

³³ ROZUM, Jan. *Výzkum trestného činu loupeže v Praze*. Op. cit. Str. 5.

³⁴ Id. Str. 10.

³⁵ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. Op. cit. Str. 54–56.

³⁶ DURAKOVIĆ, Adnan. *Robberies and Some Features of the Methodology of Investigating Robberies*. Op. cit. Str. 18.

³⁷ SMITH, Jonathan, *The nature of personal robbery. Home Office Research Study 254*. [online]. London: Home Office, 2003. [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z <https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110218140612/http://rds.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs2/hors254.pdf>. Str. 38.

³⁸ V roce 2018 bylo v České republice registrováno 12 loupeží finančních institucí s tím, že objasněno bylo celkem 8 z těchto loupeží, tj. objasněnost byla 66,7 %. Zdroj: Statistické přehledy kriminality. Policie ČR.

stanicích, v obchodech s cenným zbožím jako jsou zlatnictví, a loupeže spáchané v obydlích obětí.³⁹

K podobným závěrům dochází i v jiných zemích. Např. Dunn⁴⁰ dle čísel, které získal při výzkumu loupeže v oblasti Westchesteru, uvádí, že více než dvě třetiny loupeží jsou spáchány na ulicích, kolem 23 % loupeží jsou loupeže komerčních zařízení, a pouze okolo 9 % loupeží byly loupeže v obydlích obětí loupeží s tím, že nezjistil velké odchylky v závislosti na sociálně-ekonomické vyspělosti oblasti, ve kterých se dané loupeže uskutečnily.

O motivaci pachatelů při výběru místa činu pak pojednávají Wright a Decker⁴¹, kteří zjistili, že namísto promyšleného výběru místa činu, většina pachatelů, která se zúčastnila jejich výzkumu, se soustředila pouze na jedno až dvě hlavní kritéria, která ovlivňovala jejich kriminální činnost s tím, že někteří dávali přednost ulicím, na kterých se nikdo nevyskytoval. Jiní naopak dávali přednost místům, na kterých byla koncentrace lidí vysoká, a která jim umožňovala po ukončení činnosti splynout s davem. Většina však alespoň nějakým způsobem vybírala místa své trestné činnosti v závislosti na možných únicích, anebo na přítomnosti skryší, které je ukrývali před potencionálními oběťmi.

2.1.2 Doba spáchání

Smith⁴² při svém výzkumu výskytu loupeží v Londýně zjistil, že více než 51 % loupeží bylo spácháno v době od 18:00 do 2:00 hodin, okolo čtvrtiny loupeží pak bylo spácháno v odpoledních hodinách, a to mezi 14:00 a 18:00 hodinou. Poměr loupeží spáchaných v noci a ve dne se však lišil v jednotlivých oblastech Londýna, což mohlo souviset s výskytem nočních podniků a barů v oblastech, ve kterých byly loupeže častěji páchany v noci. K podobným závěrům dochází ve svém výzkumu i Barkerová,⁴³ dle které je nejvíce loupeží spácháno mezi 23:00 a 24:00. Zjištěná

³⁹ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2018 (ve srovnání s rokem 2017) [online] Ministerstvo vnitra. 2019. [cit. 16. 7. 2020] Dostupné z <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2018.aspx>. Str. 23.

⁴⁰ DUNN, Christopher S., *Patterns of Robbery Characteristics And Their Occurrence Among Social Areas*. [online] Washington: U.S. Dept. of Justice, Law Enforcement Assistance Administration, National Criminal Justice Information and Statistics Service: for sale by the Supt. of Docs., U.S. Govt. Print. Off., 1976. [cit. 16. 7. 2020] Dostupné z <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/Digitization/148043NCJRS.pdf>. Str. 23.

⁴¹ WRIGHT, R., DECKER, S. H., *Robbers on robbery: Prevention and the Offender*. Op. cit. Str. 6

⁴² SMITH, Jonathan, *The nature of personal robbery*. Op. cit. Str. 33–34.

⁴³ BARKER, M., GERAGHTY, J., WEBB, B., KEY, T.: *The Prevention of Street Robbery* [online]. Home Office Police Department, London, 1993 [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z <http://library.college.police.uk/docs/hopolicers/fcpu44.pdf>. Str. 7–8.

data nevykazovala, že by byl významný rozdíl mezi jednotlivými měsíci. Důvodem pak pravděpodobně byla skutečnost, že většina barů a nočních podniků v této době zavírá, anebo odjíždí poslední soupravy metra a poslední vlaky.

Osmančík⁴⁴ v roce 1992 při svém výzkumu loupeží v Praze došel k tomu, že okolo 70 % loupeží je spácháno v časovém rozmezí mezi 22:00 až 4:30 s tím, že okolo 20 % loupeží bylo spácháno mezi 22:00 a půlnocí a okolo 50 % pak mezi půlnocí a 4:30 ráno. Rozum⁴⁵ však ve svém výzkumu loupeže v Praze z roku 2003 dochází k odlišným závěrům, a to že mezi 22:00 a 4:30 ráno bylo spácháno okolo 31 % loupeží, kdy dle jeho závěrů došlo k časovému přesunu do dopoledních a odpoledních hodin.

Musil⁴⁶ pak uvádí, že v rozmezí mezi 18:00 až 1:00 hodinou jsou spáchány až ¾ z celkového počtu všech loupeží s tím, že uvádí stejné důvody jako Barkerová, a to zavírací doba hospod a jiných podniků s tím, že i rozložení počtu spáchaných loupeží mezi jednotlivé měsíce a dny je rovnoměrné, pouze neděle jsou co do počtu podprůměrné.

Jak je zřejmé z předkládaných poznatků, nelze jednoznačně vyvodit, že v rozmezí určitých hodin dojde ke spáchání určitého poměru ze všech spáchaných loupeží, můžeme však říci, že k páchaní loupeží dochází spíše v nočních hodinách, kdy významným aspektem je pak požívání alkoholu a v souvislosti s jeho požíváním též výskyt podnapilých osob na ulicích, či např. vybírání peněz z bankomatů podnapilými osobami, které mají nižší stupeň ostražitosti a pomalejší reakce. Dalšími důvody pak mohou být absence denního světla, menší pravděpodobnost přítomnosti případných svědků. Nelze však říci, že by loupeže byly páchany pouze v noci, a to i s ohledem na další aspekty, které mohou ovlivnit páchaní loupeží pachatelem více než jen využití tmy v noci. Takovými může být např. zaměření se pachatele na turisty. V případech, kdy se pachatel zaměřuje na loupění kabelek, bude k těmto loupežím docházet spíše přes den, a to při návratu oběti z práce. Zároveň co se měsíců týče, jeví se pravděpodobnější výskyt loupežných přepadení v létě, a to s ohledem na větší počet osob pohybujících se ve večerních hodinách venku. Nutno je však opět dodat, že zaměřuje-li se pachatel typicky právě na kabelky, nebude mu záležet na tom, zda li je

⁴⁴ OSMANČÍK, O., MARXOVÁ, E., KRČMA, M., TRÁVNÍČKOVÁ, I., NOVÁK, K. *Trestný čin loupeže v Praze: zpráva z průzkumu trestného činu loupeže v obvodu Prahy I v roce 1990*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1992. Str. 37.

⁴⁵ ROZUM, Jan. *Výzkum trestného činu loupeže v Praze*. Op. cit. Str. 82–84.

⁴⁶ KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Op. cit., str. 40.

léto nebo zima. Mohli bychom tedy říci, že s ohledem na různé variace loupeží se jedná o univerzální trestný čin, páchaný bez ohledu na denní dobu a roční období, ačkoli jsou zde preference u jednotlivých způsobů páchaní loupeží.

2.1.3 Napadené osoby

Charakter napadené osoby, případně osob, je dalším prvkem kriminální situace. Pachatel může charakteru napadené osoby využít, např. výběrem osamělého důchodce, kterého bude snažší přemoci, nebo podnapilé osoby, nebo se charakteru napadených osob může přizpůsobit, např. tím, že se bude připravovat na ozbrojenou ochranku, případně personál trénovaný pro případ loupeže. Pachatel může též osobu na místo činu vylákat.

Charakteru napadené osoby, tedy oběti či poškozenému, se věnuji dále v této kapitole, a to pod bodem 2.5.

2.2 Způsoby spáchání loupeží

Musil⁴⁷ definuje způsob spáchání trestného činu jako „*specifikovaný systém operacionálních elementů trestného činu a činností úzce spjatých s trestným činem.*“ S ohledem na danou definici je zřejmé, že kriminalistika se nepokouší pouze o poznání, jakým způsobem byl spáchán samotný čin, ale předmětem poznání jsou i jiné činnosti, které pachatel vykonal v souvislosti s trestnou činností, jako jsou např. každodenní obhlídka ulice, ve které se nachází vytypovaný byt, nošení kožených rukavic při trestné činnosti, snaha rozprodat odcizené věci po spáchání trestné činnosti, nebo např. časté posilnění se alkoholem z domácích zásob oběti ze strany pachatele.⁴⁸

Způsob, jakým byla loupež spáchána, patří mezi nejdůležitější elementy kriminalistické charakteristiky. S ohledem na to, že je loupeže možno spáchat mnoha různými způsoby, je třeba je třídit, což je možné provést podle různých hledisek. Daná třídění mají velký význam, protože různé způsoby provedení loupeží dají za vznik různým stopám. Tak loupež, při které je užito brachiálního násilí, bude mít zpravidla za následek vznik četných materiálních stop na těle oběti, jejím oděvu či místě činu. Naopak u loupeže spáchané pouhou pohrůžkou bezprostředního násilí jsou důkazní možnosti velice omezené, a to zpravidla pouze na výpověď oběti.

⁴⁷ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. Op. cit. Str. 35.

⁴⁸ Ibid.

Mezi základní způsoby klasifikace patří klasifikace dle druhu, intenzity agrese, charakteru napadeného objektu a podle existence předchozího kontaktu mezi pachatelem a obětí. Další významnou skutečností je spáchání loupeže se zbraní,⁴⁹ případně lze loupeže rozlišovat podle počtu pachatelů.

2.2.1 Charakter napadeného objektu

Podle charakteru napadeného objektu můžeme loupeže rozlišovat následovně:

- **loupežná přepadení peněžních ústavů**, kdy do této kategorie řadíme loupeže spáchané v institucích, kde je shromažďováno větší množství peněz, tedy v bankách, různých záložnách a spořitelnách, ale i na poštách. Pro tyto instituce jsou pak charakteristické dva způsoby spáchání loupeže, a to tzv. akční loupež, tedy organizované přepadení, na kterém se účastní větší množství pachatelů, kteří jsou zpravidla ozbrojeni a snaží se o uloupení většího množství peněz. Dále pak tzv. loupež na přepážce, pro kterou je charakteristický jeden pachatel, nebo menší množství pachatelů, kteří se snaží zmocnit peníze od obsluhy přepážky, typicky pod pohrůzkou použití zbraně.⁵⁰
- **Loupežná přepadení přepravy peněz**, kdy do této kategorie jsou řazeny loupeže spáchané typicky na zaměstnancích bezpečnostních agentur převážejících větší množství peněz.⁵¹
- **Loupežná přepadení obchodů, provozoven a jiných živnostenských prostor**, jako jsou přepadení čerpacích benzinových stanic, heren a různých jiných podniků a obchodů za plného provozu.⁵²
- **Loupežná přepadení bytových prostorů**, např. případy, kdy pachatel zazvoní, po otevření dveří se násilím dostane do obydlí, určitým způsobem zneškodní oběť, ať už

⁴⁹ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. Op. cit. Str. 438–439. Shodně PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. Str. 34–36.

⁵⁰ PORADA, Viktor a Peter POLÁK. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). Str. 322.

⁵¹ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Op. cit. Str. 35.

⁵² PORADA, Viktor a Peter POLÁK. *Kriminalistika*. Op. cit., str. 322.

spoutáním, připoutáním k jinému objektu nebo přivedením do bezvědomí, a zmocní se různých cenností v daném obydlí.⁵³

- **Loupežná přepadení dopravních prostředků**, jako jsou loupežná přepadení řidičů kamionů nebo řidičů taxi služeb, a
- **loupežná přepadení prostá**, tedy na ulici, v otevřených prostorech, typicky bez větších příprav daného činu.⁵⁴

2.2.2 Agrese a její intenzita

Použití násilí je zákonným znakem loupeže, který je třeba naplnit, aby byl trestný čin dokonán. Použité násilí pak může být různé úrovně. Může se jednat o pohrůžku bezprostředního násilí, přímé fyzické (brachiální) násilí a uvedení osoby do stavu bezbrannosti lstí. Dle použitého násilí a intenzity tohoto násilí tedy můžeme loupeže rozlišovat následovně na

- **loupeže páchané s použitím pohrůžky bezprostředního násilí**. Může se jednat o případy, kdy pachatel držící zbraň vyzývá k vydání věci, které se chce zmocnit,
- **loupeže páchané použitím přímého fyzického násilí**, např. případy, kdy pachatel použije násilí a zaútočí na osobu, která má při sobě věc, které se chce zmocnit, a tohoto násilí použije, aby osobu přemohl a dané věci se zmocnil, a
- **loupeže páchané uvedením osoby do stavu bezbrannosti použitím lsti**, např. oběť je vylákána pod záminkou sexuálních služeb do hotelového pokoje, kde se pachatel zmocní jeho věci. Nebo případy vmíchání omamných látek do pití s cílem oběť uspat a jejího stavu zneužít k zmocnění se jejích věcí.⁵⁵

Třídění dle intenzity použité agrese je důležité s ohledem na to, že mezi těmito loupežmi jsou velké rozdíly v operacionální složce jednání pachatele. To má za následek vznik rozdílných stop. V případě loupeží páchaných s použitím pohrůžky bezprostředního násilí se zpravidla jedná o verbální pohrůžku. Z tohoto důvodu mívají vzniklé stopy nejčastěji podobu stop ve vědomí a použití důkazních prostředků je proto ve většině případů omezeno na

⁵³ PORADA, Viktor a Peter POLÁK. *Kriminalistika*. Op. cit., str. 322.

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. Op. cit. Str. 438.

výpověď obětí. Oproti tomu loupeže páchané použitím přímého fyzického násilí, u kterých je intenzita použitého násilí nejvyšší, za sebou zanechávají četné materiální stopy, ať už na místě činu, na těle oběti, na oděvu oběti apod. V případě loupeží páchaných uvedením osoby do stavu bezbrannosti lstí pak dochází ke vzniku minima materiálních stop. Typickými případy těchto loupeží je uspání oběti pomocí omamné látky zamíchané do nápoje a zneužití této bezbrannosti ke zmocnění se jejího věci, které se pachatel chce zmocnit. Vzniklými materiálními stopami tak mohou být zbytky omamné látky v moči oběti či ve sklenici, ve které byl oběti podán nápoj.⁵⁶

K četnosti užití pohrůžky bezprostředním násilím ve srovnání s použitím fyzického násilí se pak vyjadřuje Rozum,⁵⁷ dle kterého pouze v 9 případech z celkem 58 zkoumaných případů došlo ke spáchání loupeže použitím pohrůžky bezprostředního násilí, a ve zbývajících 49 bylo použito přímého fyzického násilí. Nutno však vzít na vědomí, že ve valné většině toto násilí nevedlo k vážnějšímu poranění oběti. Typicky se jednalo o útoky směřující k zmocnění se kořisti, jako vytržení telefonu z ruky, stržení kabelky z ramene apod.

2.2.3 Existence předchozího kontaktu mezi pachatelem a obětí

Způsob spáchání loupeže ovlivňuje též fakt, zda li se oběť s pachatelem před provedením daného činu znala, či se dobrovolně pohybovala v přítomnosti pachatele. Dle tohoto hlediska proto dělíme loupeže na:

- **loupeže bez předchozího kontaktu mezi obětí a pachatelem.** Ty mohou být spáchány dvojím způsobem – ze zálohy, nebo může dojít k frontálnímu útoku. Wright a Decker⁵⁸ uvádí, že většina jimi vyslychaných pachatelů loupeží preferovala právě útok ze zálohy, který jim umožňoval zezadu přistoupit k oběti, nepozorovaně jí k tělu přiložit zbraň a tím nad obětí získat kontrolu. Útoky zezadu často vedou ke zranění oběti, většinou totiž pachatel oběť nějakým způsobem omráčí. Domnívám se, že důvodem, proč pachatelé mohou tento způsob preferovat může být též skutečnost, že oběť má menší možnost pachatele nějakým způsobem zaznamenat. Frontální útok pak

⁵⁶ KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Op. cit. Str. 41.

⁵⁷ ROZUM, Jan. *Výzkum trestného činu loupeže v Praze*. Op. cit. Str. 89–90.

⁵⁸ WRIGHT, R., DECKER, S. H. *Robbers on robbery: Prevention and the Offender*. Op. cit. Str. 9.

může mít různé způsoby provedení, které mají společné značnou možnost oběti útok odvrátit a též vnímat útočníka.⁵⁹

- **Loupeže po předchozím kontaktu mezi obětí a pachatelem.** Tyto případy mají společné to, že se oběť v pachatelově přítomnosti zdržuje již před samotnou loupeží, a to z vlastní vůle. Pachatel může tuto společnost vyhledat již s úmyslem loupit, nebo ho může pojmout až v přítomnosti oběti, např. s ohledem na stav, ve kterém se oběť nachází. Typicky hovoříme o situacích, kdy k loupeži dojde poté, co pachatel a oběť společně konzumovali alkohol, v souvislosti s poskytováním prostituce či po předcházejícím klamavém jednání.⁶⁰

2.2.4 Použití zbraně

Použití zbraně při páchaní loupeží je významným znakem způsobu spáchání loupeže, jelikož může mít významný vliv na vnímání oběti, a tím i na tvorbu stop ve vědomí oběti. V případě, kdy dojde za pomoci zbraně k přímému fyzickému násilí, má pak takové násilí za následek vznik materiálních stop na těle oběti, na oblečení, na místě činu, příp. na zbrani samotné. Nutno však dodat, že samotné použití zbraně při páchaní loupeží může sloužit pouze k zastrašení oběti touto zbraní, ne k ublížení oběti.

Jako zbraň jsou pak používány různé nástroje. V posledních letech dochází k nižšímu užívání střelných zbraní při páchaní loupeží a dochází k hojnějšímu využívání zbraní jiných.⁶¹ Těmi mohou být různé nože, zostřené předměty, atrapy střelných zbraní či různá kladiva, pálky či injekční stříkačky. Použití střelných zbraní je pak častější při loupežných přepadeních peněžních ústavů, obchodů a jiných komerčních zařízení.⁶²

Matthews⁶³ na základě svého výzkumu vymezuje pro loupežná přepadení peněžních ústavů a obchodů, při kterých jsou použity zbraně, 5 typických způsobů provedení daného přepadení, a to: 1) ukázáním střelné zbraně anebo hrozbou použití střelné zbraně; 2) přeskočením přepážky nebo pultu a vyhrožováním zaměstnancům; 3) vloupáním se do objektu mimo otvírací dobu

⁵⁹ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Op. cit. Str. 35.

⁶⁰ Ibid.

⁶¹ MOUZOS, Jenny a Carlos CARCACH. *Weapon involvement in armed robbery* [online]. Canberra: Australian Institute of Criminology, 2001 [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z <https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/rpp038.pdf> . Str. 2.

⁶² MOUZOS, Jenny a Carlos CARCACH. *Weapon involvement in armed robbery*. Op. cit. Str. 35.

⁶³ MATTHEWS, Roger. *Armed robbery*. Cullompton, Devon, UK: Willan; 2002. Str. 50.

a vyloupením sejfu či pokladen, nebo vyčkáním na příchod obsluhy; 4) vyhrožováním zákazníků, příp. vzetím zákazníků za rukojmí, a 5) tzv. inside job, tj. loupežné přepadení na kterém se určitým způsobem podílí jeho zaměstnanci, ať už jako pachatelé nebo účastníci. V případě loupežných přepadení přepravy peněz s použitím zbraně, pak hovoří o možnosti spáchat tato loupežná přepadení jedním z těchto pěti způsobů, a to 1) útokem na kurýra nesoucího hotovost do určitého objektu. Tento způsob útoku je označován jako útok přes chodník. 2) Pachatel čeká uvnitř objektu na doručení peněz, 3) přímý útok na zaměstnance přepravující peníze, 4) tzv. tiger kidnapps, kdy dojde k únosu osob blízkých pracovníků přepravy peněz a následnému vydírání, a 5) k únosu samotného automobilu, ke kterému však dochází minimálně. Nejčastěji dle jeho dat dochází k tzv. útoku přes chodník a naopak tzv. tiger kidnap se odehrál pouze jednou ve sledovaných případech.

2.2.5 Přípravná jednání

Čím dál tím častějším elementem způsobu spáchání loupeže je i příprava. Mezi přípravná jednání typicky patří aktivní vyhledávání vhodné oběti, vytypování komerčního zařízení a jeho obhlídka. Dále pak příprava činu se spolupachateli, obstarávání zbraní, převleků a různých jiných maskování a dopravních prostředků.

2.2.6 Další

McClinton a Gibson⁶⁴ ve svém výzkumu loupeže v Londýně roztřídili loupeže do 5 skupin na základě role oběti a místa, na kterém se nacházela oběť v době činu, a to na loupeže páchané na osobách, které jsou v rámci svého zaměstnání zodpovědné za peníze nebo zboží. Dále pak na loupeže na veřejnosti, které jsou páchané útokem pachatele na oběť, loupeže v domácnostech a loupeže, kterým předchází kontakt mezi obětí a pachatelem. Dané rozdělení převzal i Normandeu⁶⁵ při svém výzkumu loupeže v Philadelphii. Dle obou těchto výzkumů docházelo nejčastěji k loupežím na veřejnosti, tedy k pouličním loupežím.

⁶⁴ McCLINTOCK, F. H., GIBSON, E. *Robbery in London*, in DUNN, Ch. S., *Patterns of robbery characteristics and their occurrence among social areas* [online]. Washington: U.S. Dept. of Justice, Law Enforcement Assistance Administration, National Criminal Justice Information and Statistics Service: for sale by the Supt. of Docs., U.S. Govt. Print. Off., 1976. [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/Digitization/148043NCJRS.pdf>. Str. 10–11.

⁶⁵ NORMANDEAU, A. *Trends and Patterns in Crimes of Robbery*, in DUNN, Ch. S., *Patterns of robbery characteristics and their occurrence among social areas* [online] Washington: U.S. Dept. of Justice, Law Enforcement Assistance Administration, National Criminal Justice Information and Statistics Service: for sale

Např. Smith⁶⁶ pak rozlišuje loupeže podle způsobu úvodního kontaktu mezi obětí a pachatelem, a to na bleskový útok, konfrontaci, lest či léčku, tzv. chňapnutí, při kterém se pachatel pokouší od oběti získat kořist bez předchozího kontaktu, a na kontakt iniciovaný obětí.

Z českých autorů pak např. Grumlík⁶⁷ na základě svého výzkumu rozeřlil loupeže podle způsobu jejich spáchání do 6 kategorií, a to na 1) banální oloupení, ke kterým dochází na volných prostranstvích, bez předchozího kontaktu, ale i na základě vytypování oběti. 2) Organizované a plánované napadání starších obyvatel a vloupávání se do jejich obydlí. Při těchto útocích pachatelé zneužívají vlastností oběti. Pod různými záminkami se dostávají do jejich obydlí, kde je za pomoci násilí přemohou. Pro tyto útoky je charakteristický větší počet pachatelů, vysoká krutost a jejich častým následkem je smrt oběti. 3) Loupežné obírání opilců v okolí hospod nebo na wc těchto hospod, 4) lákání vytypované oběti pod různými sliby jako jsou různé výhodné obchodní investice, 5) zahájení útoku deklarací pohřešků, kterých se měla oběť dopustit a osočování oběti za tyto poklesky, a 6) programový útok na předem vytypovanou oběť, u které pachatel očekává značný zisk, s jednoznačným úmyslem ji usmrtit a s patřičným útočnickým vyzbrojením.

Tato nabízená dělení shledávám zajímavými, osobně se však domnívám, že nejsou konzistentní a není je možné aplikovat obecně, a to s ohledem na kombinace hledisek, dle kterých loupeže dělí. Nedomnívám se pak, že tato dělení, která v některých případech obsahují značné množství kategorií a podkategorií, by splňovala požadavky na dělení, nedochází k zobecňování, jelikož některé kategorie mohou vést ke vzniku stejných stop, či způsob spáchání je značně podobný. Postrádám tedy význam takto rozsáhlých dělení na základě kombinace různých hledisek. U některých dělení také postrádám přínos takového dělení, jelikož se jedná o dělení značně podobné dělení již známým s tím detailem, že se liší označením.

Při osobní konzultaci s příslušníky PČR⁶⁸ jsem narazila na jejich interní dělení loupeží, a to na strhávačky, kdy pachatel míří na ženy s kabelkami, tzv. sektory, tedy různé provozovny, dále pak pouliční loupeže, loupeže mezi osobami na pokraji společnosti a loupeže mezi osobami blízkými,

by the Supt. of Docs., U.S. Govt. Print. Off., 1976. [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/Digitization/148043NCJRS.pdf>. Str. 10.

⁶⁶ SMITH, Jonathan, *The nature of personal robbery*. Op. cit., str. 40.

⁶⁷ GRUMLÍK, R.: *Loupežný trestný čin v psychiatrické expertize*. In: *Kriminalistický sborník*, č. 12/1992, str. 473-475.

⁶⁸ Osobní konzultace s Mgr. Jiřím Bendou a Mgr. Klárou Kunzovou z Obvodního ředitelství Policie Praha II. Praha 23. 6. 2020.

osobami, které se vzájemně znají, kdy se domnívám, že toto dělení postačuje k odlišení těch nejdůležitějších aspektů, které mají vliv na vyšetřování.

Policie ČR pak v oficiálních Statistických přehledech kriminality rozlišuje pouze mezi loupeží a bankovní loupeží. Toto vymezení shledávám jako logické, a to s ohledem na značnou odlišnost způsobu spáchání bankovních loupeží, které jsou typické dlouhými a promyšlenými přípravami, odehrají se jich pouze jednotky případů ročně a ve většině případech se na nich podílí větší množství pachatelů, kteří bývají ozbrojeni.

2.3 Pachatel

Pro vyšetřování loupeží a vytyčování vyšetřovacích verzí jsou důležité též některé osobnostní charakteristiky pachatelů loupeží. Zejména věk, pohlaví, jednal-li pachatel sám, nebo se spolupachateli, případná recidiva a spáchání loupeže pod vlivem alkoholu.⁶⁹

Pachatelé loupeží bývají typicky muži ve věku přibližně do 35 let, jak dokazují výzkumy, ale též níže uvedená čísla z České republiky. Výzkumem trestného činu loupeže a jeho pachateli loupeží se zabýval např. Jambor⁷⁰ v roce 1978, dle jehož výzkumu pachatele loupeží tvořili nejčastěji muži, ženy se dopouštěly loupeží zcela výjimečně. Pachatelům dominovali pachatelé do 29 let, nejhojněji pak byla zastoupena věková skupina 20 až 29 let. Výzkumu pachatelů loupeží se pak věnoval např. Osmančík⁷¹ v roce 1990, který dospěl k tomu, že pachatelé byli nejhojněji zastoupeni muži z věkové skupiny do 18 let a z věkové skupiny od 25 do 30 let. Ze zahraničních studií pak např. studie provedená ve Slovinsku v roce 2003 autory Meško, Dvoršek, Dujmovič, a Bučar-Ručman,⁷² dle jejichž závěrů pouze 6,1 % pachatelů ze zkoumaných případů bylo starších 35 let.

⁶⁹ KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1995. Str. 43.

⁷⁰ JAMBOR, J.: *Některé poznatky z vyhodnocení výsledků průzkumu okolností ovlivňujících výskyt trestného činu loupeže podle § 234 trestního zákona a postihu jeho pachatelů u vybraných prokuratur Severomoravského kraje za rok 1978*. In: *Prokuratura*, č. 4/1979. Str. 32–37.

⁷¹ OSMANČÍK, O.: *Trestný čin loupeže v Praze*. IKSP. Praha 1992.

⁷² MEŠKO, Goradz, DVORŠEK, Anton, DUJMOVIČ, Zvonimir, BUČAR-RUČMAN, Aleš. *Preliminary Results of a Study on Robberies in Slovenia – Police Investigation and Crime Prevention Aspects in Policing in Central and Eastern Europe: Dilemmas of Contemporary Criminal Justice* [online]. Faculty of Criminal Justice, University of Maribor, Slovenia, 2004 [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/Mesko/208008.pdf>.

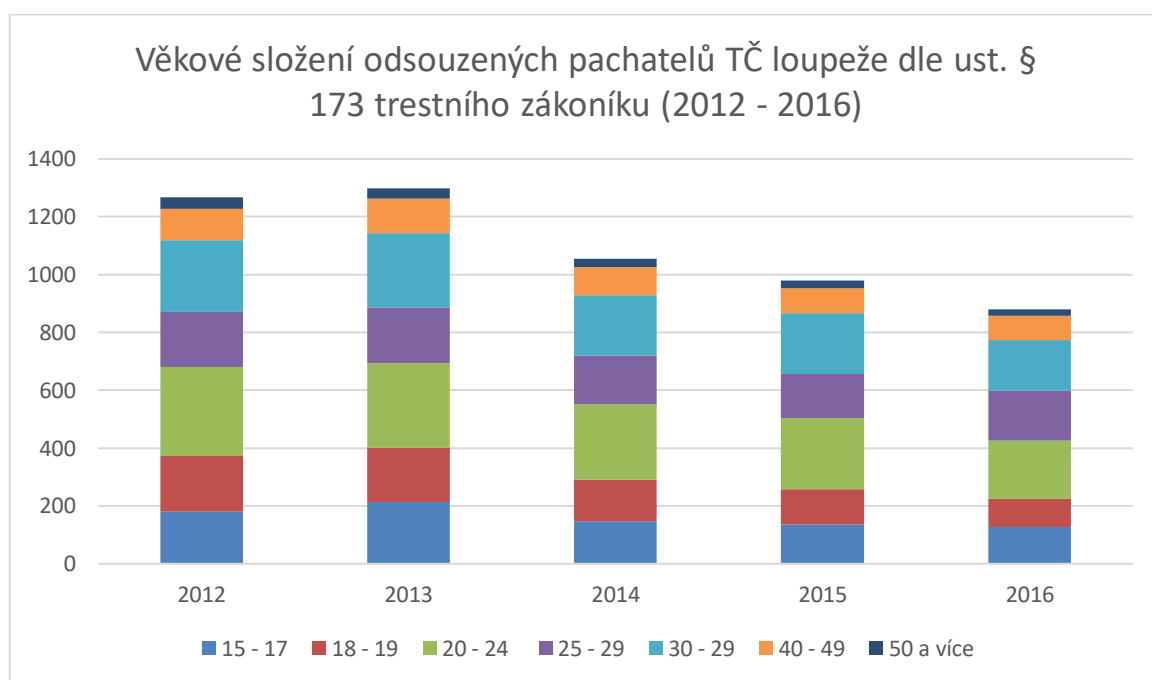
V posledních letech je také zaznamenáno množství pachatelů cizí státní příslušnosti. V roce 2018 bylo dle údajů Policie ČR stíháno 183 cizích státních příslušníků pro podezření ze spáchání loupeže.⁷³

Tabulka 3 - stíhané osoby pro spáchání TČ loupeže dle ust. § 173 trestního zákoníku (2012–2016)

	2012	2013	2014	2015	2016
muži	1505	1554	1331	1269	1130
ženy	134	128	127	107	89
mladiství (bez ohledu na pohlaví)	281	243	203	179	151

Zdroj: Statistické ročenky kriminality. Ministerstvo spravedlnosti.

Tabulka 4

Zdroj: Statistické ročenky kriminality. Ministerstvo spravedlnosti.

⁷³ DIBLÍKOVÁ, Simona a kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2018*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. Str. 75.

Musil⁷⁴ v roce 1993 uvádí, že podíl žen na počtu pachatelů loupeží je nízký a pohybuje se pouze okolo 7 %. Tato hodnota odpovídá i číslům výše uvedeným. Ženy se však nejčastěji na páchání loupeží podílejí jako pomocnice (typicky se jedná o volavku, která vyláká oběť na místo činu), případně pak jako pachatelky uvedou oběť do stavu bezbrannosti lstí.⁷⁵ Osobně se domnívám, že toto zjištění je logické. Ke spáchání loupeže je nezřídka použito násilí, je nezbytná určitá síla a ubránit se útoku ženy se jeví jako snadnější než ubránit se útoku muže. Proto když už se ženy podílí na loupežích, očekávala bych právě, že se bude jednat o volavky nebo tzv. uspávačky, tak, jak to odpovídá i Musilovým zjištěním.

Na loupežích se pak často podílí více než jeden pachatel. Dříve zmiňovaný výzkum ve Slovinsku⁷⁶ uvádí, že v 50,3 % ze zkoumaných případů jednal jeden pachatel a ve zbytku, tedy 49,7 % ze zkoumaných případů, jednalo společně více pachatelů. Nejtypičtější je však účast jednoho až tří pachatelů na místě činu, a to včetně případného řidiče, kdy účast více jak tří pachatelů je spíše výjimečná.⁷⁷ Míra účasti pachatelů na loupeži se pak může různit. Obecně vyšší počet pachatelů souvisí s vyšší mírou organizovanosti daného činu, velikostí napadeného objektu a také personálním obsazením napadeného objektu.⁷⁸

Co se povahových vlastností pachatelů týče, setkala jsem se při studii jednotlivých kazuistik v Kriminalistickém sborníku, ale i při konzultaci s příslušníky PČR nejčastěji se slovem bezprostřední, bez jakýchkoli známek zdrženlivosti, kdy pachatel svým jednáním uspokojuje svou bezprostřední potřebu, aniž by ve větší míře bral v potaz případné následky.

Pachatelé loupeží jsou velice často recidivisté, tzn. osoby, které byli předešle odsouzeni za spáchání trestného činu, jak je zřejmé na následující tabulce. Počet loupeží spáchaný recidivisty se pohybuje mezi 30 až 40 % všech loupeží.

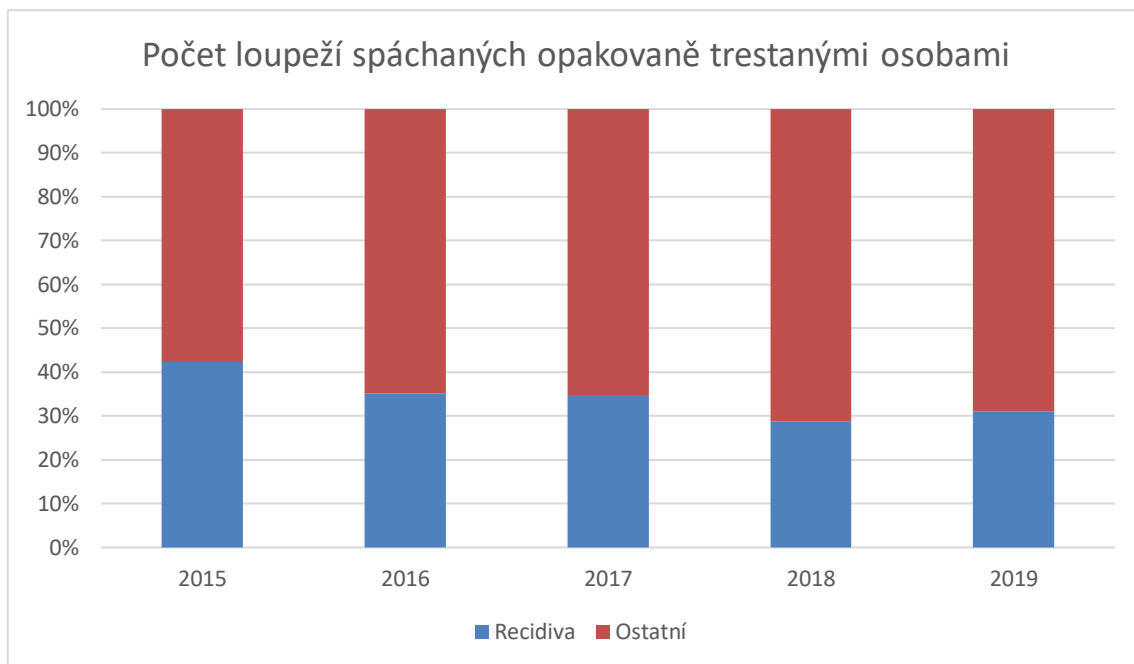
⁷⁴ MUSIL, Jan. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha: Univerzita Karlova, 1993. Str. 71.

⁷⁵ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. Str. 440.

⁷⁶ MEŠKO, Goradz, DVORŠEK, Anton, DUJMOVIĆ, Zvonimir, BUČAR-RUČMAN, Aleš. *Preliminary Results of a Study on Robberies in Slovenia – Police Investigation and Crime Prevention Aspects in Policing in Central and Eastern Europe: Dilemmas of Contemporary Criminal Justice*. Op. cit. Str. 3.

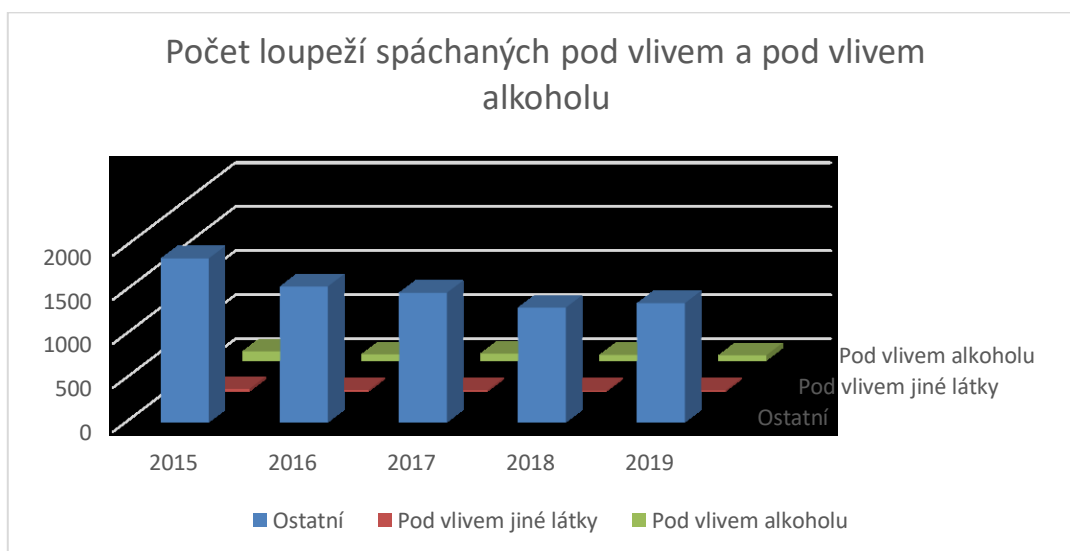
⁷⁷ Dle údajů studie trestného činu loupeže ve Slovinsku se účastnilo loupeže 3 a více pachatelů pouze v 7 % všech zkoumaných případů.

⁷⁸ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Str. 207.

Zdroj: Statistické přehledy kriminality. Policie ČR.

Na trestnou činnost pachatelů má významný vliv také požití jakékoli látky, která by mohla mít za následek ovlivnění pachatelova vnímání. Jakkoli však v roce 1993⁷⁹ je uváděno, že až 60 % loupeží je spácháno pod vlivem alkoholu, čísla z posledních let ukazují mnohem menší četnost takových loupeží.

Zdroj: Statistické přehledy kriminality. Policie ČR.

⁷⁹ MUSIL, Jan. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Op. cit., str. 72.

Někteří autoři se pak na základě svých výzkumů pokouší o určitou kategorizaci, či typologii pachatelů. Mezi takové patří např. Conklin⁸⁰, který tuto typologii vytvořil na základě rozhovorů s odsouzenými pachateli loupeží spáchaných v Massachussets. Jako východiska pro klasifikaci mu sloužily následující proměnné – motiv pachatele, způsob provedení loupeže a profesionality pachatele jako lupiče. Výsledkem jsou 4 kategorie pachatelů, a to

- **profesionální lupič**, který je charakterizován jako pachatel většinou spolupracující s dalšími pachateli, se kterými spáchání loupeže pečlivě připravovuje. Jejich cílem je získání větších obnosů peněz. Při loupežích budou pravděpodobně ozbrojeni střelnými zbraněmi. Profesionální lupič je typicky muž ve věku okolo 25 až 35 let, patřící ke střední třídě. Jedná se o požitkáře, přičemž loupeže využívá k dofinancování svého životního stylu.
- Pachatel oportunistů či **příležitostný lupič** loupí příležitostně s tím, že si vybírá viditelně zranitelné oběti, které se typicky pohybují samotné a od těchto pak žádá menší peněžní částky. Tito pachatelé bývají mladší, pocházejí ze sociálně slabších tříd, a v případě Conklinova výzkumu se jednalo zejména o černošské pachatele.
- **Drogově závislý lupič** loupí, aby získal prostředky na zakoupení drogy. Může být ozbrojen, ale jen zřídka kdy bude disponovat střelnou zbraní. Absence zbraně však může vést k vyšší brutalitě takových loupeží. Posledním typem je pak
- **pachatel alkoholik**, který vykazuje některé charakteristiky drogově závislého pachatele a pachatele oportunisty. Nejčastěji totiž loupí, aby získal nějaké peníze navíc, které by mohl utratit za alkohol, a to pouze v případech, kdy se mu k tomu vyskytne příležitost, např. potká osamělého chodce, oloupí podnapilou osobu.

2.4 Motiv

Mezi další z prvků kriminalistické charakteristiky loupeže patří motiv pachatele ke spáchání trestného činu. Loupež patří k trestným činům, u kterých je motiv pachatele notoricky známý. Jedná se o majetkové obohacení pachatele. Důvody, které však vedou k potřebě pachatele rychlého

⁸⁰ CONKLIN in DUNN, Ch. S., *Patterns of robbery characteristics and their occurrence among social areas* [online] Washington: U.S. Dept. of Justice, Law Enforcement Assistance Administration, National Criminal Justice Information and Statistics Service: for sale by the Supt. of Docs., U.S. Govt. Print. Off., 1976. [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/Digitization/148043NCJRS.pdf> . Str. 10–12.

majetkového obohacení pak mohou být různé. Ve svém výzkumu se těmito důvody zabývali např. Wright a Decker,⁸¹ kteří uvádí, že většina pachatelů se rozhodla právě pro loupež z toho důvodu, že si tímto způsobem dokázali obstarat větší množství hotovosti, a to rychle. Z toho pak financovali další své nelegální, či negativní aktivity, ať se jednalo o drogy, gamblérství či alkoholovou závislost. Jakkoli se tedy pachatelé nacházeli ve stavu hmotné nouze, motivací k páčání loupeží nebyla snaha vymanit se z této situace, ale snaha uspokojit potřeby pachatelů plynoucí z jejich životních stylů.

O dalších důvodech, které motivovaly pachatele loupeží k jejich páčání, pojednává např. Wright, Brookmanová a Bennet,⁸² dle kterých část pachatelů, které vyslýchali, využívala peníze z loupeží k financování jejich finančně náročného životního stylu – ke koupi drahých aut, značkového oblečení či drahých šperků. U dalších pachatelů byl důvodem k loupění pocit vzrušení, který v nich loupění vzbuzovalo, dominance nad obětí. V některých případech též možnost použít proti oběti násilí. Důvodem k loupění bylo také napravování křivd mezi zločinci. Jelikož se ztěžili mohli obrátit na policejní orgány, brali často pachatelé různé kriminální činnosti spravedlnost do vlastních rukou a loupeže páčali z důvodu vymáhání dluhů a pomsty.

Mezi členy organizovaných skupin může být motivem ke spáchání loupeže též prestiž daného pachatele, či vybudování si pověsti, a to zejména mezi mladistvými pachateli.⁸³

2.5 Oběť

Důležitým elementem kriminalistické charakteristiky loupeže je též oběť loupeže, jelikož se svým chováním podílí na způsobu spáchání loupeže a na tom, zda li bude pachatelovo jednání úspěšné. Svým jednáním též ovlivňuje vznik stop.⁸⁴ Mezi autory odborné literatury panuje všeobecný konsenzus, že oběťmi loupeží bývají typicky muži, ženy spíše výjimečně.⁸⁵ Z údajů

⁸¹ WRIGHT, R., DECKER, S. H. *Robbers on robbery: Prevention and the Offender*. Op. cit. Str. 5.

⁸² WRIGHT, Richard, Fiona BROOKMAN a Trevor BENNET. *The Foreground Dynamics of Street Robbery in Britain* [online]. British Journal of Criminology, 2006 [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z: <http://troublesofyouth.pbworks.com/f/Richard%20Wright%20et%20al.pdf>. Str. 9–11.

⁸³ BARKER, Mary, GERAGHTY, Jane, WEBB, Barry, KEY, Tom. *The Prevention of Street Robbery*. Op. cit. Str. 19–21.

⁸⁴ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Str. 66.

⁸⁵ Ibid. Shodně MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. Op. cit. Str. 440, nebo též MUSIL, Jan. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Op. cit. Str. 72.

z roku 2015 však vychází, že ženských obětí loupeží je okolo 40 %.⁸⁶ Z viktimizační studie provedené Roubalovou a jejím kolektivem⁸⁷ pak vyplývá, že v noci se oběťmi loupeží stávají značně častěji muži než ženy. Domnívám se, že na tom, zda li je obětí muž nebo žena, a s čísly o počtu obětí též souvisí to, jaký objekt si pachatel vybral za cíl své trestné činnosti. Často totiž na pracovištích jako jsou pošty, banky a různé obchodní provozovny pracují ženy a stanou se tak oběťmi. Pod slovem taxikář si naopak představí typicky muže, stejně tak jako pod pojmem pracovník bezpečnostních služeb.

Osobně se též domnívám, že pravděpodobnost, že se muž stane obětí loupežného přepadení je vyšší. Ženy jsou již od útlého věku poučovány o tom, jak se mají chovat, když jdou samy domů v pozních hodinách, nebo o tom, že nemají popíjet alkohol s neznámými muži a když už, nepřijmout od nich žádné pití nebo si toto pití neustále hlídat. O této domněnce mě utvrdil i rozhovor s několika muži, kterým když jsem sdělila skutečnost, že muži bývají oběťmi loupeží častěji, byli překvapeni, protože by je nikdy nenapadlo, že by je někdo mohl přepadnout a oloupit, a také se domnívali, že by případného útočníka překonali.

Nutno však říct, že viktimnost⁸⁸ některých osob je vyšší než jiných, a to v závislosti na různých faktorech. Jedná se o profesi oběti, věk či určité psychické vlastnosti. U loupeží je pak vyšší pravděpodobnost, že se stane její obětí typicky u pracovníků bank, taxikáři či osoby obsluhující benzinové pumpy. Obecně je pak vyšší viktimnost u alkoholiků a narkomanů.⁸⁹

Významné je též tzv. viktimologické zavinění,⁹⁰ kdy potencionální oběť může mít vliv na proces její viktimizace. Oběť tak může tento proces ovlivnit svým chováním tím, že se chová lehkomyšlně, podceňuje nebezpečí, případně se uvede do stavu bezbrannosti.⁹¹ V případě loupeží se může jednat o situace, kdy oběť vpustí neznámou osobu do bytu, popíjení alkoholu s neznámou osobou nebo potulování se v podnapilém stavu v nočních hodinách po ulicích města. Některé

⁸⁶ Odbor statistiky trhu práce a nových příležitostí. *Zaměřeno na ženy a muže 2019. Genderové statistiky* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2019 [cit. 17. 7. 2020]. Dostupné z <https://www.czso.cz/documents/10180/91605937/30000219.pdf/37f2f393-e22e-421c-b5c9-4f21e2a7a74f?version=1.3>.

⁸⁷ ROUBALOVÁ, Michaela. *Oběti kriminality: poznatky z viktimizační studie*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). Str. 78.

⁸⁸ „Viktimnost .. vyjadřuje stupeň pravděpodobného rizika, že se jednotlivec nebo určitá skupina stane obětí trestného činu.“ in KUČHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy mezioborové učebnice. Str. 158.

⁸⁹ NOVOTNÝ, Oto. *Kriminologie*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. Str. 142.

⁹⁰ MUSIL, Jan. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Op. cit. Str. 72.

⁹¹ NOVOTNÝ, Oto. *Kriminologie*. Op. cit. Str. 144.

osoby přispívají ke své viktimizaci také svým nezákonným jednáním. Wright a Decker⁹² ve svém výzkumu zjistili, že mnozí pachatelé vyhledávali tzv. kriminální oběti, jako jsou drogoví dealeri, zákazníci prostitutek či gambleři, jelikož u nich byla vyšší pravděpodobnost, že budou mít u sebe větší obnosy peněz. A jakkoli napadat takovéto oběti s sebou neslo větší rizika, jelikož byly často ozbrojené, pachatelé je přesto vyhledávali. Byla u nich totiž nižší pravděpodobnost, že případnou loupež nahlásí, jelikož peníze ve většině případech získaly nelegálně.

Zejména u osob, u kterých je vyšší viktimnost, má pak velký význam viktimologická prevence. Např. školení pracovníků bank, benzinových stanic, prodavačů o tom, jak postupovat v případě loupežného přepadení, příp. informování široké veřejnosti o vyhýbání se viktimogenních situací, jako je popíjení s neznámými osobami, či vpouštění neznámých osob do bytů atd.

Jakkoli je loupež typickým případem pouliční kriminality a patří mezi anonymnější trestné činy, předchozí vztah mezi pachatelem a obětí je poměrně častý, jakkoli nebývá tak intenzivní. Musil⁹³ v roce 1987 uvádí, že až v 59 % zkoumaných případů se oběť a pachatel znali s tím, že v 23 % případů se mezi nimi jednalo o vztah blízký a v 36 % případů se jednalo o vztah spíš povrchní a nahodilý. Oběťmi loupeží se zabývala též Martinková,⁹⁴ která na základě výzkumu z roku 2006 uvádí, že až 2/3 obětí loupeží pachatele neznaly, zbytek obětí pachatele znala pouze povrchně – od vidění znalo pachatele 9,1 % obětí, jménem pak 3 % obětí. Zbytek obětí pachatele vůbec nezahlédl.

O případné obraně oběti pak pojednává Rozum,⁹⁵ dle jehož výzkumu se případy, kdy se oběť nebránila loupeži, vyskytovaly pouze minimálně. Oběť se většinou pokusila pachatele přemluvit, aby od záměru upustil, či se dokonce pokusila o fyzickou obranu svého majetku. Vyskytly se dokonce případy, kdy oběti samy pronásledovaly pachatele. Oběti, které se pokusily o obranu, byly častěji ženy. Autor však dodává, že tato skutečnost může souviset s tím, že míra násilí užitá proti ženám bývá nižší a samotné útoky mířené proti ženám mají jiný charakter než ty, které jsou mířené proti mužům.

⁹² WRIGHT, R., DECKER, S. H., *Robbers on robbery: Prevention and the Offender*. Op. cit. Str. 6–7.

⁹³ MUSIL, Jan. *Oběti loupeží*. In: *Příspěvky ke kriminalistice*. Praha: Univerzita Karlova, 1990. Str. 23 an.

⁹⁴ MARTINKOVÁ, Milada. *Zkušenosti obyvatel České republiky s některými delikty – výsledky viktimologického výzkumu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. Str. 22.

⁹⁵ ROZUM, Jan. *Výzkum trestného činu loupeže v Praze*. Op. cit. Str. 90–91.

3 Zvláštnosti vyšetřování loupeží

3.1 Zvláštnosti předmětu vyšetřování

Předmětem vyšetřování ve smyslu trestního práva rozumíme zejména předmět dokazování s tím, že předmětem dokazování jsou dle ust. § 89 odst. 1 Trestního řádu zejména skutečnosti právně relevantní „*pro to, zda se stal skutek, v němž je spatřován trestný čin, zda tento skutek spáchal obviněný, a případně z jakých pohnutek*“, a další skutečnosti mající význam pro posouzení závažnosti spáchaného trestného činu, které z tohoto důvodu musí být v řízení před soudem dokázány. Dále pak skutečnosti, které sice nejsou právně relevantní, ale jsou relevantní pro nalezení důkazních prostředků, či jinak významné pro vyšetřování.⁹⁶

Zvláštnosti předmětu vyšetřování loupeží pak vyplývají ze skutečnosti, že jakkoli úprava trestného činu loupeže slouží k ochraně jak svobody v oblasti rozhodování jedince, tak k ochraně majetku jedince, k naplnění této skutkové podstaty však dle ust. § 173 odst. 1 Trestního zákoníku postačuje „*užití násilí či pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci*“, není tedy nutné se dané majetkové hodnoty, dané věci, zmocnit.

S ohledem na tyto skutečnosti musí být kromě výše uvedených skutečností dokázány též zejména následující – pachatelův úmysl zmocnit se cizí věci, a to za použití přímého násilí, za pomoci pohrůžky bezprostředního násilí, příp. úmysl uvést osobu do stavu bezbrannosti lstí, a využití této situace ke zmocnění se cizí věci. Dále pak které věci nebo majetkové hodnoty se pachatel zmocnil, či měl úmysl se zmocnit, a skutečnost, že daná majetková hodnota je cizí, není tedy ve vlastnictví pachatele. Nutné je též dokázat, jak a čím bylo způsobeno přímé násilí, resp. skutečnost, že se jednalo o pohrůžku bezprostředního násilí, jako i skutečnost, že násilí bylo spácháno před zmocněním se věci a nedošlo tedy k zmocnění se dané věci a až následného užití násilí.⁹⁷

Zajímalo mě, jakým způsobem je pachatelův úmysl použít násilí ke zmocnění se cizí věci dokazován, jaké důkazy předkládají policisté státnímu zástupci a následně slouží jako podklady pro rozhodnutí soudu. Setkala jsem se totiž s případy, kdy pachatelé argumentovali právě tím, že k použití násilí došlo až po zmocnění se cizí věci, nebylo tedy užito k zmocnění se. Tato skutečnost

⁹⁶ PORADA, Viktor a Antonín KOMENDA. *Kriminalistika*. Op. cit. Str. 48.

⁹⁷ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Op. cit. Str. 209–210.

by měla vliv na odlišnou klasifikaci trestného činu, čehož si pachatelé bývají vědomi. Dle policistů⁹⁸ využívají kriminalisté specifického postavení poškozeného jako přímého svědka loupežného útoku, a vychází tedy zejména z jeho výpovědi, příp. z kamerových záznamů. V případě, kdy není možné provést výslech poškozeného, se provedou úkony, které je možné provést. V momentě, kdy je pak možné provést výslech poškozeného, je proveden ten s tím, že v nejlepším možném případě jeho výpověď potvrdí poznatky získané z ostatních důkazů. V případě, kdy se objeví určité nejasnosti ve výpovědi poškozeného, které nejsou v souladu s ostatními důkazy, následují opakované výslechy k odstranění těchto nesrovnalostí. Někdy však dochází k situacím, kdy se jedná o tvrzení poškozeného proti tvrzení obviněného. S tím pak policisté předkládají případ i státnímu zástupci, aby rozhodl o tom, zda shromážděné důkazy tvoří dostatečný podklad pro podání obžaloby, či ne.

V některých případech je pak problematické určit, zda li vůbec došlo k použití násilí či ne. Typicky se bude jednat o případy loupeží kabelek.⁹⁹ Takový případ může, ale nemusí být klasifikován jako loupež. Dojde-li k pouhému strhnutí kabelky, nejedná se o loupež, ale o krádež věci, kterou má osoba při sobě. Dojde-li však k většímu zaškubnutí, které má za následek pád oběti, nebo dojde-li k přetahování o danou kabelku, bude se již jednat o loupež.

Dále je též nutné zjistit, za jakých skutečností došlo k trestné činnosti a roli oběti v dané trestné činnosti s tím, že je nutno vyvarovat se případné sekundární viktimizaci oběti. Je tedy nutno zaměřit se na to, jaká újma byla oběti způsobena a její případné následky, jaká je výše způsobené škody. S ohledem na trestnost přípravy je nutné objasnit též případná přípravná jednání, zda li k nim došlo, jakou podobu měla, kdo pachateli poskytl potřebné informace, případně opatřil zbraně či jiné prostředky.¹⁰⁰

V souvislosti s předmětem vyšetřování, tedy toho, čím se budou vyšetřovatelé zabývat, můžeme zmínit i cíl vyšetřování. Cílem vyšetřování dle Beckera a Duttelleho¹⁰¹, a tedy i předmětem vyšetřování, je shromáždění dostatečného množství informací o modu operandi, který

⁹⁸ Osobní konzultace s Mgr. Jiřím Bendou a Mgr. Klárou Kunzovou z Obvodního ředitelství Policie Praha II. Praha 23. 6. 2020.

⁹⁹ ECK, John E. *Solving Crimes: The Investigation of Burglary and Robbery*. Op. cit. Str. 74.

¹⁰⁰ KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1995, str. 47.

¹⁰¹ BECKER, Ronald F. a Aric W. DUTELLE. *Criminal Investigation*. 5th edition. Jones & Bartlett Learning, 2018. Str. 247.

je typický pro daného pachatele, identifikace pachatele a rekonstrukce loupeže. Získání dostatku důkazů, které umožní vyšetřovatelům sestavit daný modus operandi, může sloužit v případě budoucí recidivy pachatele k jeho vytypování jako možného pachatele, nebo může pomoci k identifikaci podezřelého v případě současného vyšetřování za pomoci pátrání v informačním systému modů operandi.

Zjištění modu operandi lupiče bývá (spolu s identifikací osobnostních prvků obětí) jedním z hlavních nástrojů, jak zjistit, kdo je pachatelem. Jakmile totiž pachatel jednou zjistí, že určitá metoda je efektivní, má tendence ji použít znovu. Mezi prvky, které mohou jednoho pachatele odlišovat od ostatních, patří způsob a důvody výběru oběti, použité maskování, způsob vniknutí v případech, kdy se nejedná o pouliční loupež, použití zprávy o tom, že se jedná o loupežné přepadení, popř. způsob, jakým je tato informace předána, použití zbraně a její druh a intenzita použitého násilí. Dále se může pachatel odlišovat způsobem, jakým se zmocní kořisti a způsobem, jakým se vzdálí z místa činu.¹⁰²

K tomu, aby policisté byli schopni určit modus operandi dané loupeže, je nutné, aby zjistili odpovědi na některé otázky týkající se výše zmíněných skutečností. Proč si pachatelé vybrali danou oběť, daný objekt jako cíl loupeže? V některých případech zde není žádný složitý proces výběru, např. u pouliční loupeže, loupeže kabelky. Pachatel loupí, protože se mu naskytne příležitost. Ale u loupeže, která potřebuje přípravy, typicky tedy u loupeže finanční instituce, obchodu s dražším zbožím, mohou policisté využít této skutečnosti a v okolí daného objektu provést šetření mezi sousedy, zda li nebyli svědky něčeho neobvyklého, zda li se v okolí nepohyboval někdo podezřelý, kdo by působil jako na obhlídce.¹⁰³

Domnívám se, že určení modu operandi a jeho zanesení do databáze policie, je jedním z významných způsobů, jakým dopadnout pachatele loupeže. Jak již bylo opakovaně zmiňováno, recidiva je častá, často pak bývá problematické identifikovat pachatele, a proto hledání v takovéto databázi může být jednou z mála možností vyšetřovatelů, jak pachatele určit. Na druhou stranu si dokážu představit, že v některých případech může být velice náročné modus operandi sestavit.

¹⁰² BECKER, Ronald F. a Aric W. DUTELLE. *Criminal Investigation*. Op. cit. Str. 244.

¹⁰³ Ibid.

Eck¹⁰⁴ pak jako cíl každého vyšetřování uvádí určení pachatele skutku, zadržení daného pachatele a shromáždění dostatečného množství důkazů, které prokazují vinu pachatele. V případě loupeží se pak domnívá, že je zde větší pravděpodobnost, že bude určen pachatel. Jakkoli však může být určen, nemusí být zadržen (např. pachatel může být zachycen na kamerových záběrech, které jsou však nedostatečné kvality – zjevné jsou pouze některé prvky k identifikaci, ale na jejich základě se nepodaří zadržet žádného pachatele) nebo nemusí být shromážděno dostatečné množství usvědčujících důkazů (např. oběť se domnívá, že pachatelem byl její syn, jelikož věděl o tom, že šperky se nacházejí v domě, ale pachatel při činu nepromluvil, byl maskován, na místě činu jsou pouze latentní otisky prstů, které však mohl syn oběti na místě zanechat při předchozích návštěvách a není tedy možné ho jednoznačně spojit s daným skutkem).

Co se úspěšnosti vyšetřování loupeží týče, souvisí se samotnou povahou loupeže. Příмым účastníkem bývá v některých případech pouze oběť, v některých případech jsou pak útoku přítomni i svědci. Stopy útoku mohou vznikat, zejména jedná-li se o důsledek použití násilí, ale jejich objevení je do značné míry závislé na tom, zda li kriminalisté vědí, jak útok probíhal. Tyto informace pak získávají od oběti, případně svědků a úspěšnost vyšetřování pak závisí na tom, jaké skutečnosti tito vnímali a na jejich schopnosti je reprodukovat. Proto je nutné, aby vyšetřovatelé nespolehali pouze na tyto zdroje informací, ale aktivně pracovali s jim dostupnými zdroji, jako jsou databáze policie, jejich vlastní znalost prostředí a jejich zkušenosti.¹⁰⁵

Nutno též dodat, že loupež je trestným činem, na kterém se často podílí více osob. Z tohoto důvodu je nutné zaměřit se na skutečnost, zda li se na trestné činnosti podílelo více osob. Pokud ano, tak jakým způsobem, jak mezi sebou měly tyto osoby rozděleny úkoly a kdo jejich činnost organizoval. S ohledem na zavinění je též nutno objasnit znalost dohod mezi více pachateli, zda li byli všichni srozuměni o intenzitě násilí, které bude použito, nebo jednalo-li se o exces ze strany jednoho z pachatelů. V neposlední řadě je též nutné zaměřit se na to, jakým způsobem bylo naloženo s majetkovými hodnotami získanými prostřednictvím trestné činnosti, u koho se nacházejí a zda daná osoba ví, že se jedná o uloupenou věc. Případně pak další skutečnosti významné pro danou loupežnou trestnou činnost.¹⁰⁶

¹⁰⁴ ECK, John E. *Solving Crimes: The Investigation of Burglary and Robbery*. Washington, D.C.: Police Executive Research Forum, 1983. Str. 4.

¹⁰⁵ Id. Str. 34.

¹⁰⁶ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. Op. cit. Str. 70–71.

3.2 Zvláštnosti podnětů k vyšetřování

Vyšetřovatelé se o spáchání loupeže dozvídají typicky z oznámení, kdy tato oznámení podává sám poškozený, příp. zdravotnická zařízení v případech, kdy byl poškozený zraněn, či případní svědci loupežné události.¹⁰⁷ Jedná se tedy o případy vyšetřování, kdy policisté typicky reagují na oznámení oběti, než aby aktivně vyšetřovali určité pachatele, o kterých vědí, že se zapojují do kriminální činnosti, jako je tomu např. u vyšetřování drogové kriminality či organizovaného zločinu.¹⁰⁸

Tato oznámení ve většině případů zavádají dostatečný důvod domnívat se, že oznamovaný trestný čin byl spáchán. Informace poskytnuté v oznámení bývají též podkladem pro pátrání po tzv. horké stopě. V některých případech však bývají oznámení neúplná či nejasná, zejména jednání se o oznámení podaná podnapilými či těžce zraněnými osobami. V takovýchto případech je nutno provést výslech ohledně skutečností týkajících se loupeže co nejdříve je to možné s ohledem na stav oznamovatele. Není to však důvodem, aby došlo k odložení úkonů, které je na základě sdělených informací možno realizovat okamžitě.¹⁰⁹

Vyskytují se též oznámení, která jsou nepravdivá, a kterými se oznamovatel snaží zakrýt nějakou negativní skutečnost, jako je chybějící hotovost v provozovně (tzv. krytí manka), nebo spáchání jiné trestné činnosti (např. zpronevěra). Dle Porady¹¹⁰ však nebývají častá. Pokud k nim dojde, je však značně složité odhalit, že se jedná o nepravdivé oznámení, jelikož oznamovatel zpravidla takové oznámení doplní i uměle vytvořenými stopami.

PŘÍKLAD: Lživé oznámení učiněné spolupachatelem z pozice vedoucího provozovny a tvrzeného poškozeného

Policie dorazila na základě oznámení loupeže v provozovně Jysk v OC Nové Butovice, které učinil vedoucí provozovny, tvrzený poškozený. Ten se vydal otevřít k zadním dveřím provozovny domnělému zákazníkovi poté, co uslyšel zvonek. Za dveřmi se však nacházela zakuklená postava, která pohrožením použitím pistole donutila oznamovatele dle jeho tvrzení dovést pachatele do kanceláře a otevřít zde nacházející se trezor, načež měl pachatel oznamovatele udeřit zbraní do

¹⁰⁷ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Op. cit. Str. 210.

¹⁰⁸ ECK, John E. *Solving Crimes: The Investigation of Burglary and Robbery*. Op. cit. Str. 5.

¹⁰⁹ MUSIL, Jan. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Op. cit. Str. 76.

¹¹⁰ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Op. cit. Str. 40–41.

hlavy, za pomoci brusky pracovat na vnitřní stěně trezoru, znovu udeřit oznamovatele a utéct z provozovny. Po šetření však policisté zjistili, že pachatelem byl otec oznamovatele a nejednalo se o loupež, nýbrž o zpronevěru oznamovatele. Ze strany otce se pak jednalo o návod ke zpronevěře. Vyšetřovatelům se totiž nepozdávaly nesrovnalosti ve výpovědi oznamovatele, kdy nejprve hovořil o krátkém bezvědomí, o kterém se však již později nezmiňoval, a to ani při vyšetření lékařem. Dále pak hovořil o dvou úderech zbraní, přitom však měl na hlavě známky pouze jednoho úderu. Zvláštní se jevílo také použití brusky k dostání se do trezoru, kdy bruska byla zapojena do zásuvky hned vedle trezoru, což vypovídalo o znalosti místa činu pachatelem, nebo jinou osobou, na základě jejíž znalosti pachatel jednal. To usuzovali též z toho, že čin proběhl značně rychle. Pachatel, či jiná osoba tedy museli vědět, kde se kancelář nachází, a že se v ní nachází trezor. Oba pachatelé se následně k činu doznali s tím, že motivací byla úhrada podnikatelských dluhů otce.¹¹¹

Jak je výše uvedeno, dle Porady¹¹² k nepravdivým oznámením či oznámením zakrývajícím vlastní trestnou činnost nedochází tak často. Jiné zkušenosti však mají policisté z Obvodního ředitelství Policie Praha II.,¹¹³ dle kterých jsou lživá oznámení, resp. podněty k vyšetřování poměrně častá. Dle jejich čísel za rok 2019 lživá oznámení, u kterých nedojde ani k zahájení úkonů trestního řízení, představují rovnou polovinu případů. Dále pak z 40 oznámených případů, u kterých došlo k zahájení úkonů trestního řízení, tvoří přibližně čtvrtinu lživá oznámení, a k loupeži tedy vůbec nedošlo. Co se motivace k lživým oznámením týče, uvádějí, že se jedná o různé osobní důvody, jako je stud, strach přiznat partnerovi/ce či rodiči, že oznamovatel propil či prohrál „výplatu“ s tím, že jako jednodušší shledá vinit peněžní ztrátu na loupežné přepadení. Významným faktorem tedy bývá opět alkohol, kdy např. dochází k případům, kdy se oznamovatel po předchozím požití alkoholu probudí následující den bez peněženky či mobilu, na čele zranění s tím, že si nic nepamatuje a jako jediné možné odůvodnění shledává skutečnost, že ho někdo musel večer přepadnout a oloupit. Zranění však neodpovídají a nejsou jakékoli jiné důkazy toho, že by k násilnému přepadení došlo. V takovýchto případech dochází ke zjištění, že se jedná o lživé oznámení ještě při výslechu oznamovatele, příp. pak při jeho opětovném výslechu, kdy

¹¹¹ BENDA, Jiří a Otto KOPÁČ. *Taková zvláštní loupež aneb otec a syn. Kriminalistický sborník*. 2015. Ročník 59, číslo 3. Str. 11–16.

¹¹² PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Op. cit. Str. 40–41.

¹¹³ Osobní konzultace s Mgr. Jiřím Bendou a Mgr. Klárou Kunzovou z Obvodního ředitelství Policie Praha II. Praha 23. 6. 2020.

neodpovídají policisty zjištěné skutečnosti jeho výpovědi. Např. oznamovatel vypoví, že byl popíjet s kamarády, vracel se domů sám. Na cestě domů pak byl přepaden a oloupen o peněženku a mobilní telefon. Z výpovědí kamarádů, se kterými byl oznamovatel v restauraci, je však zjištěno, že restauraci opouštěli všichni společně. Společně šli i domů s tím, že oznamovatel již po cestě hledal po kapsách peněženku a mobil.

Osobně se domnívám, že k takovýmto lživým oznámením může docházet častěji právě na nižších odděleních policie, kde jsou prověřovány a vyšetřovány méně závažné případy loupeží a oznámení z ulice jsou dle mého názoru též častější. Oznamovatelé si neuvědomují závažnost takovýchto oznámení a také skutečnost, že loupež je zvláště závažný zločin, a policisté budou proto oznámením věnovat značnou pozornost. Doufají, že se daný případ odloží, „zamete pod stůl“ a oznamovatel bude „mít doma klid“. Neuvědomují si, jak nákladná operace se rozeběhne, a kolik lidí zbytečně věnuje svůj čas takovému oznámení, kdy by tento čas přitom mohli věnovat jiné činnosti. Naopak v případech závažnějších loupeží se domnívám, že lživá oznámení nebudou tak častá. V takových případech může dojít i ke zranění a oznamovatelem tak nemusí být pouze oběť, ale kolemjdoucí svědek či zdravotní zařízení.

Dochází však i k případům, kdy oběť loupeže loupež neoznámí, a to s ohledem na její vlastní viktimologické zavinění. Může se jednat např. o případy, kdy oběť sama získala odcizenou věc trestnou činností.¹¹⁴ Jak již bylo zmíněno v kapitole 2.5, někteří pachatelé si takovéto oběti vybírají cíleně, a to právě z důvodu, že u nich nehrozí oznámení trestného činu. O'Hara¹¹⁵ pak případy neoznámení loupeží spojuje typicky s jedním ze způsobů spáchání loupeže. Jedná se o specifický případ tzv. uspávaček. Tou odlišností je, že jako oběť si tyto pachatelky vybírají zámožné muže na různých konferencích a podobných událostech, nemusí pak vůbec být spolupřičinami a jedná se o hlavní pachatelky. Oběti typicky často cestují, bývají však ženatí a nepřiznají proto, že byli oloupeni, jelikož by museli přiznat manželce nevěru, resp. pokus o nevěru.

O četnosti neoznámení loupežného útoku se zmiňují též Becker a Dutelle,¹¹⁶ kteří vycházejí z průzkumu FBI z roku 2010 ve Spojených státech. Dle jejich údajů je ve Spojených státech amerických oznámeno průměrně okolo 500 milionů loupeží ročně. Reálný počet spáchaných

¹¹⁴ MUSIL, Jan. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Op. cit. Str. 76.

¹¹⁵ O'HARA, Charles E. a Gregory L. O'HARA. *Fundamentals of criminal investigation*. 7th ed. Springfield, Ill.: C.C. Thomas, 2003. Str. 490.

¹¹⁶ BECKER, Ronald F. a Aric W. DUTELLE. *Criminal Investigation*. Op. cit. Str. 241.

loupeží se však dle zmiňovaného průzkumu může pohybovat i nad milionem spáchaných loupeží ročně.

Problematické jsou však i případy pozdního oznámení loupeže, kdy nedojde k oznámení bezprostředně po loupeži, ale až s určitým časovým odstupem. Během tohoto časového odstupu jsou někteří oznamovatelé, aniž by si uvědomovali následky svého jednání, schopni se vysprchovat, vyprat oblečení, které na sobě měli při útoku.¹¹⁷ Domnívám se, že v těchto případech pak připadá v možnost osvěta o tom, jak se zachovat po loupežném útoku, aby nedocházelo k tomu, že jakkoli zde možná mohly jako následek útoku vzniknout stopy, nebo mohly být ze strany vyšetřovatelů učiněny různé počáteční úkony, to vše je zmařeno tím, že je oznámení opožděné. Domnívám se, že v takových případech je pak pravděpodobnost dopadení pachatele skoro mizivá, ledaže by oběť pachatele znala.

3.3 Zvláštnosti prvotních vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů

Pro vyšetřování loupeží je specifické postavení oběti jako přímého účastníka útoku. Identifikace a výslech oběti je tedy pro policisty významná. Problém však může nastat v případě, kdy oběť neměla šanci zaregistrovat pachatele, v případě šoku oběti, který může mít za následek ztrátu paměti, či zapamatování si pouze zlomku skutečností významných pro vyšetřování. Navíc samotný útok může trvat pouze několik minut, což může mít též vliv na schopnost oběti si cokoli zapamatovat.

Další ze skutečností, které jsou pro vyšetřování nepříznivé, je to, že ve většině případech zde neexistuje předchozí vztah mezi obětí a pachatelem, příp. trvá krátce a je povrchní. Oproti ostatním trestným činům pak nebývá zajištěno takové množství stop (s výjimkami, př. v případě použití přímého násilí či loupeže v objektech). Pokud již jsou nějaké materiální stopy zajištěny, zpravidla nemívají větší přínos pro identifikaci pachatele, ale až v okamžiku, kdy už je identifikován podezřelý. Pak mohou pomoci tohoto pachatele spojit s daným skutkem. Z počátku však mohou pomoci s určením toho, jak útok probíhal, díky čemuž si mohou vyšetřovatelé vytvořit představu

¹¹⁷ Osobní konzultace s Mgr. Jiřím Bendou a Mgr. Klárou Kunzovou z Obvodního ředitelství Policie Praha II. Praha 23. 6. 2020

o tom, jaké další stopy mohly vzniknout, o přípravě, útěku pachatele či dokonce sestavit jeho modus operandi a ten se pokusit srovnat s jinými pachateli.¹¹⁸

Eck¹¹⁹ pak ve svém výzkumu dochází k závěrům, že kriminalisté se při vyšetřování spoléhají na poznatky získané od obětí až moc. Jedná se o úkon, který na rozdíl od ostatních učiní ve většině případů a z tohoto důvodu se také jedná o nejčastější zdroj informací. Kdežto k dalším úkonům, jako je výslech svědků, informátorů a k vyhledávání v záznamech policie se uchylují méně často. V případech, kdy se k těmto činnostem uchýlí, bývají obsáhlejší zdroj informací než výpověď oběti. Jako příklad uvádí zjištění identity pachatele, kdy z výpovědi oběti byla identita zjištěna ve 40 % případů. Jakkoli to působí jako vysoký podíl, pravděpodobnost, že se tak stane však dosahovala okolo 10 %, kdežto pravděpodobnost, že bude pachatel identifikován informátorem, svědkem nebo ze záznamů policie se pohybovala okolo 30 %. Z toho je zřejmé, že četnost identifikace pachatele by se dala zvýšit tím, že vyšetřovatelé podniknou i jiné úkony než jen výslech oběti.

Vyhledat jiné svědky loupežné události než oběť, však může v případě loupeží být problematické, jelikož si nemusí uvědomovat, čeho byli svědkem. Nutné je tedy důsledně prozkoumat okolí místa činu a provést šetření za účelem objevení případných svědků. Zároveň je možné za tímto účelem využít zapojení veřejnosti, viz dále v kapitole 4.1.

Níže jsou uvedeny některé úkony, které mohou kriminalisté provést (a zpravidla provedou). Nutno je však dodat, že každý skutek je specifický a provedené úkony budou záviset na jeho způsobu provedení a dalších skutečnostech, a také to, že nelze nad danými úkony přemýšlet izolovaně. Policisté budou zpravidla provádět více úkonů a mohou je provádět v odlišném pořadí, podle toho, kam je dané vyšetřování zavede.

3.3.1 Výslech oznamovatele, výslech svědků

Zpravidla (výjimku budou tvořit případy, kdy je možno pronásledovat pachatele po horké stopě) prvním úkonem policistů bude počáteční vytěžení oznamovatele a svědků, ať už očitých, primárních či sekundárních. V případě loupeží hraje velice často roli alkohol a jeho konzumace, je tedy možné, že výslech nebude z tohoto důvodu možný ihned. Dále pak nemusí být možný

¹¹⁸ O'HARA, Charles E. a Gregory L. O'HARA. *Fundamentals of criminal investigation*. Op. cit. Str. 478-479.

¹¹⁹ ECK, John E. *Solving Crimes: The Investigation of Burglary and Robbery*. Op. cit. Str. 19.

v případech, kdy dojde ke zranění oznamovatele. Vyšetřovatelé se tak budou soustředit pouze na úkony, které je možno prozatím provést, případně získání pouze těch informací, které je možno získat, a k podrobnému výslechu se vrátí v momentě, kdy to bude stav oznamovatele umožňovat.¹²⁰

Nezbytné je též zmínit, že s ohledem na to, že je výslech veden zpravidla v krátké časové návaznosti na samotný loupežný útok, může se oběť nacházet v traumatickém stavu, a to nejenom výše zmíněném fyzickém, ale též psychickém. Z tohoto důvodu je nutno vést výslech zvláště šetrně, aby nedocházelo k prohlubování traumatu oběti, a je nutno vzít v potaz, že traumatický stav oběti může též ovlivnit věrohodnost její výpovědi, jako i schopnost vzpomenout si a schopnost tyto zážitky reprodukovat.¹²¹ Domnívám se, že vzdělávání policistů v komunikaci s oběťmi je zásadní s tím, že v případě vyšetřování loupeží je to o to více kritické, jelikož velice často je oběť loupeže i jediným svědkem útoku a výpověď může být jednou z mála stop (či jedinou), která může vést k identifikaci pachatele. Zároveň si oběť mohla prožít značné trauma, kdy vnímání traumatu je vysoce subjektivní, a i pro kriminalisty rutinní loupež může být pro oběť značným traumatem. Nevhodně vedený výslech, kdy oběť má pocit, že ona sama je podezřelým, může vést k zablokování veškerých vzpomínek na útok a k neúspěšnosti vyšetřování.

Díky rozmachu různých zabezpečovacích zařízení (např. v bankách, provozovnách) a také díky rozmachu mobilních telefonů může dojít k oznámení loupeže ještě v jejím průběhu. Policisté se tak při oznámení loupeže mobilním telefonem budou zajímat o to, zda li loupež stále probíhá. Pokud ne, tak je bude zajímat, kdy k útoku došlo, kdy oznamovatel poprvé zaregistroval pachatele a navázal s ním kontakt, konečně pak v jakém objektu došlo k útoku, jednalo-li se o bankovní loupež, loupež provozovny, pouliční loupež.¹²²

Při samotném výslechu se vyšetřovatelé budou snažit získat informace zejména o tom, jakým způsobem došlo ke spáchání skutku, popis pachatele a jeho případná identifikace. Co se způsobu spáchání skutku týče, vyšetřovatele bude zajímat každý, byť i na první pohled nedůležitý detail, o průběhu útoku, jako je způsob oslovení, jak přesně byl poškozený osloven, nebyl z hlasu pachatele

¹²⁰ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Op. cit. Str. 42

¹²¹ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. Op. cit. Str. 445.

¹²² LAW OFFICER, *Investigations: Investigating Robbery (part 1 of 3)*, In: lawofficer.com [online]. ©2016, 8. ledna 2018 [cit. 15. 8. 2020]. Dostupné z <https://www.lawofficer.com/investigations-investigating-robbery-part-1-of-3/>.

zřejmý nějaký přízvuk či nářečí? Jak pachatel přemohl oběť, bylo to násilím, pohrůžkou násilí, nebo uvedením do stavu bezbrannosti lstí? Jakým způsobem se pachatel zmocnil kořisti – požádal o ni, použil předem napsaný vzkaz, vzaz sestavený z vystříhaných písmen či se kořisti uchopil? Použil pachatel při činu zbraň, a pokud ano, jakou? Každý takový detail může přispět k vytvoření modu operandi, k případné identifikaci pachatele, pro kterého je daný mod operandi typický, či ke spojení s jinými skutky, které byly spáchány stejným způsobem.¹²³ Navíc ví-li policista, jakým způsobem útok proběhl, může také předpokládat vznik určitých stop a také jejich lokaci a díky tomu objevit stopy, které by nemusely být objeveny.

Z tohoto důvodu se vyšetřovatelé budou též zabírat chováním poškozeného, zda li se bránil a mohl tak určitým způsobem zranit pachatele či zanechat stopy na jeho těle. Vyšetřovatelé se též budou dotazovat, zda li má poškozený podezření, kdo by mohl loupež spáchat.¹²⁴

Policisté se pak budou snažit získat co nejpodrobnější popis pachatele, jeho charakteristických prvků, oblečení, způsobu, jakým se pachatel dostal na místo činu či z něj a popis vozidla. Informace o příchodu a odchodu z místa činu mohou být též součástí modu operandi, který je typický pro daného pachatele. Zároveň mohou být využity k pátrání po pachateli a k nalezení svědků a k vytvoření identikitu pachatele.¹²⁵

Policisté se zaměří též na určení, je-li oznamovatel poškozeným nebo očitým svědkem a důvody, pro které se nacházel na místě činu, případně jak se na něj dostal. Jedná-li se o poškozeného, tak pak též informaci o tom, jakých věcí se pachatelé zmocnili, jejich popis a odhad či určení množství. Očitým svědkům jsou pak kladeny zpravidla stejné otázky, případně jsou modifikovány s ohledem na jejich postavení svědka.

PŘÍKLAD: Pachatel série loupeží identifikován a spojen se všemi skutky díky popisu specifické chůze, zimní bundy a stejnému modu operandi pachatele

V roce 2009 se na území Prahy 11 a Prahy 4 odehrála série loupežných přepadení, které měly společné následující – skutek se odehrál vždy v ranních hodinách s tím, že si pachatel vytypoval mladší ženy ve věku 20–30 let, které sledoval z autobusu linky č. 511 (výjimku tvoří jeden případ, který se odehrál v blízkosti metra Budějovická). Následně strhnul poškozeným kabelku, v případě

¹²³ BRANDL, Steven G. *Criminal Investigations*. 4th edition. Thousand Oaks, California: Sage Publications, 2019. Str. 156.

¹²⁴ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. Op. cit. Str. 74.

¹²⁵ Ibid.

odporu je udeřil, do očí nastříkal slzotvorný plyn, zmocnil se peněženek a příp. mobilů a následně se vzdálil z místa činu. Všechny oběti podaly obecný popis pachatele. Co však měly popisy podané oběťmi společné, je popis pachatelovy bundy, která byla šedivo-oranžovo-bílá. Jedna z obětí pak popsala pachatelovu charakteristickou chůzi, kdy dopadal na jednu nohu. V případě jednoho ze skutků se podařilo vytěžit kamerové záznamy, které zachycují osobu v popisované bundě s kabelkou jedné z obětí, jak se pohybuje v blízkosti místa činu. Díky vytěžení telekomunikačních záznamů se pak policistům podařilo identifikovat pachatele a díky modu operandi, dále pak bundě, která byla objevena v jeho domácnosti, a záznamům z kamer byl spojen se všemi skutky.¹²⁶

Mezi skutečnosti, které by mohly vyšetřovatele zajímat, může patřit též způsob, jakým se pachatel zmocnil kořisti, zda li o ni požádal, nebo si vynutil její vydání, zmocnil se jí sám, nebo použil určitá gesta, aby oběť neslyšela jeho hlas. Becker a Dutelle¹²⁷ pak zmiňují, že v případě bankovní loupeže může skutečnost, že pachatel požaduje, aby do lupu nebyly zahrnuty tzv. „bait money“, tedy peníze, které jsou určeny jako nástraha pro pachatele, naznačovat, že pachatel pracuje či pracoval v dané finanční instituci, či již má zkušenost s postupy, které banky používají v případě loupeží, což může naznačovat, že se jedná o recidivistu, nebo že pachatel postupuje na základě informace poskytnuté mu zaměstnancem dané instituce.

Co se výslechu svědků v případě bankovní loupeže týče (domnívám se, že tento postup je aplikovatelný i pro skutky, kterým bylo přítomno jako svědek větší množství lidí) je doporučováno svědky ihned po skončení loupežného útoku a jeho oznámení oddělit od sebe, kdy to by měl učinit majitel či provozovatel objektu. V případě, kdy je nelze od sebe oddělit, je důležité jim zakázat jakkoli mezi sebou komunikovat, a to i o nesouvisejících tématech. To proto, aby jejich vnímání události nebylo ovlivňováno skupinovým vnímáním, ale aby se jednalo o autentický zážitek daného svědka. Pokud je to možné, mohou být svědkům předloženy identikity vytypovaných pachatelů, kteří se v minulosti dopustili loupeží, a to za účelem identifikace pachatele.¹²⁸

3.3.2 Pronásledování po horké stopě

Pronásledováním po horké stopě rozumíme pátrání po pachateli z místa činu, kdy, jak již vyplývá ze samotného označení, toto se obvykle provádí bezprostředně po spáchání trestného činu.

¹²⁶ ČEJCHANOVÁ, Helena. *Skrytý sadista. Kriminalistický sborník*. 2018, ročník 62, číslo 3. Str. 4 – 16.

¹²⁷ BECKER, Ronald F. a Aric W. DUTELLE. *Criminal Investigation*. Op. cit. Str. 246.

¹²⁸ O'HARA, Charles E. a Gregory L. O'HARA. *Fundamentals of criminal investigation*. Op. cit. Str. 480.

Podmínkou je tedy dostatečně včasné oznámení trestného činu, jako i získání informací nezbytných k provedení pátrání. Bude se jednat zejména o popis osoby pachatele, popis trasy jeho útěku či popis odcizené věci, kterou bude mít s největší pravděpodobností stále při sobě.¹²⁹

Policisté tedy budou vycházet zejména z výpovědí poškozeného a svědků. Výhodou pak může být, že s ohledem na nižší sociální postavení většiny pachatelů a potřeby peněz na uspokojení jiných potřeb, pachatelé budou patřit mezi osoby, které nedisponují větším množstvím oblečení. Navíc mohou nevědomky při páchání trestné činnosti volit oblečení, které jim je pohodlné a ve kterém mohou skrýt zbraň.¹³⁰ Toho pak mohou policisté využít k sestavení popisu pachatele, jeho zveřejnění za účelem získání informací od případných svědků a k zadržení podezřelého pachatele, pokud je znám směr jeho útoku, na nádražích, silnicích apod.

Cílem tohoto pronásledování je tedy zajistit pachatele ještě předtím, než se mu podaří uprchnout, ukrýt se, zbavit se odcizených věcí, případně zbraně, kterou použil k loupeži, a odstranit vzniklé stopy.¹³¹

Typickými způsoby, kterými je pronásledování prováděno, jsou pronásledování autohlídkami v případech, kdy pachatel z místa činu prchá motorovým vozidlem. Podmínkou úspěšnosti pronásledování je v tomto případě dostatečný popis motorového vozidla, ideálně včetně státní poznávací značky. Může být též rozhodnuto o zahrazení cesty útěku pachatele za pomoci kontrol na silnicích či nádražích, opět pod podmínkou, že je vyšetřovatelům znám směr odchodu pachatele z místa činu a podaří-li se jim identifikovat pachatele, příp. motorové vozidlo, kterého užívá k útěku. Dále pak pročesávání terénu, které je vhodné v případech, kdy je známý směr útěku pachatele a je zde možnost, že by se mohl stále nacházet v okolí místa činu. Za vhodných podmínek je též možno nasadit služebního psa.¹³²

PŘÍKLAD: Pronásledování „po horké stopě“ psem vedlo k objevení svědka

Pracovníci oddělení služební kynologie v Karviné nasadili služebního psa, který byl schopen vypracovat pachovou stopu. Došlo tak k určení trasy útěku pachatelů přes zalesněný prostor až k improvizovanému parkovišti, k zajištění trasologických stop pneumatik osobního vozidla

¹²⁹ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Op. cit. Str. 41

¹³⁰ BECKER, Ronald F. a Aric W. DUTELLE. *Criminal Investigation*. Op. cit. Str. 244.

¹³¹ MUSIL, Jan. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Op. cit. Str. 77.

¹³² KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Op. cit. Str. 211.

a zejména k objevení náhodného svědka pana Josefa K. Ten si při venčení svého psa v den loupežného činu všiml vozidla Škoda Fabia červené barvy. Dokonce si zapamatoval část registrační značky automobilu. Toto zjištění umožnilo vyšetřovatelům vypátrat vlastníka daného vozidla, kterým byla půjčovna automobilů a získat informace o osobě, která si vozidlo toho dne vypůjčila. Tou byl jeden z pachatelů.¹³³

Nutno dodat, že je možné, že k pronásledování pachatele dojde též ze strany poškozeného. Rozum¹³⁴ uvádí, že v rámci jeho výzkumu k tomuto pronásledování poškozeným došlo ve 4 případech, kdy ve 3 z nich pachatele pronásledovala poškozená. Zároveň však dodává, že tato skutečnost souvisí s tím, že násilí použité proti ženám bývá menší intenzity, jelikož jsou zpravidla oběťmi při loupežích kabelek. Ve zbylém případě došlo k pronásledování kolemjdoucím svědkem, který zaslechl volání oběti o pomoc.

3.3.3 Ohledání místa činu, oděvu, prohlídka těla poškozeného a obviněného

Přestože jsou loupeže, u kterých materiální stopy spíše nezvnikají, u větší části loupeží ke vzniku materiálních stop dochází a z tohoto důvodu je nezbytné provést ohledání místa činu. K tomu by měli být přizváni též poškozený a svědci, aby mohli doplnit své výpovědi, případně upozornit na další stopy, které vyšetřovatelé nezaznamenali.¹³⁵

Ohledání místa činu má význam, i když je provedeno s větší časovou prodlevou od spáchání loupeže, tedy i v případech opožděného ohlášení loupeže. Vždy je zde možnost, že i přes časovou prodlevu budou na místě činu objeveny stopy spáchání loupeže. Navíc takovéto ohledání poskytuje vyšetřovatelům informace o vlastnostech terénu místa činu, o rozmístění předmětů a o tom, kterou cestou pachatel na místo činu přišel, a kterou pak z místa činu uprchl. Tyto informace pak mohou sloužit zejména při porovnávání poznatků z místa činu s výpovědí poškozeného, svědků a s jinými důkazy. Informace získané při ohledání jsou pak nezbytné též k případné rekonstrukci trestného činu.¹³⁶

Při stanovení hranice pro ohledání místa činu je nutné brát v potaz, že se pachatel mohl pohybovat v blízkosti místa činu již před samotným činem, současně též trajektorii jeho útěku a je

¹³³ DORNÍK, Pavel, Martin LICHÝ a Luboš VALERIÁN. *Loupež po francouzsku. Kriminalistický sborník*. 2015, Ročník 59, číslo 5. Str. 20–25.

¹³⁴ ROZUM, Jan. *Výzkum trestného činu loupeže v Praze*. Op. cit. Str.91.

¹³⁵ KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 1999. Op. cit. Str. 52–53.

¹³⁶ KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 1995. Op. cit. Str. 49.

tedy nutno hranici ohledání stanovit široce. Při prohledání širšího okolí místa činu mohou být totiž objeveny odhozené zbraně, maskovací nástroje, stopy obuvi pachatele či dopravních prostředků a jiné předměty, které mohou spojit pachatele s místem činu, jako jsou nedopalky cigaret, ztracené předměty a jiné.¹³⁷

Po oznámení činu je též prováděno ohledání oděvu poškozeného a prohlídka jeho těla. Je totiž možné, že došlo k přenosu stop z těla pachatele na tělo poškozeného, a to zejména brání-li se poškozený útoku, a dojde tak k vzájemnému kontaktu, zápasu. V případě zranění poškozeného je pak nezbytné, aby prohlídku těla poškozeného provedl lékař.¹³⁸

3.3.4 Prověrka alibi

Za pomocí alibi dochází k vyloučení možnosti, že se určitá osoba nacházela v danou dobu na určitém místě, a to z důvodu, že se nacházela na místě jiném – není tedy možné, aby se současně nacházela i jinde. Jak již bylo zmíněno, v případě loupeží je velice časté vytváření lživých alibi, a nejen z tohoto důvodu je tedy nutné alibi osoby prověřit.

Prověrkou alibi tak rozumíme činnost, která směřuje k ověření, kde se konkrétní osoba nacházela v době spáchání konkrétního trestného činu, popř. nepodílela-li se na spáchání tohoto činu jiným způsobem, ať už jako spolupachatel, návodce či organizátor. Jejím cílem bývá zjištění následujících skutečností:

- mohla daná osoba spáchat daný čin, příp. mohla se na jeho spáchání zúčastnit jiným způsobem?
- Došlo ke spáchání daného činu, není tedy učiněné oznámení pouze fiktivní za účelem zakrytí vlastní trestné činnosti či získání výhody?
- Jsou skutečnosti uváděné prověřovanou osobou pravdivé – nesleduje prověřovaná osoba sdělováním nepravdivých informací zakrytí vlastní či cizí trestné činnosti?

¹³⁷ DURAKOVIĆ, Adnan. *Robberies and Some Features of the Methodology of Investigating Robberies*. Op. cit. Str. 20.

¹³⁸ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. Op. cit. Str. 75.

- Je osoba, která se přiznala ke spáchání činu, skutečným pachatelem, nebo přiznáním sleduje jiné úmysly?¹³⁹

Před provedením prověrky samotné je nutné zvážit, zda provést prověrku přímo, či operativním způsobem, bez dotyku s osobou, jejíž alibi je prověřováno. Zvolený způsob vychází ze závažnosti podezření ze spáchání činu, či účasti na něm. Vždy je též nutno vzít v potaz možnost, že prověřovaná osoba je pachatelem, je zde tedy možnost uprchnutí, ničení důkazů, ovlivňování svědků či jiného maření vyšetřování. Proto se jeví jako vhodnější provádět prověrku tak, aby se o ní prověřovaná osoba nedozvěděla. V takovém případě je nutno postupovat s nezbytnou opatrností.¹⁴⁰

Prověrku samotnou je pak nutno provádět za splnění určitých zásad, dle kterých se prověrka alibi organizované skupiny provádí současně (jeví se jako nezbytné z důvodu zamezení vytvoření a synchronizace jednotlivých alibi). Provádí se k době, kdy došlo ke spáchání činu a musí být brány v potaz stopy, které byly zjištěny a zajištěny a další skutečnosti mající význam v souvislosti s místem činu. Prověrku alibi pak není možno omezit jen na daný trestný čin, danou loupež. Je-li alibi potvrzováno pouze rodinnými příslušníky (či jinými osobami blízkými), není pak pouze na základě takovýchto potvrzení možno vyloučit podezření,¹⁴¹ a to s ohledem na právo odepřít výpověď a možnost, že takováto osoba je s osobou prověřovanou na alibi dohodnuta.

3.3.5 Vyhodnocení záznamů z kamerových systémů

Záznamy z kamerových systémů mohou v některých případech pachatele umístit na místo činu, zachytit spáchání loupeže, nebo mohou alespoň poskytnout informaci, že se pachatel pohyboval v okolí místa činu bezprostředně před nebo po spáchání činu. Může se jednat o kamery, které jsou umístěny v jednotlivých provozovnách, případně umístěny na těchto provozovnách zvenčí. Stejně tak ale záznamy z kamer Městské policie, Policie ČR či soukromých osob, které mají na budovách umístěny kamerové systémy. Vyšetřovatelé si pak mohou tyto záznamy vyžádat.¹⁴²

¹³⁹ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Op. cit. Str. 214.

¹⁴⁰ Ibid.

¹⁴¹ Ibid.

¹⁴² MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. Op. cit. Str. 445–446.

Často bývají kamery např. umístovány nad bankomaty, kdy je-li zcizena peněženka a spolu s ní i platební karta, tak je možno zachytit pachatele při snaze použít danou platební kartu a spojit ho tak s odcizenou peněženkou, nebo se alespoň dotazovat, jakým způsobem se dostal k dané kreditní kartě a peněžence, což může vyšetřovatele nasměrovat při vyšetřování. Případně dojde alespoň k vyloučení současného držitele peněženky jako případného pachatele.

Jednou z nevýhod kamerovýh záznamů je jejich dočasnost, kdy po určité krátké době (24 h, 48 h, 72 h) dojde k přemazání záznamů na nich zaznamenaných. V případě, kdy oznámení nenásleduje bezprostředně po spáchání trestného činu, se tedy snižuje možnost vyšetřovatelů takovéto záznamy využít, a to i přes to, že mohlo dojít k zachycení celého útoku.

V případech, kdy nedojde k přemazání záznamů a záznamy útoku, úseku bezprostředně před ním či po něm, se podaří vytěžit, se však může objevit další problém – nízká kvalita rozlišení záznamů, kdy z těchto není možno jednoznačně identifikovat pachatele dle obličeje. Policisté se setkávají s případy, kdy zveřejnění i nekvalitního snímku pachatele, ze kterého je však zjevné určitým způsobem odlišující oblečení, může mít vysoký přínos pro vyšetřování. Zejména u mladistvých se nezdá, že nosí to samé oblečení řadu dní za sebou, případně ty samé boty, na které mohou být značně pyšní, a na základě zveřejnění jejich záběrů je možné, že někdo z veřejnosti je pozná či je v daném oblečení dokonce potká.¹⁴³ Domnívám se však, že tyto poznatky lze vztáhnout i na dospělé pachatele loupeží, jelikož v jejich případě může zase docházet k tomu, že s ohledem na jejich špatnou ekonomickou situaci nevlastní větší množství oblečení či bot, jako je tomu např. v případě uvedeném v kapitole 3.3.1.

Osobně se domnívám, že záběry z kamerových záznamů patří v současnosti k jednomu z nejvyužívanějších důkazů, a to i přes nevýhody výše zmiňované. Jejich ohromnou výhodou je, že v případech, kdy dojde k zachycení pachatele kamerou, ze záběrů je zjevné, že se jedná o pachatele a záběry se podaří včas vytěžit, jedná se pak o důkaz, který se jen tak nepodaří pachatelem či jeho obhájcem zpochybnit. Objektivně zachytí daný děj, není zde žádný problém se zapamatováním či reprodukováním zážitku jako u svědků či obětí, pokud vůbec dojde k zaregistrování pachatele svědky a jsou-li schopni podat jeho popis.

¹⁴³ Osobní konzultace s Mgr. Jiřím Bendou a Mgr. Klárou Kunzovou z Obvodního ředitelství Policie Praha II. Praha 23. 6. 2020.

3.3.6 Zadržení, osobní a domovní prohlídka u obviněného

Účelem osobní a domovní prohlídky je nalezení věcí významných pro trestní řízení, zejména zcizených věcí a majetkových hodnot, různých maskovacích zařízení, oblečení, které měl pachatel při činu na sobě, či zbraně, které využil ke spáchání trestné činnosti. Za tímto účelem je možné provést též prohlídku motorového vozidla.¹⁴⁴ Osobně se však domnívám, že k těmto úkonům v rámci policejní praxe nebude v porovnání s ostatními úkony docházet tak často, resp. jejich výsledky nebudou nikterak dobré, jelikož pachatelé loupeží se zpravidla zcizených věcí zbavují a snaží se je co nejrychleji zpeněžit.

V případě zadržení je nutno brát v potaz vysokou nebezpečnost pachatelů a pravděpodobnost, že se s ohledem na vysoký hrozící trest budou bránit zadržení a mohou tak být agresivní. Zadržení je tedy třeba podrobně naplánovat a počítat s tím, že pachatel bude činit vše v jeho silách, aby zabránil zadržení. Zároveň je u pachatelů loupeží vysoká míra recedivy, je tedy nutno zadržení provést co nejdříve je možné, a to s ohledem na pravděpodobnost dalších útoků ze strany pachatele.¹⁴⁵

Jak již bylo zmíněno výše, k zadržení nemusí dojít pouze ze strany kriminalistů, ale také poškozených nebo kolemjdoucích svědků, kteří reagují na volání poškozeného o pomoc a pachatele pronásledují při úteku, tedy tzv. občanské zadržení v souladu s ust. § 76 odst. 2 Trestního řádu.

3.4 Zvláštnosti vyšetřovacích verzí, plánování a organizace vyšetřování

Specifikem vyšetřovacích verzí týkajících se loupeží je, že se zejména zaměřují na zjištění osoby pachatele, s výjimkou případů, kdy došlo k zadržení pachatele při činu, či bezprostředně po jeho spáchání. Poškozený totiž typicky pachatele nezná a ani není schopen předat vyšetřovatelům informace o jeho identitě. V lepších případech je schopen alespoň popisu osoby pachatele. Fakt, že došlo ke spáchání trestného činu bývá nesporný, je zjišťován již počátečními neodkladnými úkony. Prostřednictvím těchto úkonů též zpravidla dojde k objasnění způsobu, jakým byl skutek

¹⁴⁴ Miroslav PROTIVINSKÝ, Jiří POČEPICKÝ, Ján PJEŠČAK. *Vyšetřování krádeží a loupeží: kriminalistické praktikum*. Op. cit. Str. 35.

¹⁴⁵ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. Op. cit. Str. 75.

spáchán, případně k jeho objasnění dojde postupně, v některých případech bude též nutné při vytyčování vyšetřovacích verzí brát v potaz více možných způsobů spáchání trestného činu.¹⁴⁶

PŘÍKLAD: Vyšetřovací verze loupežného přepadení provozovny

Policisté po výslechu oznamovatele a zaměstnanců provozovny a s ohledem na veškeré získané informace vytvořili následující vyšetřovací verze:

- pachatelem je osoba, která disponuje informacemi z prodejny, ví, kde je umístěn trezor, a jakým způsobem je s penězi manipulováno. Je tedy zřejmé, že v provozovně pracoval, nebo byl v kontaktu s jinou osobou, která v provozovně pracovala v posledních dvou letech.
- Pachatelem je pracovník bezpečnostní agentury, která má na starost odvoz hotovosti provozovny, případně osoba, která je v kontaktu s takovýmto pracovníkem. Díky tomu pachatel znal umístění trezoru, který byl provozovnou používán, cestu do kanceláře provozovny a způsob, jakým se dostane k penězům.
- Pachatelem je poškozený (oznamovatel fyzická osoba, která byla na místě činu silou přemožena) a dosud neznámý spolupachatel s tím, že se jedná o zpronevěru.¹⁴⁷

Typicky bude hlavním zdrojem informací o pachateli výslech oznamovatele jakožto přímého účastníka útoku, který mohl pachatele vnímat svými smysly, případně též informace od očitých svědků.¹⁴⁸ Z toho mohou vyšetřovatelé získat informace o popisu pachatele, o způsobu, jakým byl čin spáchán, o osobách, které měly přístup k informacím zásadním pro spáchání loupeže, ale též informace o oběti a o jejím způsobu života a majetkových poměrech. Dále pak informace o tom, zda li se nenacházely v bezprostředním okolí místa činu osoby, které se chovaly podezřele či o podezřelém chování některých osob, které následovalo po činu.¹⁴⁹ Tyto informace mohou vést k zúžení počtu podezřelých osob s tím, že následně je nutno ověřit, zda se podezřelý opravdu

¹⁴⁶ Miroslav PROTIVINSKÝ, Jiří POČEPICKÝ, Ján PJEŠČAK. *Vyšetřování krádeží a loupeží: kriminalistické praktikum*. Op. cit. Str. 31.

¹⁴⁷ BENDA, Jiří a Otto KOPÁČ. *Taková zvláštní loupež aneb otec a syn. Kriminalistický sborník*. Op. cit. Str. 11–16.

¹⁴⁸ Miroslav PROTIVINSKÝ, Jiří POČEPICKÝ, Ján PJEŠČAK. *Vyšetřování krádeží a loupeží: kriminalistické praktikum*. Op. cit. Str. 31.

¹⁴⁹ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. Op. cit. Str. 446–447.

nacházel na místě činu a mohl jej spáchat, mohou být tedy prováděny různé expertizy. Nutno je též prověřit alibi pachatele.¹⁵⁰

Mohou být též sestavovány verze týkající se způsobu, jakým podezřelý jednal po spáchání loupeže, a vyšetřovací verze o pravděpodobném výskytu odcizených předmětů. Prostřednictvím nich pak lze získat jiné informace významné pro vyšetřování, které mohou být užitečné při sestavování vyšetřovací verze k odhalení pachatele. Mohou však také sloužit k samotnému zadržení pachatele za pomoci vhodných operativně pátracích prostředků.¹⁵¹ Sestavovány však mohou být též vyšetřovací verze o fingování loupeží, ke kterým mohou vyšetřovatele podnítit zejména informace o oznamovateli a o jeho patologickém způsobu života, pochybnosti o množství peněz či věci, kterou údajně měl mít poškozený při sobě. Dále případy, kdy oznamovatel neměl racionální důvod nacházet se v době údajného činu na místě činu, či neúměrnost zranění vzniklých popisovanému způsobu útoku. Dále např. případy, kdy dojde k oznámení činu se značným časovým odestupem či v případech, kdy jsou zde rozpory ve výpovědi oznamovatele.¹⁵²

Plánování vyšetřování je s ohledem na složitost vyšetřování loupeží, a to zejména ve stádiu prověřování, zásadní činností, při které je nutno skloubit činnost osob zúčastněných na vyšetřování. Jedná se o týmové, skupinové vyšetřování. Z tohoto důvodu je výhodné mít předem připravený způsob, který bude aplikován na vyšetřovací postup, a to s ohledem na několik možných vyšetřovacích scénářů, dle tohoto postupovat zejména v počáteční fázi prověřování, aby došlo k dostatečně včasnému zajištění informací.¹⁵³ Nutno je však dodat, že vyšetřovatelé by se měli vyvarovat větší rutyně, která by nebrala v potaz specifika každého jednotlivého skutku.

3.5 Zvláštnosti následných úkonů

Jakmile dojde k vytyčení vyšetřovacích verzí, je nutno tyto potvrdit, nebo vyvrátit. Právě k tomu slouží následné úkony, které jsou rozebírány v této kapitole. Nutno dodat, že s ohledem na rozlišnost jednotlivých skutků nemusí být vždy provedeny všechny zmiňované úkony. Úkony rozebírané v této práci patří mezi typicky prováděné úkony při vyšetřování loupeží s tím, že je zde

¹⁵⁰ Miroslav PROTIVINSKÝ, Jiří POČEPICKÝ, Ján PJEŠČAK. *Vyšetřování krádeží a loupeží: kriminalistické praktikum*. Op. cit. Str. 31.

¹⁵¹ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Op. cit. Str. 212–213.

¹⁵² MUSIL, Jan. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Op. cit. Str. 80.

¹⁵³ Ibid.

snaha vystihnout specifika těchto úkonů v rámci vyšetřování loupeží a upozornit na problematické aspekty jejich provádění.¹⁵⁴

3.5.1 Výslech obviněného

Výslech obviněného ze spáchání loupeže je specifický právě osobou obviněného, kdy se často jedná o osoby na okraji společnosti, osoby ze společnosti vyloučené. Častá je též recidiva těchto pachatelů, což znamená, že jsou s metodami policie dobře seznámeni a vědí, na co si mají dávat pozor, na co se vyšetřovatelé budou zaměřovat, případně jakým způsobem budou klást své otázky. Obvinění budou tedy zpravidla zapírat, k přiznání je zpravidla přiměje pouze dostatečné množství usvědčujících důkazů, které ve svém souhrnu vylučují jakýkoli jiný scénář, než že čin spáchal právě obviněný.¹⁵⁵

Z důvodů výše zmíněných je tedy nutno, aby vyšetřovatelé při přípravě na výslech obviněného vzali v potaz, jedná-li se o osobu dosud netrestanou, osobu v minulosti trestanou a recidivistu. Výslech těchto osob se bude zpravidla notně lišit. V případě osoby netrestané, která dosud žila v souladu se zákonem, je nutno uvědomit si, že tato osoba respektuje pravidla vytvořená společností a bude mít zpravidla zájem na objasnění věci, bude respektovat kriminalisty a chovat se slušně. Výhodou pro kriminalisty je též skutečnost, že s jejich postupy takováto osoba není pravděpodobně obeznámena. Oproti tomu u osoby dříve trestané je nutno reagovat na zkušenosti této osoby s prací policie, kdy ta může být jak pozitivní, tak negativní, což může ovlivnit ochotu takovéto osoby vypovídat. V případě recidivistů půjde bezpochyby o nejnáročnější situaci. K provedení takového výslechu je nezbytné největší množství přípravy, která bude spočívat nejen v detailním seznámením se s trestnou činností obviněného, ale i v seznámení se s povahou obviněného, s jeho intelektem, jedná-li se o osobu, která pečlivě připravuje svou trestnou činnost do posledního detailu a bude tak pravděpodobně mít předem promyšlené odpovědi na případné otázky, či se jedná o osobu nižšího intelektu, která o páchaných loupežích více nepřemýšlí a loupí, protože se jí naskytne příležitost. Je nutné se též seznámit s tím, jak daný pachatel reaguje při výslechu, jestli má tendence se přiznat a nezapírat, nebo naopak se přizná až pokud ze všech důkazů jemu předložených jednoznačně vyplývá, že skutek se stal a on ho spáchal, případně jedná-li se o osobu s násilnickými sklony či osobu s psychickými problémy. V takových to případech je

¹⁵⁴ STRAUS, Jiří et al. *Kriminalistická metodika*. Op. cit. Str. 19.

¹⁵⁵ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Op. cit. Str. 44–45.

těž třeba zajistit přítomnost jiné osoby, ať už za účelem zajištění pořádku, či uklidnění psychicky narušené osoby.¹⁵⁶

Pachatelé se též mohou ubírat k různým úskočným argumentům, kdy např. budou tvrdit, že nepoužili násilí k zmocnění se cizí věci. Mohou tvrdit, že k užití násilí došlo až po zmocnění se cizí věci, nebo se jedná o případy, kdy pachatelé užili pohružky bezprostředního násilí s tím, že si však neuvědomují, že to je s ohledem na definici trestného činu loupeže dostačující k naplnění skutkové podstaty.

Kromě zapírání a různých argumentačních faulů se obvinění uchylují též k jiným taktikám, kterými se snaží zmařit či ztížit vyšetřování, jako je vytváření falešných alibi, často i ve spolupráci s osobami blízkými. Typicky se obviněný dohodne s osobou blízkou, že se v době spáchání činu nacházel v její blízkosti, nebo se domluví na tom, že osoba obviněnému blízká potvrdí, že se v danou dobu nacházel na adrese svého bydliště. Někteří pachatelé se snaží zajistit si alibi i jiným způsobem, jako je zakoupení lístku do kina, či na obdobnou aktivitu na dobu, kdy došlo ke spáchání činu, nebo se vzdálí z práce v pracovní době bez vědomí jiné osoby za účelem spáchání loupeže.¹⁵⁷

Samotný výslech se i z výše uvedených důvodů bude týkat zejména toho, kde se pachatel nacházel v době spáchání činu, co v té době dělal a je-li někdo, kdo mu to může potvrdit, jako i časovému snímku pachatele před a po spáchání činu. Cílem tedy je vytvoření detailního časového snímku pohybu pachatele v době činu, v době mu předcházejícímu a následujícímu.¹⁵⁸

Právě sestavení co nejpodrobnějšího časového snímku a získání co největšího množství detailů o průběhu skutku tak, jak ho popisuje obviněný, je jedním ze způsobů, jak překonat lživou výpověď obviněného. Většina obviněných nemá výpověď připravenou do detailu, a pokud má, tak je pravděpodobné, že lpění na vypovězení sebemenších detailů, kdy v určitý moment verze připravená obviněným přestane dostávat, bude mít za následek zmatení obviněného a zamotání se v jeho vlastní verzi událostí. Další z možností je nechat obviněného vypovídat, jakkoli

¹⁵⁶ NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2003. Str. 17–18.

¹⁵⁷ PJEŠČAK, Ján et al., *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 2., přeprac. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. Str. 88.

¹⁵⁸ KONRAD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 1995. Op. cit. Str. 51.

vyšetřovatelé vědí, že vypovídá lživě, a až následně po jeho výpovědi ho konfrontovat shromážděnými důkazy, které neodpovídají jim předkládané verzi.¹⁵⁹

V případě obviněného, který odmítá vypovídat, je postup složitější. Jako vhodné se jeví snaha přesvědčit ho, aby vypovídal, jelikož se nejedná pouze o důkazní prostředek, který může být použit ze strany kriminalistů. Jedná se též o formu obhajoby, kdy obviněný může vyvrátit právě ta jednotlivá obvinění, která jsou mu kladena za vinu.¹⁶⁰ Nutno dodat, že odmítnout výpověď je právem obviněného a nemůže na něj být z tohoto důvodu vyšetřovateli pohlíženo jako na vinného. Zároveň se domnívám, že v rámci přesvědčování obviněného o tom, aby vypovídal, by bylo vhodné zmínit, že orgány činné v trestním řízení mají povinnost shromažďovat a předložit všechny důkazy nejen k tíži, ale i ve prospěch obviněného a může se mu tak podařit nasměrovat je určitým směrem v rámci vyšetřování, které může vést k odhalení jeho případné nevinu.

Výslech se též bude věnovat majetkovým poměrům obviněného, tomu, zda má nějaký vztah k oběti, měl-li nějaké spolupachatele a případné míře jejich zapojení na činu.¹⁶¹

Dále je důležité, že s ohledem na ust. § 36 odst. 3 Trestního řádu, musí být obviněný zastoupen obhájcem již v přípravném řízení. Obhájce obviněného má pak v souladu s ust. § 41 odst. 2 Trestního řádu právo být přítomen všech vyšetřovacích úkonů, tedy i výslechu. Obviněný pak má v souladu s ust. § 33 odst. 1 Trestního řádu právo se s obhájcem radit i během výslechu, nesmí se však radit, jak odpovědět na již položenou otázku. Nutno je též brát v potaz, že obviněný může činit vše, co směřuje k zmenšení jeho viny, resp. prokázání nevinu, může tedy uvádět i nepravdivé informace. Vyšetřovatelé tedy musí mít tyto skutečnosti v paměti při provádění výslechu samotného. Naopak svědek je poučen o následcích křivé výpovědi a tuto skutečnost policisté berou též v potaz a nepředpokládají, že by svědci ve svých výpovědích uváděli nepravdy (i když se to samozřejmě může stát).

3.5.2 Šetření k osobě poškozeného

Mezi skutečnosti, jejichž určení je nezbytné při vyšetřování loupeží, patří bezesporu určení, kdo je poškozeným. Toto určení je poněkud zjednodušeno, dojde-li k oznámení činu právě

¹⁵⁹ NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Op. cit. Str. 25–26.

¹⁶⁰ Ibid.

¹⁶¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. Op. cit. Str. 77.

poškozeným. I tak je však nezbytné určit, není-li zde více poškozených či ověření, že se skutečně jedná o osobu poškozenou a provést šetření k této osobě či osobám.

Účelem tohoto šetření je získání poznatků o způsobu života poškozeného, jeho majetkových poměrech, rodinných poměrech a o poměrech jeho rodinných příslušníků, osob blízkých, jeho stycích s jinými osobami a další skutečnosti týkající se poškozené osoby. Účelem tohoto šetření je nejenom vymezení osob, se kterými poškozený přišel do styku jako případných možných pachatelů, ale též zjištění veškerých okolností, které mohly přispět ke vzbuzení pohnutky pachatele ke spáchání trestného činu.¹⁶² Šetření k osobě poškozeného shledávám za důležité z hlediska sestavení modu operandi pachatele. Dokáží-li vyšetřovatelé zodpovědět na otázku, proč pachatel zaútočil právě na daného poškozeného, mohou např. spojit pachatele s jinými již spáchanými skutky, případně informovat možné oběti o tom, jakému chování se vyvarovat a zapracovat na snížení možné viktimizace.

Samotný výslech poškozeného je pak obsahově shodný či obdobný s výslechem oznamovatele.¹⁶³ Vyšetřovatelé při něm využívají specifického postavení poškozeného jako přímého účastníka činu, který vnímal pachatele svými vlastními smysly (s výjimkou případů, kdy neměl možnost pachatele vnímat, např. útok zezadu, ze zálohy) a je tedy schopen předat vyšetřovatelům značné informace o pachateli, o způsobu a průběhu útoku, míře intenzity násilí a jeho formě, tomu, jaké věci mu byly odcizeny, použil-li pachatel při útoku zbraň, případně jakou, jednalo-li se o jednoho pachatele či více a případné rozdělení jejich činností.¹⁶⁴

Dále se zaměří na získání informací o činnosti poškozeného, která předcházela útoku, tomu, kdo mohl vědět, že bude mít u sebe zcizené předměty, ať již hotovost či jiné, a kde se před útokem zdržoval, s kým hovořil a jaký byl obsah tohoto rozhovoru. Předmětem výsledku bude též chování poškozeného při činu, bránil-li se, případně jakým způsobem, ale též osobní a majetkové poměry poškozeného včetně jeho poměrů na pracovišti, a to za účelem zjištění, zda li odcizená částka či předmět odpovídaly poměrům poškozeného, nesnaží-li se zakrýt loupežným útokem určitou

¹⁶² PORADA, Viktor a Peter POLÁK. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Str. 331.

¹⁶³ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. Op. cit. Str. 447–448.

¹⁶⁴ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. Str. 272–273.

situaci na pracovišti, nebo není-li možné, že si zranění přivodil sám za účelem krytí jiné skutečnosti.¹⁶⁵

S ohledem na možnost traumatu a související ztrátu paměti, co se útoku týče, je nutno vést výslech takovým způsobem, aby nedocházelo k sekundární viktimizaci poškozeného, tedy obzvláště šetrně, vyčlenit si dostatek času na provedení daného výslechu. Je možné použít určité techniky, které mohou pomoci poškozenému si vzpomenout (a ne pouze poškozenému, ale i svědku), spočívající např. v tom, že poškozený (svědek) se nechá o události vypovídat uceleně, bez kladení otázek, tak, jak chronologicky proběhl s tím, že může popsat i detaily, které mu uvízly v paměti, aniž jsou pro vyšetřování důležité. Dále pak již zmíněný čas, kdy je nutno dát poškozenému dostatek času na to, aby se pokusil si při výslechu vzpomenout. Netlačit na něj dalšími otázkami, orientovat poškozeného na vybavení si celé situace, a to včetně počasí, širšího okolí, jeho reakcí. Poškozenému též může při vzpomínání pomoci vnímat událost jako následek určité příčiny, či příčinu určitého následku, tedy kauzálně, nebo nejprve vypovídat o těch skutečnostech, které si pamatuje dobře, a postupně se pokusit si vybavit i ty ostatní skutečnosti.¹⁶⁶

3.5.3 Výslech svědků

Bezprostředně po oznámení spáchání činu je vyslýchán oznamovatel a případní očití svědci, kdy takovým svědkem může být právě oznamovatel nebo osoba, jejíž identita je zjištěna z výpovědi oznamovatele-oběti.¹⁶⁷ Výslechu těchto svědků blíže v kapitole 3.3.1. Co se týče opakování výslechu těchto osob, je možné je znovu vyslechnout, je-li potřeba doplnit určité detaily nebo vystanou-li najevo nové skutečnosti. Domnívám se však, že je nutné mít v paměti, že jakkoli máme upravenou všeobecnou svědeckou povinnost a svědek je v rámci vyšetřování nezastupitelný, je potřeba respektovat čas svědka a zbytečně ho nevyslýchat opakovaně, pokud to není nezbytné. V případě poškozeného by pak takový postup mohl mít dle mého názoru za následek i vznik případného traumatu díky tomu, že poškozený musí opakovaně prožívat loupežný útok.

¹⁶⁵ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. Str. 272–273.

¹⁶⁶ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Str. 119-120.

¹⁶⁷ KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 1999. Op. cit. Str. 56.

Kromě těchto očitých svědků a poškozeného mohou být vyslýchány jako svědci osoby, které nebyly očitým svědkem loupežného útoku samotného, ale mohou pomoci objasnit některé skutečnosti, které s trestnou činností souvisí. Jedná se zejména o skutečnosti objasňující

- důvody, proč si obviněný zvolil danou oběť nebo daný objekt,
- jaký byl vztah mezi obviněným a poškozeným, příp. vztah obviněného k poškozenému,
- jakým způsobem si obviněný obstaral zbraň použitou při útoku, dopravní prostředek či jiné předměty související s loupežným útokem,
- jak se obviněný dostal na místo činu, odešel z něj, příp. pohyboval se v jeho okolí v okamžicích předcházejících a následujících loupeži,
- jakým způsobem obviněný nakládal s odcizenými předměty.¹⁶⁸

Nutno však dodat, že dohledání těchto osob, potažmo i výslech těchto osob, může být značně komplikovaný. Taková osoba si nemusí uvědomovat souvislost toho, čemu byla svědkem s loupeží, a tedy i význam toho, čeho byla svědkem. Nepřihlásí se tedy jako svědek sama a musí být aktivně vyhledávána pracovníky policie. V některých případech je proto vhodné využití sdělovacích prostředků, kdy je možné, že se takovýto svědek následně přihlásí.¹⁶⁹ S tím souvisí též ta skutečnost, že vjemy, které vnímáme, aniž bychom jim věnovali větší pozornost, si pak složitěji zapamatováváme a je pro nás složité si takové skutečnosti vybavit.

V případech, kdy se svědci obávají o svoje zdraví a život v okamžiku, kdy by vypovídali a žádají z tohoto důvodu o utajení identity, je vhodné, za podmínky, že jsou splněny zákonné požadavky, použít postup dle ust. § 55 odst. 2 Trestního řádu, příp. je poučit o nebezpečí, které by jim mohlo hrozit a ochraně, kterou je možno jim poskytnout. V takovém případě pak nejsou uvedeny osobní údaje svědka do protokolu o výslechu a svědek podepisuje protokol smyšleným jménem a příjmením, pod kterým je nadále veden ve spisu. Údaje o svědkovi jsou vedeny mimo spis a přístup k nim mají pouze orgány činné v trestním řízení a kriminalisté se pokusí udělat vše pro to, aby osoba, které je poskytována tato ochrana, nepřišla do kontaktu s obviněným.

¹⁶⁸ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Op. cit. Str. 47.

¹⁶⁹ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SÚCHÁNEK. *Kriminalistika*. Op. cit. Str. 447–448.

Rozum¹⁷⁰ uvádí, že ze svědků, kteří svědčili v rámci případů v jeho studii, využilo tento postup 7 svědků s tím, že jim bylo až na výjimku jednoho vyhoveno již v přípravném řízení, jinak v řízení před soudem. Jedna svědkyně pak nevyužila možnosti podepsat protokol smyšleným jménem, ale nepřišla do styku s obviněným. Domnívám se, že s ohledem na traumatizující povahu loupežné činnosti může být tento postup využíván často. Nutno je však vždy brát v potaz právo obviněného vyjadřovat se k osobě svědka a jeho věrohodnosti, které je tímto omezeno, a zkoumat tak každý individuální případ a každou žádost svědka o ochranu.

3.5.4 Rekognice

Rekognice je kriminalistická metoda prováděna v případech, kdy je pro vyšetřování nezbytně nutné, aby určitá osoba znovu poznala, tedy svými smysly znovu vnímala určitou osobu nebo věc, a to osobu v postavení podezřelého, obviněného či svědka.¹⁷¹ Tento úkon je v souladu s ust. § 158a Trestního řádu možno provést i jako neodkladný a neopakovatelný úkon, v takovém případě je však možné ho provést pouze na návrh státního zástupce a za účasti soudce. V případě loupeží pak rekognice zpravidla bude neodkladným úkonem tehdy, pokud došlo k zadržení pachatele krátce po činu a je tedy nezbytné vyloučit, že podezřelý není pachatelem – je tedy nutno vyloučit pochybnost o tom, že pachatelem skutku je osoba zadržená.¹⁷²

Není třeba ji provádět, pokud oběť pachatele zná a je schopna označit ho jménem. Dále pak v případech, kdy dojde k zadržení pachatele při činu. Takováto rekognice je neúčelná. V případě, kdy pachatel nebyl spozorován ani poškozeným, ani očitým svědkem, pak není rekognici možno provést, nedošlo totiž k vytvoření paměťové stopy v mysli svědka ani poškozeného. Typicky se jedná o případy útoku ze zálohy.¹⁷³

Rekognici in natura podle anatomicko-morfologických znaků je nutno provést co nejdříve poté, co je pachatel dopaden a jsou mu sdělena obvinění, a to z toho důvodu, že jsou-li rekognice prováděny před sdělením obvinění pachateli, nebývají soudy připouštěny v řízení před soudem.¹⁷⁴ Poznáváná osoba musí být poznáváná nejméně mezi 3 osobami podobného vzezření a musí jí být

¹⁷⁰ ROZUM, Jan. *Výzkum trestného činu loupeže v Praze*. Op. cit. Str. 141.

¹⁷¹ PJEŠČÁK, Ján a kol. *Kriminalistika: učebnice pro právnické fakulty*. Vyd. 3., V Našem vojsku 2., přeprac. Praha: Naše vojsko, 1986. Str. 175

¹⁷² PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Vady rekognice a jejich procesní důsledky*. In: Bulletin advokacie. 1997. Str. 11-25.

¹⁷³ KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 1995. Op. cit. Str. 51.

¹⁷⁴ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Op. cit. Str. 216.

dáno na volbu, kam se mezi ostatními objekty postaví. Bohužel v případě loupeží je velice časté maskování pachatele za pomocí různých prostředků, jako jsou lyžařské kukly, různé masky, ale i silonové punčocháče nasazené přes hlavu. Tato skutečnost pak vylučuje rekognici za pomocí anatomicko-morfologických znaků. V některých případech však může připadat v úvahu rekognice za pomocí hlasu či jiných znaků pachatele.¹⁷⁵

PŘÍKLAD: Provedení rekognice dle § 104b Trestního řádu

Na základě rozhodnutí o provedení rekognice, a to podle pohybu a postavy, byla tato provedena s tím, že poznávající osobou byla poškozená Irena H., jedna z obsluhujících na benzinové čerpací stanici v sérii loupežných přepadeních benzin. Za účelem provedení rekognice byly zakoupeny 4 kukly, které byly stejné barvy a stejného tvaru, měly otvory pro ústa a oči. Dále byly obstarány 4 stejné bundy černé barvy. Následně si „obviněný Lubomír B. za účasti obhájce zvolil kuklu, bundu, číslo a pořadí mezi figuranty. Poté figuranti po jednom chodili k jednostrannému oknu, které je oddělovalo od poznávající Ireny H.“ Poznávající osoba označila za pachatele obviněného s tím, že si je na 99 % jistá, že se jedná o osobu, která ji přepadla.¹⁷⁶

Ve výše popsaném případě dochází k poznání osobou poznávající, která na poznávanou osobu hledí přes jednostranné sklo. Jedná se tedy o tzv. skrytou rekognici, která je pouze zvláštním případem rekognice dle anatomicko-morfologických znaků, při které však nedochází k přímému pohledu osoby poznávané a poznávající z očí do očí. Jedná se o případy, kdy osoba poznávající může vidět osobu poznávanou a osoby k ní přibrané, a je tak schopna určit, je-li mezi nimi pachatel či ne. Osoba poznávaná však na druhou stranu nemůže vidět osobu poznávající, okno s jednostranným sklem se jí zobrazí jako zrcadlo. Domnívám se, že v případech loupeží, jakožto násilné kriminality, která má nezřídka za následek vznik traumatu, a to i v podobě posttraumatické stresové poruchy, je použití tohoto postupu nanejvýš vhodné s ohledem na předejití další případné traumatizace oběti.

Při loupežích může pachatel oběť oslovit, je tedy možné provádět rekognici podle hlasu. Pachatel zpravidla není při útoku schopen modifikovat svůj hlas, zejména objeví-li se nějaké komplikace v průběhu útoku, bude tedy hovořit tak, jak je pro něj přirozené. Někteří pachatelé pak

¹⁷⁵ DURAKOVIĆ, Adnan. *Robberies and Some Features of the Methodology of Investigating Robberies*. Op. cit. Str. 21.

¹⁷⁶ FUCHS, Jan. *Lupič ze Strakonické. Kriminalistický sborník*. 2013, Ročník 57, číslo 2. Str. 35–38.

nevědomky používají ustálené fráze buď na začátku útoku, nebo na jeho konci¹⁷⁷. Pachatel se však může pokusit oběť zmást tím, jak ji osloví, např. použitím cizího přízvuku.¹⁷⁸

V případě rekognice dle hlasu musí být pachateli jako poznávanému objektu dáno za možnost zvolit si, v jakém pořadí po ostatních poznávaných objektech bude hovořit. Důležitá je též skutečnost, že poznávaný objekt, který má postavení podezřelého či obviněného, má v souladu se zákazem sebeobviňování právo odmítnout účast na rekognici dle hlasu.¹⁷⁹

Rekognici je možné též provést dle jiných funkčních (dynamických) znaků pachatele, jako jsou např. pachatelova chůze. Rekognici je možné provádět též za použití fotografie či jiných modelů. Rekognice podle modelu se pak používá zejména při dosud neobjasněných loupežích, a to ještě před zahájením trestního stíhání, kdy jejich prostřednictvím dochází k typování pachatelů. Při studiu odborné literatury jsem často narážela na doporučení využít právě rekognici za použití fotografie či modelu k typování pachatele, kdy se domnívám, že je tomu tak proto, že kriminalisté vychází z toho, že mezi pachateli loupeží bývá vysoká recidiva a je tak možné takto identifikovat pachatele. Zároveň v případě provádění rekognice v zemích s velkou rasovou diverzitou může být tento postup výhodnější, jelikož nedochází k problémům při obstarávání osob podobných znaků stejné rasy.

V případech, kdy je pachatel zadržen při činu nebo těsně po spáchání činu, hovoří Brandl¹⁸⁰ o možnosti provedení identifikace pachatele znovupoznáním poškozeným, kdy je mu předveden pachatel a poškozený je dotázán, jedná-li se o pachatele. Upozorňuje však, že takovéto označení pachatele, může být vysoce subjektivní povahy, kdy osoba, která není pachatelem, může mít pouze stejné oblečení nebo podobné charakteristické prvky. Nutno je také předem nevnucovat oběti představu, že se jedná o pachatele tím, že bude předveden v poutech. Jako výhodu pak uvádí, že k identifikaci pachatele dojde v krátké návaznosti po spáchání činu, obraz pachatele je tak v paměti stále živý. Dále pak jako výhodu shledává, že při identifikaci krátce po činu si policisté nejsou tak jisti tím, že se jedná o pachatele a nebudou vynakládat na oběť takový nátlak, jako při rekognici

¹⁷⁷ O'HARA, Charles E. a Gregory L. O'HARA. *Fundamentals of criminal investigation*. Op. cit. Str. 483.

¹⁷⁸ ČEJCHANOVÁ, Helena. *Loupežník s chlípnými choutkami. Kriminalistický sborník*. 2014, ročník 58, číslo 4, Str. 19.

¹⁷⁹ KONRÁD, Zdeněk. *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. Str. 40.

¹⁸⁰ BRANDL, Steven G. *Criminal Investigations*. 4th edition. Thousand Oaks, California: Sage Publications, 2019. Str. 160.

v řadě, kdy vyšetřovatelé zpravidla chtějí potvrdit, že se jedná o pachatele, jelikož proti němu mají nashromážděny jiné důkazy. Takovýto postup však neshledávám v souladu s ust. § 104b Trestního řádu, kdy nesplňuje požadavky na provedení rekognice.

V případě, kdy dojde k objevení předmětů, které byly odcizeny, převleků, zbraní použitých při loupeži, je možné též provést rekognici těchto předmětů, ať již poškozeným či svědkem loupeže.¹⁸¹

Dle výzkumu, který provedli Tollestrupová, Turtle a Yuille¹⁸², jsou oběti loupeží ve srovnání se svědky loupeží úspěšnější při identifikaci pachatelů při rekognici. Autoři se domnívají, že je to zejména z toho důvodu, že k rekognici oběťmi dochází dříve než k rekognici svědky a může tak dojít k oslabení paměťové stopy svědků. Zároveň však je tento úkon (jak u svědků, tak obětí) prováděn dříve, než při vyšetřování jiných trestných činů (autoři srovnávají s vyšetřováním podvodů). Uvádějí též, že v některých případech je rekognice s ohledem na nedostatek stop a svědků jediným úkonem, který je možné provést. Zmiňují též nepříznivé výsledky v případech loupeží, při kterých byla použita zbraň, jelikož oběť pak vnímá primárně tuto zbraň.

Rekognici považuji za úkon problematický. Jedná se o potvrzení toho, co vypovídá svědek. Poznání pachatele mezi dalšími třemi osobami dodává výpovědi svědka věrohodnosti. Domnívám se, že v případě loupeží se bude jednat o hojně využívaný úkon, a to s ohledem na to, že paměťové stopy převažují. Bohužel se však v praxi setkáváme se špatným provedením rekognic, což má za následek nepřipuštění jako důkazu v řízení před soudem. Navíc díky zdrojům ze zahraničí zjišťujeme, že problematika provádění rekognic je velice složitá, zejména co se vnímání rasy týče. Pro příslušníky rozlišných ras bývá složité rozlišit jemné rozdíly ve vzhledu příslušníků jiné rasy a může tak docházet k omylům. S ohledem na složení obyvatelstva v České republice tento problém není tak rozšířený, domnívám se ale, že s rostoucí globalizací bude též muset dojít k aktualizaci policejních postupů.

3.5.5 Znalecké posudky

S ohledem na množství a druh vzniklých stop bývají též využívány znalecké posudky, a to zejména znalecké posudky trasologické, daktyloskopické, balistické, biologické a chemické

¹⁸¹ KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 1995. Op. cit. Str. 52.

¹⁸² TOLLESTRUP, Patricia A., John W. TURTLE and John C. YUILLE. *Actual victims and witnesses to robbery and fraud: An archival analysis*. In: David Frank ROSS, J. Don READ and Michael P. TOGLIA, eds. *Adult Eyewitness Testimony: Current Trends and Developments* [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 1994. [cit. 18. 8. 2020] Dostupné z <https://doi.org/10.1017/CBO9780511759192.008> . Str. 153–156.

expertízy. Rozum¹⁸³ však z těchto oblastí ve svém výzkumu zaznamel zejména odborná vyjádření. Častá pak byla též odborná vyjádření z oboru ekonomie, a to za účelem odhadu hodnoty odcizených předmětů.

V případě, kdy pak následkem útoku dojde ke vzniku zranění na těle poškozeného, bývá nařizován znalecký posudek z oboru soudního lékařství, jehož účelem bývá určení způsobu útoku, nebo vyloučení určitého způsobu útoku. Dále pak určení, jaké následky měl útok na zdraví poškozeného a případně další skutečnosti.¹⁸⁴

Časté jsou pak též znalecké posudky psychiatrů, ve kterých se vyjadřují k psychickému stavu a k přičetnosti pachatelů. Mohou se však vyjadřovat též k psychickému stavu oběti, u které může dojít ke vzniku traumatu. Jak již bylo opakovaně zmiňováno, významným aspektem při páchání bývá též alkohol či jiné návykové látky, mohou se tedy často objevovat též znalecké posudky z oboru zdravotnictví – toxikologie.¹⁸⁵

3.5.6 Vyšetřovací pokus a rekonstrukce

Jedná se o kriminalistické metody, které jsou při vyšetřování loupeží využívány často. Jejich prostřednictvím, zejména pak za pomoci rekonstrukce průběhu útoku, si mohou vyšetřovatelé udělat poměrně jasnou představu o způsobu, jakým byl útok veden, a o jeho samotném průběhu. Podkladem pro samotný úkon pak bývají zejména výpovědi poškozeného, oznamovatele a svědků. Případně též obviněného, pokud došlo k jeho přiznání.¹⁸⁶

Vyšetřovací pokus, nebo také experiment, slouží k odstranění nejasností či rozpor mezi jednotlivými důkazy, či v případě nevěryhodnosti důkazů.¹⁸⁷

Použití vyšetřovací pokusu a rekonstrukce je pak účinné při objasňování lživých oznámení. Za jejich pomoci vyjdou najevo nejasnosti v průběhu útoku, tak, jak ho popsal oznamovatel. Ten zpravidla není schopen promyslet a vymyslet si veškeré podrobnosti do takového detailu, aby nedošlo k odhalení nepravdivosti oznámení právě pomocí vyšetřovacího pokusu a rekonstrukce.¹⁸⁸

¹⁸³ ROZUM, Jan. *Výzkum trestného činu loupeže v Praze*. Op. cit. Str. 143.

¹⁸⁴ PORADA, Viktor a Peter POLÁK. *Kriminalistika*. Op. cit. Str. 332–333.

¹⁸⁵ ROZUM, Jan. *Výzkum trestného činu loupeže v Praze*. Op. cit. Str. 142.

¹⁸⁶ KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 1999. Op. cit. Str. 55.

¹⁸⁷ Ibid.

¹⁸⁸ PORADA, Viktor a Peter POLÁK. *Kriminalistika*. Op. cit. Str. 333.

4 Zapojení veřejnosti do vyšetřování

4.1 Zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování

Jak již bylo zmiňováno, loupež patří mezi nejzávažnější trestné činy, a to s ohledem na zákonem chráněné objekty, případné použití násilí k spáchání činu, a tedy i možnost vzniku zranění oběti. S tímto názorem se ztotožňuje též široká veřejnost a zapojení veřejnosti do vyšetřování bývá časté a přínosné, zejména co se stopování či pátrání po pachatelích týče. V podstatě každý, ať už větší či menší zpravodajský portál, má sekci zaměřenou na tzv. „krimi zprávy“, ve kterých bývají zveřejňovány výzvy s žádostí o pomoc při pátrání po pachatelích.¹⁸⁹ Tyto výzvy pak bývají zveřejňovány i na televizních obrazovkách, ať už ve zpravodajských relacích na TV Nova, CNN Prima News, tak v různých pořadech, např. Na stopě České televize.

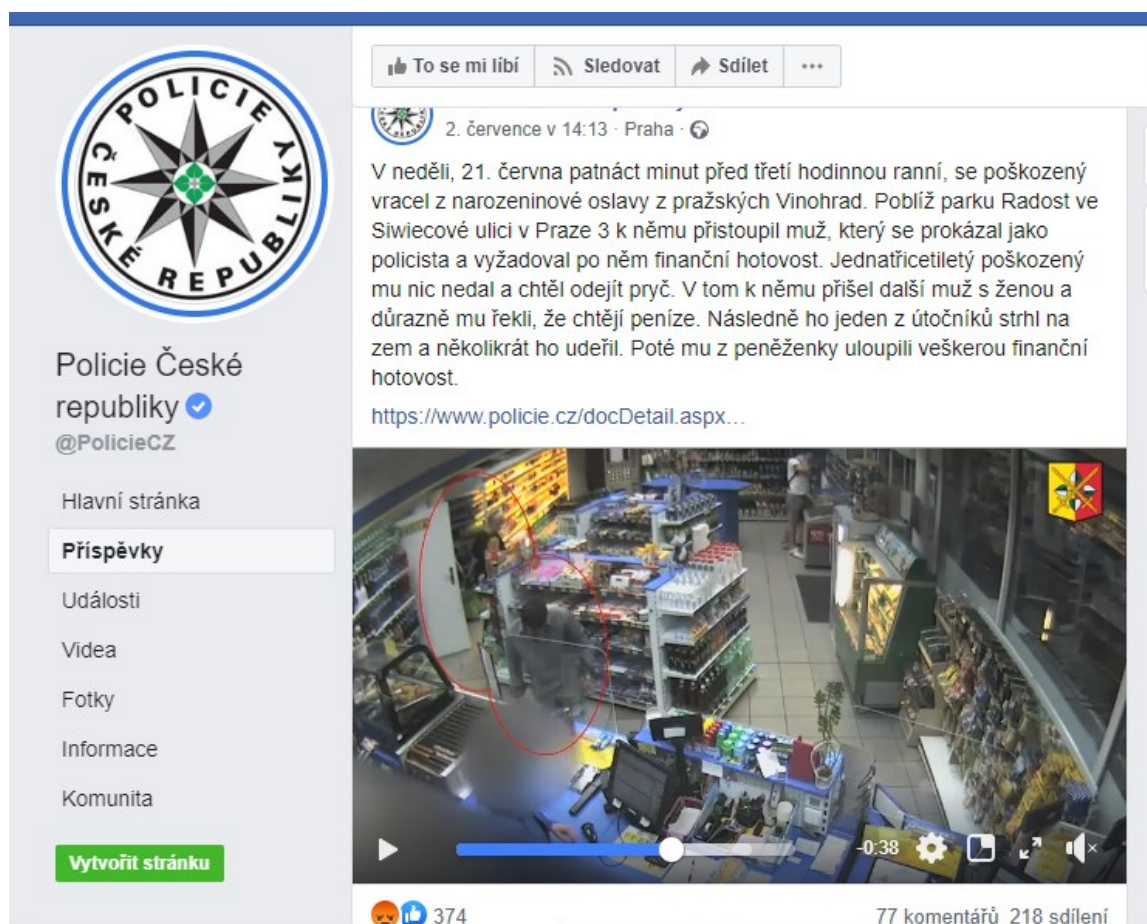
PŘÍKLAD: Anonymní oznámení ohledně pachatele na základě zveřejnění identikitu pachatele na TV Nova

Policisté zveřejnili identikit pachatele vytvořený na základě výpovědi poškozené důchodkyně a svědkyně, sousedky této důchodkyně, která pachatele zběžně zahlédla v budově, ve které přepadl poškozenou v jejím bytě. Na základě zveřejnění identikitu v televizní relaci TV Nova obdrželi 3 oznámení, která policisté prověřili. Dvě z nich se ukázala jako nesouvisející s případem, dané osoby nemohly být pachatelem. Třetí oznámení, které bylo anonymní, označilo za pachatele Filipa S., s tím, že dne, kdy došlo k loupeži, zavinil ještě dopravní nehodu a z místa nehody ujel. Oznamovatelka však nechtěla vypovídat ze strachu z pachatele, chtěla však policii alespoň anonymně sdělit, o koho se jedná a co dalšího způsobil. Neuvědomovala si však, že ji policisté díky záznamům z telekomunikačních zařízení mohou vypátrat. Následně svědkyně využila práva odepřít výpověď z důvodu, že by mohla mít za následek nebezpečí trestního stíhání její sestry jako účastnice dané dopravní nehody. Policisty však dovedla k osobě pachatele.¹⁹⁰

¹⁸⁹ Viz ZELENKOVÁ, Alžběta, *Policie prosí o pomoc. Hledá se pachatel loupežného přepadení*, In: Deník.cz [online]. Praha: VLTAVA LABE MEDIA a.s. ©2019, 8. března 2019 [cit. 17. 7. 2020]. Dostupné z <https://boleslavsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/policie-prosi-o-pomoc-hleda-se-pachatel-loupezneho-prepadeni-20190308.html>, PILAŘ, Martin, *Policisté hledají pachatele vloupání na Bystřicku*, In: Vysočina-news.cz [online]. ©2020, 22. května 2020 [cit. 17. 7. 2020]. Dostupné z <https://vysocina-news.cz/policiste-hledaji-pachatele-vloupani-na-bystricku/>, ŠAFHAUSER, Roman, *Neslyšící ženě hrozil lupič pistolí a obuškem, kabelku přesto ubránila*, In: Idnes.cz [online]. Praha: MAFRA, a.s. ©2019, 19. listopadu 2019 [cit. 17. 7. 2020]. Dostupné z https://www.idnes.cz/praha/zpravy/prepadeni-praha-zlodej-neslysici-zenu-patrani.A191119_095558_praha-zpravy_rsr.

¹⁹⁰ KOLSKÁ, Helena. *Falešný elektrikář. Kriminologický sborník*. 2013. Ročník 57, číslo 4. Str. 7–12.

Výzvy k pátrání po pachatelích se objevují též na stránkách Policie ČR¹⁹¹ či na facebookovém profilu, kdy zejména takovéto příspěvky mohou mít velký dosah mezi občany, a to díky možnosti sdílení příspěvku na sociální síti. Policie typicky vyzývá osoby, které by mohly mít informace o tom, kde se pachatel nachází v současné době, nebo které ho spatřili.

Obrázek 1 - Ukázka žádosti PČR o pomoc při pátrání na serveru facebook

Zdroj: Profil Policie ČR na stránkách www.facebook.com

4.2 Zvláštnosti kriminalistické prevence

Loupež patří mezi trestné činy, kterých se společnost obává nejvíce. Naštěstí však patří loupežná trestná činnost mezi činnosti, jejichž výskyt lze pozitivně ovlivnit za pomoci různých preventivních a represivních opatření. Díky těmto opatřením může dojít k zabránění trestné

¹⁹¹ Viz DRÁBKOVÁ, Lucie, *Pátrání po pachatelích loupeže*, In: Policie.cz [online]. ©2019, 7. října 2019 [cit. 17. 7. 2020]. Dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/patrani-po-pachatelich-loupeze.aspx> , POLICIE ČR, KŘP STŘEDOČESKÉHO KRAJE, *Pátrání po pachatelích loupežného přepadení*, In: Policie.cz [online]. ©2020 [cit. 17. 7. 2020]. Dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/patrani-po-pachatelich-loupezneho-prepadeni.aspx> .

činnosti pachatele tím, že zde není příležitost pro danou činnost. Pachatel může zpozorovat bezpečnostní kamery a rozhodne se, že riziko je moc vysoké a od trestné činnosti upustí. Nutno však dodat, že zabezpečení některých rizikových míst povede pouze k tomu, že loupežná činnost bude přesunuta jinam.¹⁹²

Prevenčí loupeží se zabývá ve své práci např. Barkerová,¹⁹³ dle které je k prevenci loupeží třeba přistupovat komplexně za použití několika metod, kterými jsou intenzivní hlídkování příslušníky policie ve vytypovaných problematických oblastech, ve kterých dochází k loupežím častěji než jinde, a to jak uniformovanými příslušníky, tak příslušníky v civilním oblečení, kteří mají za úkol hlídat již vytypované podezřelé. Dále pak za pomoci preventivních sociálních programů, které by se zaměřovaly na problematické mladistvé. Cílem těchto programů by měla být osvěta, která by mladistvé vedla k tomu, aby si zvolili řádný způsob života a vydělávání nad tím alternativním, a to díky tomu, že jim budou předneseny alternativy ke kriminálnímu způsobu života. Tyto programy by měly poskytovat poradenství jak mladistvým ohroženým kriminálním životem, ale i jejich rodičům, a díky tomu napomoci vypjatým situacím v těchto domácnostech, které mohou mít často vliv na kriminální budoucnost těchto mladistvých.

K prevenci je dle Barkerové třeba využít také vzdělávací nástroje, jelikož mnoho dětí nemá představu o tom, co se stane v případě, kdy spáchají trestný čin, a poučení o těchto následcích jak pro pachatele, tak pro oběť, může mít velký přínos v rámci prevence trestné činnosti. Děti na školách proto navštěvovali příslušníci Policie, kteří s nimi tyto následky probírali a zároveň se snažili i na děti působit tím, aby si představili, že by se někdo dopustil loupeže na nich samotných či na jejich příbuzných, aby se pokusily vžít do takové situace. Barkerová se zároveň zmiňuje o dalším významu vzdělávání ve školách majícím vliv na prevenci kriminality, a to s ohledem na rozhovory s pachateli loupeží. Dle jejích dat totiž mnoho pachatelů začalo svou „kariéru“ tím, že šikanovali spolužáky, kterým brali svačiny či peníze, nebo často absentovali ve školách, a právě obě tyto skutečnosti lze snadno vypořadovat a s danými mladistvými následně pracovat.

Mezi další nástroje doporučené Barkerovou patří osvěta mezi potencionálními oběťmi a snížení příležitosti k loupežnému činu, kdy typicky ženy jsou pachateli cíleny, protože nosí kabelky. Autorka zmiňuje, že by mohlo být zajímavé, jaký dopad by na četnost loupeží mohly mít tzv.

¹⁹² MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. Op. cit. Str. 449.

¹⁹³ BARKER, M., GERAGHTY, J., WEBB, B., KEY, T.: *The Prevention of Street Robbery*. Op. cit. Str. 27–33.

„ledvinky“ u žen místo kabelek. Mezi další doporučení patří např. nenosit výrazné šperky v oblastech s vyšším výskytem loupeží. Osobně se domnívám, že některá doporučení jsou již hraniční, co se přenášení viny na oběť týče.

Dle Wrighta¹⁹⁴ pak k snížení četnosti loupeží může napomoci zejména vytváření pracovních příležitostí pro pachatele. Ti se dle jeho poznatků snaží řešit nedostatek finančních prostředků právě loupežnou činností s tím, že nemají jinou vhodnou alternativu. Dále shodně s Barkerovou zmiňuje působení na potencionální oběti a osvětu, o tom, jak se chovat, např. zmiňované nošení šperků v problematických oblastech. Wright se dále zabývá tím, že k snížení počtu loupeží by mohla dopomoci naprostá eliminace hotovosti a hotovostních transakcí, kdy dle výsledku jeho výzkumu se velké množství loupeží odehrálo právě v souvislosti s hotovostí, v místech, kde se s hotovostí zachází.

Osobně se však domnívám, že vyloučení hotovosti by takový vliv na četnost loupeží nemělo. V dnešní společnosti při sobě mnoho občanů větší částky hotovosti již nenosí, právě naopak, to však pachatele neodrazuje. Může to však souviset s tím, že mobilní telefony, které jsou často zcizovány při loupežích a v dnešní době je vlastní každý, mají vysokou hodnotu a snadno se dají prodat.

Co však považuji za prospěšné, je případná osvětová kampaň na potencionální oběti. Domnívám se však, že by měla mířit zejména na muže. Žena v dnešní době je od malička vedena k tomu, jak se má chovat, aby se vyhýbala krimogenním situacím, muži však ne. Jak zmiňuje Wright¹⁹⁵, muži jsou poučováni o tom, že mají použít kondom v případě sexuálního styku s prostitutkou, aby se nenakazili pohlavně přenosnou chorobou, ale už ne o tom, že je zde možnost loupežné činnosti.

Za důležité pak považuji poučit veřejnost, ale i osoby s vyšší mírou viktimnosti, o tom, jak se chovat v případě, kdy jsou obětí loupeže. Zejména při čtení reálných případů v Kriminologickém sborníku jsem se dozvěděla o tom, jak zaměstnanci různých finančních institucí či provozoven, ale i oběti běžných pouličních loupeží, se snaží věc, které se pachatel snaží zmocnit, bránit a zabránit tak pachateli ve spáchání trestného činu. Neuvědomují si však, jaké riziko při tom podstupují. Pachatelé loupeží bývají bezprostřední a nezajímají je následky jejich činnosti, pokud

¹⁹⁴ WRIGHT, R., DECKER, S. H., *Robbers on robbery: Prevention and the Offender*. Op. cit. Str. 11–23.

¹⁹⁵ Id. Str. 16.

něco chtějí, vezmou si to. Nebojí se tedy použít i přímé násilí. Pokud se oběť brání, dochází k eskalaci takových loupeží, k vážným zraněním oběti, ba i s následkem smrti. Považuji tedy za důležitou osvětu o tom, jak se chovat – neklást odpor, vše, co pachatel vyžaduje, mu vydat, a až následně co nejrychleji nahlásit spáchanou loupež.

Mezi další opatření vhodná ke snížení výskytu loupeží patří např. již zmiňované bezpečnostní kamery, jak v objektech jako jsou benziny, bankovní instituce, provozovny apod., ale též pouliční kamery instalované městy, Policií či soukromými osobami vně objektů. Dále pak ochrana objektů bezpečnostními službami a výcvik těchto služeb, jako i zvýšení zabezpečení personálu přepravujícího hotovost.¹⁹⁶

Právě posledně zmíněná opatření, a z těch zejména bezpečnostní kamery uvnitř objektů, napomohly k významnému snížení počtů tzv. „sektorů“.¹⁹⁷ Riziko chycení v poměru s výnosem z těchto loupeží je značné, jelikož dojde ve většině případů k zachycení pachatele na daných záběrech, které pak slouží jako nevyvratitelný důkaz.

¹⁹⁶ PORADA, Viktor a Peter POLÁK. *Kriminalistika*. Op. cit. Str. 330.

¹⁹⁷ Osobní konzultace s Mgr. Jiřím Bendou a Mgr. Klárou Kunzovou z Obvodního ředitelství Policie Praha II. Praha 23. 6. 2020.

Závěr

Cílem této práce byl rozbor vybraných komponentů metodiky vyšetřování loupeží a vystihnutí specifik této metodiky, zejména s ohledem na množství různých způsobů, kterými může být loupežná trestná činnost spáchána. Pro úplnost porozumění problematice vyšetřování loupeží jsou jednotlivé komponenty metodiky vyšetřování doplněny o trestně právní charakteristiku loupeží. Metodiky vyšetřování loupeží jsou obsahem tzv. zvláštní části kriminalistické vědy a jejich vypracování slouží k efektivnímu objasňování a vyšetřování trestných činů. Zároveň mají přispět k prevenci páchaní trestné činnosti. K tomu, abych dosáhla cíle této práce, jsem využila zejména analýzu a kritický rozbor textů českých i zahraničních autorů s tím, že jsem se snažila poznatky z nich získané srozumitelně předložit a konfrontovat s poznatky získanými z jiných zdrojů, zejména kazuistik obsažených v Kriminalistických sbornících, rozhovorech s policisty a informacemi obsaženými v jiných zdrojích, jakou jsou odborné studie či média.

V první kapitole věnované trestně právní charakteristice loupeží, je rozebíraná právní úprava skutkové podstaty, a to jak historická, tak současná, s tím, že se dozvídáme, že skutková podstata je prakticky nezměněna již od doby účinnosti zákona o zločinech, přečinech a přestupcích ze 27. května 1852, ř. z., č. 117. To vede k tomu, že v dnešní době máme rozsáhlou judikaturu vykládající jednotlivé prvky skutkové podstaty, což též vede k zesnadnění vyšetřování tohoto činu, a to co se kvalifikace skutku týče. V případě nejasností je totiž vysoce pravděpodobné, že bude k dispozici judikatura, která určí, že dané jednání již splňuje znaky násilí či pohrůžky bezprostředního násilí, které je užito k zmocnění se cizí věci.

Ve druhé kapitole se práce již věnuje kriminalistické charakteristice loupeží, kdy poznání týkající se kriminální situace, způsobů, jakými může být loupež spáchána, pachatelů loupeží, jejich motivace k trestné činnosti a obětí loupežné trestné činnosti vedou právě k samotnému vypracovávání metodik vyšetřování, a to díky zobecnění poznatků získaných z různých studií a kriminologických šetření. Dozvídáme se tak, že pachatelem, ale i obětí loupeže bude typicky muž, při činu bývají používány zbraně, ale střelné zbraně spíše méně než více. Motivem je pak zejména majetkové obohacení se pachatelů, potřeba uspokojit současnou potřebu bez ohledu na budoucí následky. Intenzita použitého násilí bude do značné míry záviset na chování oběti. Zároveň se však dozvídáme, že je vždy nutno brát v potaz specifika různých druhů loupeží, např. loupeží kabelek, „strhávaček“, jejichž oběťmi budou typicky ženy a intenzita násilí bude nízká.

Kapitola třetí pojednává o specifikách vyšetřování loupeží, a to s ohledem na osobu pachatele, kterými bývají často recidivisté, osoby na pokraji společnosti, které nebudou žádným způsobem

s vyšetřovateli spolupracovat. Může se tedy jednat o pachatele, kteří jsou seznámeni s metodami policejní práce a mohou se na ně tedy připravit. Mohou se pokusit o přesvědčení, že daný skutek není loupeží, ale pouze krádeží. Zároveň tyto části metodiky vyšetřování vycházejí ze specifického postavení poškozeného jako přímého svědka loupežné události, která je pro tuto trestnou činnost specifická. Poškozený a jeho výpověď tak má zásadní význam, kdy je velice časté, že se jedná o jediný důkaz vyšetřovatelů, ze kterého mohou vycházet. V této kapitole a jednotlivých podkapitolách jsou proto rozebrány specifika předmětu vyšetřování, kdy je, kromě dalších skutečností, nutno dokázat úmysl užít násilí k zmocnění se cizí věci. Dále pak zvláštnosti podnětů k vyšetřování, kdy pro tato je specifické, že bývají na jedné straně dostatečným důvodem pro zahájení policejních úkonů, na druhou stranu však bývají častá i lživá oznámení. Co se zvláštností počátečních úkonů týče, tak pro ně platí výše zmíněná tvrzení týkající se pachatele a poškozeného. Zásadní je tedy výslech poškozeného a příp. oznamovatele, který není poškozeným. Dále se domnívám, že v současnosti se bude jednat zejména o vyhodnocování kamerových záznamů. Daná specifika se pak budou projevovat i v případě vyšetřovacích verzí, kdy mohou být sestavovány i verze týkající se lživých oznámení, a zvláštností následných úkonů, kdy zde jsou opět významná specifika osoby pachatele a osoby poškozeného.

V poslední kapitole této práce, tedy v kapitole čtvrté, se práce zaměřuje na zapojení veřejnosti do vyšetřování. To je v případě vyšetřování loupeží specifické tím, že široká veřejnost s ohledem na to, že strach z loupežné činnosti je rozšířený a společnost se shoduje na tom, že se jedná o nebezpečnou násilnou činnost, se často zapojuje do vyšetřování prostřednictvím informování vyšetřovatelů o jakýchkoli stopách. Zájmu veřejnosti vyšetřovatelé využívají a snaží se proto informovat, jak na svých informačních kanálech, tak ve sdělovacích prostředcích, o tom, jaké informace shánějí. Dále se pak práce zabývá zvláštnostmi kriminalistické prevence, kdy se domnívám, že v případě loupeží je pro kriminalistickou prevenci značný prostor s ohledem na to, že se do značné míry jedná o kriminalitu, při které pachatelé využívají příležitosti, která se jim naskytuje, a to zejména neopatrnosti obětí.

Lze tak konstatovat, že vypracování a aktualizování vypracovaných metodik vyšetřování loupeží, má i v dnešní době smysl. Pachatelé se totiž vždy budou snažit přizpůsobit současnému vývoji a je tedy nutné zkoumat takovýto vývoj jejich trestné činnosti a s ohledem na něj aktualizovat své kriminalistické postupy.

Seznam použitých zkratek

Trestní řád – zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů

Trestní zákoník – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

1 Odborné publikace

BECKER, Ronald F. a Aric W. DUTELLE. *Criminal Investigation*. 5th edition. Jones & Bartlett Learning, 2018. ISBN 9781284082852.

BRANDL, Steven G. *Criminal Investigations*. 4th edition. Thousand Oaks, California: Sage Publications, 2019. ISBN 978-1506391403.

DIBLÍKOVÁ, Simona a kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2018*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. ISBN 978-80-7338-179-0.

ECK, John E. *Solving Crimes: The Investigation of Burglary and Robbery*. Washington, D.C.: Police Executive Research Forum, 1983. ISBN 9781878734143.

FRANCEK, Jindřich. *Dějiny loupežnictva: zloději, loupežníci, lupiči, pytláci a žháři v českých dějinách*. V Praze: Rybka Publishers, 2002. Zločin a spravedlnost v českých dějinách. ISBN 80-86182-66-5.

CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2016. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-120-5.

KALLAB, Jaroslav, *Trestní právo hmotné platné v zemi české a moravskoslezské. (Část obecná i zvláštní)*. Praha: Melantrich a. s., 1935.

KONRÁD, Zdeněk a Jiří STRAUS. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-535-7.

KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0.

KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1995. ISBN 80-901923-0-0.

- KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-023-1.
- KONRÁD, Zdeněk. *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9.
- KUCHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-813-4.
- MATTHEWS, Roger. *Armed robbery*. Portland, Or.: Willan, 2002. ISBN 1-903240-60-3.
- MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-878-9.
- MUSIL, Jan. *Kriminalistika: vybrané problémy teorie a metodologie*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2001. ISBN 80-7251-080-0.
- MUSIL, Jan. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha: Univerzita Karlova, 1993. ISBN 80-7066-602-1.
- NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2003. ISBN 80-7251-141-6.
- NOVOTNÝ, Oto. *Kriminologie*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2.
- O'HARA, Charles E. a Gregory L. O'HARA. *Fundamentals of criminal investigation*. 7th ed. Springfield, Ill.: C.C. Thomas, c2003. ISBN 978-0398073299.
- PJEŠČAK, Ján a kol. *Kriminalistika: učebnice pro právnické fakulty*. Vyd. 3., V Našem vojsku 2., přeprac. Praha: Naše vojsko, 1986.
- PORADA, Viktor a Antonín KOMENDA. *Kriminalistika*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995. ISBN 80-7067-451-2.
- PORADA, Viktor a Peter POLÁK. *Kriminalistika*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-558-6.
- PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-042-0.

PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-490-9.

PROTIVINSKÝ, Miroslav, Jiří POČEPICKÝ a Ján PJEŠČAK. *Vyšetrování krádeží a loupeží: kriminalistické praktikum*. 1. vydání. Praha: Universita Karlova, 1967.

RAUSCHER, R. *O krádeži a loupeži v českém právu zemském*. Bratislava: Knihovna Právnické fakulty University Komenského v Bratislavě, 1929.

STRAUS, Jiří a Viktor PORADA. *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-666-8.

STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3.

ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

VLČEK, Eduard. *Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu*. 2., nezměň.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3506-4.

WRIGHT, Richard a Scott H. DECKER. *Armed robbers in action: stickups and street culture*. Boston: Northeastern University Press, 1997. ISBN 1-55553-324-8.

2 Odborné články a studie

BARKER, M., GERAGHTY, J., WEBB, B., KEY, T.: *The Prevention of Street Robbery* [online]. Home Office Police Department, London, 1993 [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z <http://library.college.police.uk/docs/hopolicers/fcpu44.pdf> .

BENDA, Jiří a Otto KOPÁČ. *Taková zvláštní loupež aneb otec a syn. Kriminalistický sborník*. 2015, ročník 59, číslo 3, str. 11-16.

COOK, Philip J. *Robbery Violence*, in *Journal of Criminal Law and Criminology*, vol. 78, no. 2, Summer 1987 [online]. Northwestern University, School of Law. [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z https://www.jstor.org/stable/1143453?seq=1#metadata_info_tab_contents .

ČEJCHANOVÁ, Helena. *Loupežník s chlípnými choutkami. Kriminologický sborník*. 2014, ročník 58, číslo 4.

ČEJCHANOVÁ, Helena. *Skrytý sadista. Kriminologický sborník*. 2018, ročník 62, číslo 3.

DORNÍK, Pavel, Martin LICHÝ a Luboš VALERIÁN. *Loupež po francouzsku. Kriminologický sborník*. 2015, ročník 59, číslo 5.

DUNN, Christopher S., *Patterns of Robbery Characteristics And Their Occurrence Among Social Areas*. [online] Washington: U.S. Dept. of Justice, Law Enforcement Assistance Administration, National Criminal Justice Information and Statistics Service: for sale by the Supt. of Docs., U.S. Govt. Print. Off., 1976. [cit. 16. 7. 2020] Dostupné z <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/Digitization/148043NCJRS.pdf>.

DURAKOVIĆ, Adnan. *Robberies and Some Features of the Methodology of Investigating Robberies in European Journal of Multidisciplinary Studies Articles*. [online] European Center for Science Education and Research. Vol. 3. EJMS. 2018. Sept. [cit. 16. 7. 2020] Dostupné z http://journals.euser.org/files/articles/ejms_v3_i4_18/Adnan.pdf.

FUCHS, Jan. *Lupič ze Strakonické. Kriminologický sborník*. 2013, ročník 57, číslo 2.

GRUMLÍK, R.: *Loupežný trestný čin v psychiatrické expertize. Kriminologický sborník*, ročník 36, číslo 12.

JAMBOR, J.: *Některé poznatky z vyhodnocení výsledků průzkumu okolností ovlivňujících výskyt trestného činu loupeže podle § 234 trestního zákona a postihu jeho pachatelů u vybraných prokuratur Severomoravského kraje za rok 1978. Prokuratura*, ročník 1979, číslo 4.

KOLSKÁ, Helena. *Falešný elektrikář. Kriminologický sborník*. 2013, ročník 57, číslo 4.

MARTINKOVÁ, Milada. *Zkušenosti obyvatel České republiky s některými delikty – výsledky viktimologického výzkumu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. ISBN 978-7338-064-9.

MEŠKO, Goradz, DVORŠEK, Anton, DUJMOVIĆ, Zvonimir, BUČAR-RUČMAN, Aleš. *Preliminary Results of a Study on Robberies in Slovenia – Police Investigation and Crime Prevention Aspects in Policing in Central and Eastern Europe: Dilemmas of Contemporary Criminal Justice* [online]. Faculty of Criminal Justice, University of Maribor, Slovenia, 2004 [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/Mesko/208008.pdf>.

MOUZOS, Jenny a Carlos CARCACH. *Weapon involvement in armed robbery*. Canberra: Australian Institute of Criminology, 2001. ISBN 0-642-24245-3.

MUSIL, Jan. *Oběti loupeží*. In: Příspěvky ke kriminalistice. Praha: Univerzita Karlova, 1990.

OSMANČÍK, O., MARXOVÁ, E., KRČMA, M., TRÁVNÍČKOVÁ, I., NOVÁK, K. *Trestný čin loupeže v Praze: zpráva z průzkumu trestného činu loupeže v obvodu Prahy I v roce 1990*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1992.

PORADA, Viktor a STRAUS, Jiří. *Kriminalistická stopa*. *Kriminalistika*: časopis pro kriminalistickou teorii a praxi. Praha: Odbor vydavatelství a tisku MV ČR, 1999, sv. 32, č. 3

PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Vady rekognice a jejich procesní důsledky*. *Bulletin advokacie*. 1997. ročník 1997, číslo 2. ISSN 1210-6348.

ROUBALOVÁ, Michaela. *Oběti kriminality: poznatky z viktimizační studie*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. ISBN 978-80-7338-174-5.

ROZUM, Jan. *Výzkum trestného činu loupeže v Praze*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005. ISBN 80-7338-047-1.

SMITH, Jonathan, *The nature of personal robbery*. *Home Office Research Study 254*. [online]. London: Home Office, 2003. [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z <https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110218140612/http://rds.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs2/hors254.pdf> .

TOLLESTRUP, Patricia A., John W. TURTLE and John C. YUILLE. *Actual victims and witnesses to robbery and fraud: An archival analysis*. In: David Frank ROSS, J. Don READ and Michael P. TOGLIA, eds. *Adult Eyewitness Testimony: Current Trends and Developments* [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 1994. [cit. 18. 8. 2020]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511759192.008> .

WRIGHT, R., DECKER, S. H. *Robbers on robbery: Prevention and the Offender* [online]. U.S. Department of Justice. [cit. 16. 7. 2020] Dostupné z <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/193800.pdf> .

WRIGHT, Richard, Fiona BROOKMAN a Trevor BENNET. *The Foreground Dynamics of Street Robbery in Britain* [online]. *British Journal of Criminology*, 2006 [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z: <http://troublesofyouth.pbworks.com/f/Richard%20Wright%20et%20al.pdf> .

3 Elektronické zdroje

DRÁBKOVÁ, Lucie, *Pátrání po pachatelích loupeže*, In: Policie.cz [online]. ©2019, 7. října 2019 [cit. 17. 7. 2020]. Dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/patrani-po-pachatelich-loupeze.aspx> .

LAW OFFICER, *Investigations: Investigating Robbery (part 1 of 3)*, In: lawofficer.com [online]. ©2016, 8. ledna 2018 [cit. 15. 8. 2020]. Dostupné z <https://www.lawofficer.com/investigations-investigating-robbery-part-1-of-3/> .

Odbor statistiky trhu práce a nových příležitostí. *Zaměřeno na ženy a muže 2019. Genderové statistiky* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2019 [cit. 17. 7. 2020]. Dostupné z <https://www.czso.cz/documents/10180/91605937/30000219.pdf/37f2f393-e22e-421c-b5c9-4f21e2a7a74f?version=1.3> .

PILAŘ, Martin, *Policisté hledají pachatele vloupání na Bystřicku*, In: Vysočina-news.cz [online]. ©2020, 22. května 2020 [cit. 17. 7. 2020]. Dostupné z <https://vysocina-news.cz/policiste-hledaji-pachatele-vloupani-na-bystricku/>

POLICIE ČR, KŘP STŘEDOČESKÉHO KRAJE, *Pátrání po pachatelích loupežného přepadení*, In: Policie.cz [online]. ©2020 [cit. 17. 7. 2020]. Dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/patrani-po-pachatelich-loupezného-prepadeni.aspx> .

Statistika trestné činnosti. [online]. Eurostat. [cit. 16. 7. 2020] Dostupné z https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Crime_statistics/cs

ŠAFHAUSER, Roman, *Neslyšící ženě hrozil lupič pistolí a obuškem, kabelku přesto ubránila*, In: Idnes.cz [online]. Praha: MAFRA, a.s. ©2019, 19. listopadu 2019 [cit. 17. 7. 2020]. Dostupné z https://www.idnes.cz/praha/zpravy/prepadeni-praha-zlodej-neslysici-zenu-patrani.A191119_095558_praha-zpravy_rsr

ZELENKOVÁ, Alžběta, *Policie prosí o pomoc. Hledá se pachatel loupežného přepadení*, In: Deník.cz [online]. Praha: VLTAVA LABE MEDIA a.s. ©2019, 8. března 2019 [cit. 17. 7. 2020]. Dostupné z <https://boleslavsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/policie-prosi-o-pomoc-hleda-se-pachatel-loupezného-prepadeni-20190308.html>

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2018 (ve srovnání s rokem 2017) [online] Ministerstvo vnitra. 2019. [cit. 16. 7. 2020]

Dostupné z <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2018.aspx> .

4 Právní předpisy

ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2009, částka 11. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?o=5&t=410> .

ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1961, částka 66. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=141&r=1961> .

5 Ostatní zdroje

Osobní konzultace s Mgr. Jiřím Bendou a Mgr. Klárou Kunzovou z Obvodního ředitelství Policie Praha II. Praha 23. 6. 2020.

Metodika vyšetřování loupeží

Abstrakt

Tato práce se zabývá metodikou vyšetřování loupeží jako jednou z metodik, které tvoří tzv. zvláštní část kriminalistické vědy. Důvodem vytváření, zkoumání a aktualizace nejen této metodiky, je neustálý vývoj loupežné trestné činnosti, snaha o co nejefektivnější vyšetřování a předcházení těchto trestných činů. Cílem této práce je poskytnout ucelený přehled dané metodiky a vystihnoutí jejích specifík.

V úvodní části se práce zabývá charakteristikou trestného činu loupeže, nejprve charakteristikou trestně právní, jakkoli tato nebývá součástí vypracovaných metodik, a to z důvodu poskytnutí celistvého pohledu na problematiku loupeží. Daná trestně právní charakteristika se pak věnuje jak současné, tak historické právní úpravě. Dále se práce věnuje charakteristice loupeže z pohledu kriminalistické vědy, a to za pomoci získaných zobecněných poznatků o loupežích.

Následně se pak práce věnuje samotným zvláštnostem vyšetřování loupeží, která musí vyšetřovatelé brát v potaz při policejní činnosti. Jedná se o zvláštnosti předmětu vyšetřování, podnětů k zahájení vyšetřování. Dále pak zvláštnosti počátečních úkonů, které vyšetřovatelé obvykle podnikají po oznámení loupežného útoku a zvláštnosti následných úkonů, které vyšetřovatelé podnikají následně v rámci vyšetřování, jakmile dojde k zahájení trestního řízení. Jedná se o rozbor nejčastěji činěných úkonů, kdy však v rámci jednotlivých vyšetřování nemusí být prováděny všechny, případně mohou být prováděny i úkony jiné, které tato práce nerozebírá.

V neposlední řadě se pak práce věnuje specifikům zapojování veřejnosti do vyšetřování loupeží, kdy v porovnání s vyšetřováním ostatní trestné činnosti, bývá v případě loupeží ze strany veřejnosti velký zájem o to pomoci kriminalistům tím, že jim poskytnou informace o daném skutku. Následně se práce zabývá specifiky kriminalistické prevence loupežné trestné činnosti, a to rozbohem některých opatření předkládaných odbornou veřejností v dané věci.

Klíčová slova: loupež, vyšetřování, metodika

Methodology for Robbery Investigation

Abstract

This thesis deals with methodology for robbery investigation as one of the methodologies that form the special part of crime investigation science. The reason why these methodologies (not only the methodology for robbery investigation) are being developed is the constant change of how are robberies (and other crimes in general) committed, and the pursuit of developing the most effective methods for investigation that will help the police prevent robberies and crime in general. The aim of this thesis is to outline a comprehensive overview of the methodology for robbery investigation with the focus on the specifics of robbery investigation.

The first two chapters provide a characteristic of robberies, first, from the view of criminal law. Even though the criminal law characteristics of robberies is not usually part of the methodology for robbery investigation, this paper reports on it, as it is important for understanding the whole problematics of robberies. The criminal law characteristics chapter tackles not only current definition of robbery obtained in Criminal code, but also the historical development of legal regulation of robbery. The second characteristics it provides is from the view of crime scene investigation science (criminalistics) using the outcomes of different studies and works of different criminology and csi science authors.

In the following chapters the thesis attempts to outline all of the specifics of robbery investigation which have to be taken into account by the police officers. Specifically, it is the specifics of the subject of the investigation, the initiative to initiate criminal proceedings. It also deals with the specifics of initial and following police actions which are usually being undertaken by the investigators during police investigation. The thesis tackles the most often police actions used by the investigators, noting that these are not the only actions that can be undertaken within the investigation. The last part of the thesis concludes with the focus on specifics of the involvement of public in the investigation. In comparison with different investigations, the interest of the general public to help the police with investigation by providing information about the investigation is great. Following that the thesis deals with robbery prevention suggested by some of the researchers.

Keywords: robbery, investigation, methodology